

राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम
वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन
आ. व. २०८१/०८२

नेपाल सरकार

राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समिति

खुमलटार, ललितपुर, नेपाल

President Chure-Terai Madhesh Conservation Development Board

Khumaltar, Lalitpur, Nepal

www.chureboard.gov.np, email: info@chureboard.gov.np

फोन नं. : ०१-५२५३६११, ५२५३७७७

शीर्षक	: वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०८१/०८२	
प्रकाशक	: राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समिति	
प्रकाशित प्रति	: ८००	
प्रमुख पुनरावलोकन	: गणेश पौडेल	सदस्य सचिव
पुरावलोकन सहयोगी	: शरदबाबु पंगेनी	उप-सचिव (प्रा.)
संयोजन	: मिक्मार तामाङ्ग	उप-सचिव (प्रा.)
सहसंयोजन	: टेक प्रसाद पुलामी	उप-सचिव (प्रा.)
प्रतिवेदन लेखन	: बल बहादुर भक्री	रेन्जर
	: विनायक मानन्धर	रेन्जर
	: क्षितिज श्रेष्ठ	क.अ.
प्रतिवेदन लेखन सहयोग	: राज कुमार मल्ल	वन अधिकृत
	: सुष्मा गिरी खड्का	भू. स. अ. (प्रा.)
	: प्रविना आचार्य	शाखा अधिकृत
	: प्रेम नाथ पौडेल	भूगर्वविद
	: शर्मिला थपलिया	लेखा अधिकृत
	: प्रतिमा आचार्य	नायब सुब्बा
	: दामोदर विष्ट	नायब सुब्बा
	: सुरेन्द्र देशार	लेखापाल
	: भुपेन्द्र कु. हुज्दार	क.अ.
तथ्यांक उपलब्ध तथा सम्प्रेषण	: श्री वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशानालय	
	: रामकृष्ण राजथला	उप-सचिव (प्रा.)
	: अणनाथ बराल	उप-सचिव (प्रा.)
	: श्यामबाबु लोप्चन	उप-सचिव (प्रा.)
	: प्रेमिलाल प्रसाद	उप-सचिव (प्रा.)
	: प्रकाश नेपाल	उप-सचिव (प्रा.)
	: विमल रावत	नि. इकाई प्रमुख (भू. स. अ. (प्रा.))
	: काशी यादव	भू. स. अ. (प्रा.)
सुझाव तथा पृष्ठपोषण	: शंकर कुमार गिरी	वन अधिकृत
फोटो आवरण	: राप्ती न.पा. १, डुम्रिघोल, चितवन	

प्राकृतन

सवै भन्दा पछि बनेको कान्छो चुरे पहाड कमलो र सजिलै वर्षाको पानीले बगाउने र पहिरो जाने खालको छ। चुरे क्षेत्र प्राकृतिक र मानवीय कारणले संवेदनशील बनेको छ। नेपालको हिमाल, महाभारत र चुरेवाट उत्पति भएका १६४ ठूला, मझौला, साना नदी र खोल्सा-खोल्सीहरु चुरेको भूभाग हुदै तराई-मधेश तर्फ बग्ने गर्दछन। यी सवै नदीहरुको वहावको भार वहन गर्न सक्ने क्षमता चुरे जस्तो कच्चा भौगर्भिक वनोट भएको जमिनमा नहनु स्वभाविकै हो। चुरे क्षेत्रमा भइरहेको वातावरणीय विनाश र सो को कारणले तराई-मधेशमा परेको नकारात्मक प्रभावलाई मध्यनजर गर्दै आ.व. २०६६/०६७ देखि नेपाल सरकारले भू तथा जलाधार संरक्षण विभाग मार्फत चुरे संरक्षणको कार्यक्रम थालनी गरेको हो। यो कार्यक्रम चुरे संरक्षणका लागि प्रभावकारी देखिएको र संवेदनशील चुरे क्षेत्रको संरक्षण तथा विकासका लागि थप कार्य गर्नु पर्ने महसुस गरी नेपाल सरकारले २०७१ आषाढ २ गते ३७ वटा जिल्लामा (सुस्तापूर्व नवलपरासी समेत) फैलिएको १२.७८ प्रतिशत चुरे भू-भागलाई वातावरण संरक्षण क्षेत्र घोषणा गर्नुको साथै राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समितिको गठन गरेको थियो।

जमीन, पानी, जैविक विविधता, वन, ढुंगा तथा बालुवा चुरे पहाडका महत्वपूर्ण प्राकृतिक र जलाधारिय स्रोतहरु हन। यी स्रोतहरुको दिगो संरक्षण र बुद्धिमतापूर्व उपयोगवाट मात्र चुरे, भावर तराई र मधेशमा बस्ने नेपालीको भविष्य सुनिश्चित गर्न सकिन्छ। त्यसको लागि एकीकृत समन्वयात्मक नीति, कानून, संगठन र कार्यक्रमहरुबाट मात्र चुरे संरक्षणका भावी दिशाहरु सुनिश्चित गर्न सकिन्छ भन्ने यस समितिको ठम्याई रहेकोछ। यस समितिको गठन पश्चात आ.व. २०७१/०७२ देखि २०७४/०७५ सम्म साझेदार निकायहरुद्वारा र आ.व. २०७५/०७६ मा स्थानीयतहहरु मार्फत कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएकोमा आ.व. २०७६/०७७ देखि समिति अन्तर्गतका आफ्नै ५ वटा कार्यक्रम कार्यान्वयन ईकाईद्वारा अद्यापी कार्यक्रम संचालन भइरहेकोछ। यसै गरि नेपाली सेना (श्री वन तथा पर्यावरण तथा सुरक्षा निर्देशनालय) ले सिरहा, सप्तरी, सिन्धुली, दाङ्ग र नवलपरासी जिल्लाको क्षतिग्रस्त भुमि पुनरुत्थान र हरियाली प्रवर्धनको कार्यमा समितिको सहयोगी निकायको रुपमा कार्य गरिरहेको छ।

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा चुरे क्षेत्र र यसको प्रभावित क्षेत्रमा पर्ने ३७ जिल्लाहरुका ७५ वटा नदी प्रणालीहरुमा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्दा कुल भौतिक र वित्तीय प्रगति क्रमशः ८६.२९ र ८६.०३ प्रतिशत भएको छ। यो प्रगतिलाई उपलब्धिमूलक मान्दै आगामी आ.व.हरुमा कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी संचालन तथा अनुगमनको माध्यमवाट शतप्रतिशत प्रगति हासिल गर्ने लक्ष्य रहेको छ। प्रस्तुत पुस्तकमा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा संचालित कार्यक्रमहरुको बारेमा विस्तृत तथ्यांकहरु समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ।

माननीय वन तथा वातावरण मन्त्रिज्यू एवम् श्रीमान सचिवज्यू समेतबाट समितिका क्रियाकलाप र कार्यक्रम संचालनको अवस्थाबारे विशेष चासो लिनु भई समय समयमा महत्वपूर्ण निर्देशन प्राप्त भइरहेकै छ। यसैगरी संघीय संसद, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कार्यालय, योजना आयोग तथा अर्थमन्त्रालयबाट बजेट श्रोतको बांडफांड, कार्य संचालनमा मार्ग दर्शन लगायत अन्य वित्तीय व्यवस्थापन सम्बन्धि निर्देशन र सहयोग पनि प्राप्त हुने गरेको छ। यसप्रकार विभिन्न निकायबाट प्राप्त हुने गरेको हौसला, सद्भाव र सहयोगको लागि पनि यो समिति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछ।

अन्त्यमा, यो पुस्तिका समितिका कार्यक्रम र प्राप्त उपलब्धिहरू सम्बन्धमा केन्द्र (समिति), समितिका कार्यक्रम कार्यान्वयन ईकाईहरू, प्रदेश तथा स्थानीयतह स्थित विषयगत निकायहरू, संरक्षण सम्बन्धि चासो राख्ने सरोकारवालाहरू, संघ संस्थाहरू, अनुसन्धानकर्ताहरू, शिक्षकहरू एवं विद्यार्थीहरूलाई प्रस्तुत तथ्यांकहरू/विवरणहरू उपयोगी र उपलब्धिमूलक हुने विश्वास गरिएको छ।

अतः यस पुस्तिकामा समावेश गरिएका तथ्यांकहरू स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमले परिलक्षित गरेका योजना मुताविक यथासम्भव यथार्थपरक छन्, कार्यक्रम कार्यान्वयनका उपलब्धीहरूको लेखन तथा प्रस्तुतीमा कहि कतै शब्द विन्यास र भाषिक शुद्धतामा कमी कमजोरी हुन सक्दछ। भाषिक शुद्धता तथा मुद्राराक्षसको कमी कमजोरीबाट भएका त्रुटीहरू औल्याइ आगामी दिनहरूमा सुधार गर्ने कार्यमा पाठक वर्गहरूको अमूल्य सुझाव यस समितिलाई प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वासका साथ समस्त शुभेच्छुक तथा शुभचिन्तकहरूमा यो समिति हार्दिक अनुरोध गर्दछ।

राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समिति,
खुमलटार, ललितपुर ।
२०८२, भदौ

दुई शब्द

चुरे श्रृङ्खला भावर तराई मधेशको जलाधार हो। चुरे पर्वत हिमालय भू-खण्डको दक्षिणमा अवस्थित झन्डै करीब ४ करोड वर्ष अगाडि नदीजन्य ढुंगा तथा बालुवा थुप्रिएर बनेको सवै भन्दा कान्छो पहाड हो । तराई मधेशमा बग्ने नदीहरूमा ढुंगा, बालुवा, माटो थुप्रिएर नदीको सतह माथि उठ्न गई प्रत्येक वर्ष चौडाई बढदै गईरहेकोछ । प्राकृतिक रूपमै कमजोर चुरे पर्वतलाई मानवीय अवाञ्छित क्रियाकलापले गर्दा थप संवेदनशील बनाएको छ । वनको अनियन्त्रित कटानी र अतिक्रमण, अव्यवस्थित बसोबास, अवैज्ञानिक खेती प्रणाली, खुल्ला चरिचरण, आगलागी र नदीजन्य पदार्थको अत्यधिक उत्खनन, दीर्घकालिन योजना बिना बनेका विकास निर्माणले गर्दा पनि चुरेको संवेदनशीलता झनै बढेको छ ।

चौथो पन्चवर्षिय योजना देखि पन्ध्रौ योजना, वन विकास गुरुयोजना, राष्ट्रिय संरक्षण रणनीति, नेपाल वातावरणीय नीति तथा कार्ययोजना जस्ता दीर्घकालिन योजनाले चुरे पर्वतको संवेदनशीलताको संरक्षण र वातावरणीय सेवा एवं भूमिगत जल पुर्नभरणमा पु-याउने योगदानलाई दृष्टिगत गर्दै चुरे संरक्षण कार्यक्रमको प्रभावकारितामा विशेष जोड दिएको छ । यी नीतिगत योजनाहरूले चुरे भावर देखि तराईसम्मको संरक्षणको व्यापक कार्यक्षेत्र तोकेको छ । साथै, गर्नु पर्ने र नगरी नहुने कामहरूको दायरा निकै फराकिलो बनाएको छ ।

नेपाल सरकारले आर्थिक वर्ष २०६६/६७ देखि वन तथा वातावरण मन्त्रालय मार्फत चुरे संरक्षण विशेष कार्यक्रम बनाई लागु गरेको थियो । तर चुरे संरक्षणको कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि स्वतन्त्र ढंगले नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने साँगठनिक संरचना नबनाईएका कारण संरक्षण कार्यक्रममा प्रभावकारिता नदेखिएकोले नेपाल सरकारले २०७१ साल असार २ गते राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समिति गठन गरी चुरे संरक्षणको कार्यक्रमलाई राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त साथै राष्ट्रिय गौरवको आयोजनामा समावेश गरेको छ । तत्पश्चात, समितिले चुरे प्रभावित क्षेत्रका जनताहरूको जीविकोपार्जन र आर्थिक क्रियाकलापमा टेवा पु-याई चुरे क्षेत्रको समग्र संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न २० वर्षे “चुरे-तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना, २०७४” तयार गरि कार्यान्वयन भैरहेको छ ।

समितिले यो आर्थिक वर्षमा चालु र पुँजीगत दुवै गरी नेपाल सरकारबाट प्राप्त १ अर्ब ५ करोड ७ हजार रकम मध्ये ८६.२९% भौतिक तथा ८६.०३% वित्तीय प्रगतिको साथ प्रगति हासिल गरेको कुरा यो प्रगति प्रतिवेदन मार्फत सुनाउन पाउँदा म हर्षित छु । २० वर्षे गुरुयोजनाको पहिलो ५ वर्षको अवधि समाप्त भईसकेकोले चुरे संरक्षणको प्रभावकारिता र कार्यक्रममा लगानी भएको वित्तिय अवस्थालाई मध्यनजर राखी संचालित कार्यक्रमको प्रारम्भिक समिक्षा समेत अपरिहार्य भईसकेको सन्दर्भमा "चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना,

२०७४" को समिक्षा तथा पुनरावलोकन गरी संशोधित गुरुयोजना सहित स्वीकृतिको लागि नेपाल सरकारमा पेश गरिएको छ ।

स्थायी संरचनाको अभाव, दक्ष जनशक्तिको अपर्याप्तता, सीमित आर्थिक स्रोत साधनका बावजुद सबै संरक्षणकर्मीहरूको सहयोग, समन्वय तथा समितिको दृढ इच्छा शक्तिका कारण हालसम्म चुरे-तराई मधेश भू-परिधिको संरक्षणमा उल्लेख्य उपलब्धी हासिल गरिएको छ । देशमा थपिदै गएको प्राकृतिक बिपत्ति साथै मानवजन्य समस्याका कारण चुरे-तराई मधेश भू-परिधिमा थप संरक्षणको आवश्यकता बढेसंगै सरोकारवाला व्यक्ति र संस्थाहरूबाट उपलब्ध बजेटको तुलनामा धेरै गुणा संरक्षणको माग बढेको परिप्रेक्ष्यमा नेपाल सरकारबाट लगानी बढाउने, विकास साझेदारहरूले बैदेशिक सहयोगको व्यवस्था गर्ने, निजि क्षेत्रले संरक्षणमा लगानी गर्नुको साथै उक्त भू-परिधिमा कार्य गर्ने सबै निकायले चुरेको माटो र पानी संरक्षण तथा यहाँ बसोबास गर्ने जनसमुदायको जीवनस्तर उकास्ने कार्यमा सबैको साथ र सहयोग प्राप्त भएमा आगामी दिनहरूमा समेत चुरे संरक्षण कार्यक्रम अत्यन्त उत्साहप्रद हुने विश्वास लिएको छु । साथै नेपाल सरकारबाट समितिलाई थप प्रभावकारी र स्वायत्त बनाउन समितिलाई आवश्यक कानून तर्जुमा गरिदिने, कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आवश्यक जनशक्ति एकमुष्ट उपलब्ध गराउने तथा चुरे क्षेत्रको प्राकृतिक स्रोतको बेचबिखनबाट प्राप्त राजस्वको केहि भाग चुरे संरक्षणमा नै छुट्टाउने व्यवस्था गरिदिदा चुरे संरक्षणलाई आवश्यक र पर्याप्त आर्थिक स्रोत जुट्न सक्ने भइ चुरेको दिगो संरक्षणमा थप सहयोग समेत पुग्ने देखिन्छ ।

चुरे संरक्षण र व्यवस्थापनका लागि प्रकृतिमा आधारित समाधानहरूका उपायहरूको प्रयोग, माटो संरक्षण/भूमिगत जल पुनर्भरण गर्नको लागि बृहत बाँस रोपण, माथिल्लो चुरे पहाडमा स-साना पोखरीहरू निर्माण तथा चुरे पहाडको फेदी तथा भावर क्षेत्रमा ठुला ठुला पोखरीहरू निर्माण र जिविकोपार्जनको लागि फलफुल खेति प्रवर्धन गर्न सकेमा मधेश प्रदेश लगायत समग्र चुरे तराई मधेश क्षेत्रमा दिगो रूपमा पानीको संकट समाधान गर्न सहयोग पुग्नेछ ।

अन्त्यमा, चुरे संरक्षण जस्तो गहन जिम्मेवारी र दायित्व बोध गरि कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै यो उपलब्धि हासिल गर्न महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने समितिका पदाधिकारीहरू, कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू, सचिवालयका कर्मचारीहरू र सूचना, जानकारी एवं तथ्याङ्कहरू एकिकृत गरी यो पुस्तिका तयार गर्ने यस समितिका कर्मचारीहरू एवम संरक्षणमा चासो राख्ने साझेदार तथा सरोकारवालाहरू सबैमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

डा. किरण पौडेल

अध्यक्ष

राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति

खुमलटार, ललितपुर ।

मेरो भन्नु

नेपालको पूर्व-पश्चिम भई फैलिएर रहेको समतल तराई मधेश भन्दा माथिको होचो र कमलो पहाडलाई चुरे अथवा सिवालिक भनेर चिनिने गरिएको छ । भौगर्भिक हिसाबले Main Frontal Thrust (MFT) र Main Boundary Thrust (MBT) को दरारहरूको बीचमा अवस्थित यो क्षेत्र पूर्व इलाम देखि पश्चिम कन्चनपुरसम्म ३७ जिल्लामा फैलिएर रहेको छ । भौगोलिक हिसाबले कमजोर रहेको यो पहाड करीब ४ करोड वर्ष पहिले बनेको मानिन्छ ।

चुरे पहाड र त्यससंगै जोडिएको भावर क्षेत्रको भू-धरातलीय स्वरूप र प्राकृतिक स्रोतहरूमा निरन्तर हुँदै आएको क्षयिकरण र हासका कारण ती क्षेत्रहरू र तराई मधेशमा थुप्रै वातावरणीय समस्याहरू देखा पर्दै गएका छन् । जीविकोपार्जनमा टेवा पुर्‍याइरहेका वन तथा कृषिजन्य प्राकृतिक स्रोतहरूको प्राप्तिमा आएको कमी र उत्पादनका साधनहरू जस्तै: जमिनको उर्वराशक्तिको क्षय र पानीका स्रोतहरूमा आएको कमीका कारण जनजीवन कष्टकर बन्दै गएको अनुभूति हुन थालेको छ । वर्षेनी बढ्दै गएको बाढीको प्रकोपले तराई मधेशका खेती योग्य जग्गामा बालुवा र कमसल माटो थुप्रिनुका साथसाथै गाउँ वस्तीहरू समेत कटान र डुवानले प्रभावित हुने गरेका छन् । विद्यमान स्रोतसाधनको उपयोग तथा आर्थिक सामाजिक र संस्थागत विविधताका कारण चुरे संरक्षण आफैमा एक बहुआयामिक, बहुपक्षीय र बहुसरोकारवाला विषय बन्न गएको छ । यसै सन्दर्भलाई आत्मसात गरी नेपाल सरकारले समन्वयात्मक ढंगले संरक्षणका कार्यक्रम संचालन गर्न २०७१ साल असार २ गते विकास समिति ऐन २०१३ को दफा ३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी “राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समिति (गठन) आदेश २०७१” जारी गर्नुका साथै राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रमलाई राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रूपमा संचालनमा ल्याएको छ ।

साविकका साझेदार निकायका विभिन्न विषयगत कार्यालयहरूबाट कार्यान्वयन शुरु गरिएको यो कार्यक्रम आ.व २०७५/०७६ मा स्थानीय तहहरू र प्रदेशका उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट कार्यान्वयन भएकोमा हाल आएर राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश समिति अन्तरगतका ५ वटा कार्यक्रम कार्यान्वयन ईकाईहरू मार्फत “चुरेको तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना २०७४” ले पहिचान गरेका नदी प्रणालीमा सहभागितामूलक ढंगले कार्यक्रम संचालन भइरहेका छन् । हरेक वर्ष असार २ गते सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूको प्रमुख आथित्यमा भव्यतापूर्वक चुरे दिवस मनाउने प्रचलन समेत स्थापित भएको छ । साथै चुरे क्षेत्रमा निर्माण हुने भौतिक पूर्वाधार विकासलाई सन्तुलित र दिगो बनाउन वातावरणीय प्रभाव अध्ययन गरेर मात्र भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने पद्धति अबलम्बन गर्न थालिएको छ ।

नेपाल सरकारद्वारा विगत ११ वर्षमा राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रमका लागि विनियोजित रु. १७ अर्ब ८४ करोड २७ लाख ७ हजार बजेटबाट १५ अर्ब ८७ करोड ६९ लाख ७९

हजार रुपैयाँ चुरे क्षेत्रको संरक्षण र चुरेको विनासबाट श्रृजित समस्या निवारण कार्यमा लगानी भएको छ । यसबाट चुरे क्षेत्रको जलाधारिय स्रोतहरूको संरक्षण गर्दै उपल्लो तटिय र तल्लो तटिय क्षेत्रको पर्यावरणीय अन्तर सम्बन्धलाई थप मजबुत र पुर्नस्थापित गर्ने प्रयासहरू अघि बढाइएका छन् । क्षतिग्रस्त भूमिको पुनरुत्थान, तटवन्ध निर्माण, हरियाली प्रवर्धन, संरक्षण पोखरी, चुरे क्षेत्रका समुदायको कृषि प्रणालीमा सुधार एवं जिविकोपार्जन सम्बन्धी विभिन्न क्रियाकलाप संचालन गरी चुरे तराई मधेशको पर्यावरणीय अन्तरसम्बन्धको दिगो व्यवस्थापन गर्ने कार्य अघि बढाइएको छ ।

कठिन भौगोलिक अवस्थिति, सिमित कर्मचारी र संस्थागत क्षमताका बाबजुद समिति र कार्यक्रम कार्यान्वयन ईकाईहरूबाट भएको अथक प्रयास स्वरुप यस आ.व.को भौतिक तथा वित्तिय प्रगतिको अवस्था उत्साहप्रद रहेको छ । प्रगति हासिल गर्न नीतिगत र समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह गर्नु हुने समितिका सम्पूर्ण पधाधिकारीहरू, कार्यक्षेत्रमा निरन्तर कार्यान्वयनको लागि प्रयास गर्नु हुने कर्मचारी साथीहरू, स्थानीयतहका पदाधिकारी तथा प्रतिनिधिज्यूहरू र उपभोक्ता समिति र अन्तर्गतका पदाधिकारीहरूलाई धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहान्छु । साथै तथ्याङ्क संकलन, लेखन, संयोजन, पुनरावलोकन एवम् सुझाव तथा पृष्ठपोषण दिइ यो पुस्तिका तयार गर्ने समितिका कर्मचारीहरू लगायत सबै सहकर्मीहरूमा आभार प्रकट गर्दछु ।

गणेश पौडेल

सदस्य सचिव

राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति

खुमलटार, ललितपुर ।

बिषय सुची

खण्ड-१ : राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम

१.१ संक्षिप्त परिचय	१
१.२ विकासक्रम	२
१.३ लक्ष्य	२
१.४ अवधि	२
१.५ आयोजनाको लागत	२
१.६ बजेटको श्रोत	३
१.७ मुख्य मुख्य कार्यहरु	३
१.८ संगठनात्मक स्वरुप तथा व्यवस्था	३
१.९ कार्य क्षेत्र	३
१.१० समितिका जिम्मेवारीहरु	५
१.११ सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरु	६
१.१२ आयोजनाको समग्र प्रगति	१०
१.१३ कार्यक्रम कार्यान्वयनमा देखा परेका मुख्य मुख्य समस्याहरु	११
१.१४ समस्या समाधानका लागि गरिएका प्रयासहरु	१२
१.१५ भावी कार्यदिशा	१३

खण्ड-२ : वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०८१/०८२

२.१ पृष्ठभूमि	१५
२.२ कार्यक्रम संचालन तथा कार्यान्वयन निकायहरु	१६
२.३ आ. व. २०८१/०८२ मा कार्यक्रम संचालन भएका नदी प्रणालीहरु	१७
२.४. नीति तथा कार्यक्रमको प्रगति	२२
२.५ वार्षिक कार्यक्रम अनुसार सम्पन्न भएका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु	२२

अ) सार्वजनिक निर्माण तथा पुँजिगत सुधार सम्बन्धी कार्यक्रमहरू	२२
क) गल्छी, पहिरो, खहरे रोकथाम	२२
ख) नदी नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य	२३
ग) जैविक वातावरणीय हिसावले अति संवेदनशील वन क्षेत्रको पुनरोत्पादन संरक्षण .	२३
घ) ताल तलैया संरक्षण/सिमसार संरक्षण तथा व्यवस्थापन	२३
ङ) बाँस / अम्रिसो तथा अन्य विरुवा रोपण तथा व्यवस्थापन	२४
च) भिरालो जगामा बहुवर्षीय (फलफुल) खेती	२४
छ) भूमिगत जल पुर्नभरण, पोखरी निर्माण तथा संरक्षण.....	२४
ज) रेन वाटर / रन अफ हार्वेस्टिङ्ग ड्याम	२४
झ) सिंचाई कुलो निर्माण तथा मर्मत	२४
ञ) हरित पेटी निर्माण	२५
ट) कृषि वन प्रणालीको प्रवर्धन	२५
ठ) क्षतिग्रस्त भूमि पुनरुत्थान	२५
ड) नदी प्रणाली स्तरीय वार्षिक योजना तर्जुमा कार्यक्रम	२५
ढ) पर्यापर्यटन क्षेत्र प्रवर्धन	२५
ण) हरित शहर कार्यक्रम सडक किनारा वृक्षरोपण	२६
त) वन विरुवा उत्पादन / खरिद तथा वितरण	२६
आ) चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित विषयमा अनुसन्धान कार्यक्रमहरू ..	२६
इ) प्रचार प्रसार सम्बन्धी कार्यक्रम	२७
क) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयारी तथा प्रकाशन	२७
ख) प्रेस क्लिपिंग संकलन तथा प्रकाशन	२८
ग) चुरे संरक्षण सम्बन्धी ब्रोसर, पर्चा, पम्पलेट, पोस्टर, स्टिकर तयारी तथा वितरण ..	२८
घ) चुरे संरक्षण सम्बन्धित सन्देशमूलक सामग्री सम्प्रेषण	२८
ङ) Activities Profile प्रकाशन तथा वितरण	२८

च) चुरेको १६४ वटा नदी प्रणालीको एटलसको तयारी तथा छपाई	२९
ई) तालिम, गोष्ठी, भ्रमण तथा बैठक सम्बन्धी कार्यक्रम	२९
उ) विविध कार्यक्रमहरु	३१
क) चुरे संरक्षण दिवस	३१
ख) चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित शोधपत्र को निम्ति सहयोग	३१
ग) नीति, नियम, कार्यनीति, मार्गदर्शन, निर्देशिका तयारी तथा प्रकाशन	३१
२.६ अनुगमन तथा पृष्ठपोषण	३१
२.७ कार्यक्रम कार्यान्वयन निकायलाई टेवा तथा सहयोग	३१
२.८ समितिको प्रशासनिक तथा व्यवस्थापकीय कामको प्रगति	३२
२.९ बेरुजु फछ्यौट	३३
२.१० रोजगारी श्रृजना	३३
२.११ कार्यक्रम कार्यान्वयनमा देखिएका समस्याहरु	३४
क) प्राविधिक जनशक्तिको कमी	३४
ख) बजेटको न्यूनता.....	३४
ग) सवारी साधनको कमी:	३४
घ) गुरुयोजना र स्वीकृत कार्यक्रममा भिन्नता	३४
ङ) कानूनी संरचनाको अभाव	३५
सन्दर्भ सामाग्रीहरु	३५

अनुसूचीहरु

१. आ. व. २०८१/२०८२ को कार्यक्रम तथा प्रगतिको अवस्था.....	३६
२. समिति र कार्यान्वयन निकायहरुको आ.व. २०८१/८२ को खर्च र प्रगतिको सारांश.....	५६
३. गुरुयोजनाले प्रस्ताव गरेको र स्वीकृत भएको बजेटको अवस्था	५८
४. बेरुजुको अवस्था	६०

५. दरबन्दी	६१
६. राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु.....	६२
७. आ. व. २०८१/०८२ सम्म कार्यक्रम कार्यान्वयन शुरु भएका नदी प्रणालीहरु	६८

तालिकाहरु:

१. चुरे वातावरण संरक्षण क्षेत्रको ३७ जिल्ला र १४८ स्थानीयतह.....	४
२. २०८१/८२ सम्म सम्पन्न मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरु	६
३: आयोजनाको वार्षिक तथा समग्र प्रगति	१०
४: आ.व. २०८१/०८२ मा नदी प्रणाली अनुसार रकम विनियोजन र खर्चको अवस्था.....	१७
५: २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रमको प्रगति	२२
६: आ.व. २०८१/८२ मा सम्पन्न अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धि कार्यक्रमहरु	२७
७: आ.व. २०८१/८२ मा सम्पन्न तालिम, भ्रमण गोष्ठी तथा बैठकहरु	३०
८: सवारी साधनको विवरण	३२
९: २०८१/२०८२ मा श्रृजित राजगारीको विवरण	३३

चुरे वातावरण संरक्षण क्षेत्र

घोषणा	:	२०७१-०३-०२
अवस्थिति	:	२७०३७'५२" देखि २९०१०'२८" उत्तर ८०००९'२४" देखि ८८०११'१८" पूर्व
चुरे वातावरण संरक्षण क्षेत्रको क्षेत्रफल	:	१८९६३ वर्ग कि.मि. (१२.७८ प्रतिशत)
उचाई	:	१२० मि. देखि १९७२ मि. सम्म
लम्बाई	:	८०० कि.मि.
चौडाई	:	३५० मि. देखि २० कि. मि.
राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समिति गठन	:	२०७१-०३-०२
चुरे-तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना, २०७४	:	२०७४-०२-०४ मा स्वीकृत
तराई मधेश क्षेत्र (संरक्षण क्षेत्र बाहेक)	:	१४.०६ प्रतिशत
राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम कार्य क्षेत्र	:	३९२५२ हेक्टर (२६.८४) प्रतिशत

आ. व. २०८१/०८२ मा सम्पन्न भएका मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू

सि. नं.	मुख्य मुख्य क्रियाकलाप	इकाई	लक्ष्य		प्रगति		प्रतिशत	
			परिमाण	बजेट (रु. लाखमा)	परिमाण	खर्च (रु. लाखमा)	भौतिक	वित्तीय
१	नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण	कि.मि.	१६.७१	४७०७.००	१५.४१	४३०९.२६	९२.२२	९१.५५
२	घाट निर्माण तथा सौन्दर्यकरण	कि.मि.	०.०७	२१.००	०.०७	१४.८८	१००.००	७०.८४
३	तटबन्ध निर्माण	वटा	५	९५.००	४	७१.४१	६२.४३	८०.००
४	गल्छी, पहिरो, खहरे रोकथाम	वटा	१२५	१६९८.००	१२२	१६००.६४	९७.६५	९४.२७
५	सिमसार/ तालतलैया संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	५८	१०६३.००	५१	८५३.०९	८७.९३	८०.२५
६	सिमसारको पुनरुत्थानको लागि बोरिङ्ग	प्याकेज	१	१०.००	०	०.००	०.००	०.००
७	पोखरी संरक्षण तथा सौन्दर्यकरण	वटा	८	१२१.	७	९५.२२	८७.५	८४.०१
८	संरक्षण पोखरी निर्माण तथा व्यवस्थापन	वटा	४६	३४६.००	३३.२५	२४४.९८	७२.२८	७०.८०

सि. नं.	मुख्य मुख्य क्रियाकलाप	इकाई	लक्ष्य		प्रगति		प्रतिशत	
			परिमाण	बजेट (रु. लाखमा)	परिमाण	खर्च (रु. लाखमा)	भौतिक	वित्तीय
९	भूमिगत जल पुनर्भरण/ पोखरी	वटा	६	९०.००	६	८९.८६.	१००	९९.८४
१०	सतहमुनिको पानी उपयोग/ (भूमिगत जल पुनर्भरण)	वटा	५	८०.००	४	५४.५१	८०	६८.१३
११	रेन वाटर, रन अफ हारभेस्टिंग ड्याम/संरचना	वटा	६	१०५.००	५	७९.६२	८३.३३	७५.८२
१२	पानी मुहान संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	५	४९.००	५	४४.८७	१००.००	९१.५७
१३	सिंचाई कूलो निर्माण तथा मर्मत संभार	वटा	६	१०६.	६	१०२.२७	१००	१९४.४६
१४	Hot Spot संरक्षण	हेक्टर	२१.५०	४३.००	१९.९७	३५.६१	९२.८८	८२.८१
१५	फलफूल खेति विस्तार	वटा	१४०००	२१.००	२०००	४.९९	१४.२९	२३.७८
१६	फलफूल रोपण, निजी तथा सार्वजनिक स्थानहरूको	हेक्टर	५	१०.००	५	१०.००	१००.००	९९.९८
१७	कृषि वन प्रवर्धन कार्यक्रम	हेक्टर	१७	२२.००	५	८.०६	२९.४१	३६.६२
१८	भिरालो जग्गामा फलफूल रोपण	हेक्टर	१२.५०	२५.००	१०.५०	२०.८१	८४.००	८३.२३
१९	तारवार सहित वृक्षारोपण	हेक्टर	८४	२३४.००	७४	२११.१९	८८.१०	९०.२५
२०	बाँस/अम्रिसो/अन्य विरुवा रोपण तथा व्यवस्थापन	हेक्टर	७२	१५४.००	६४.४२	१३३.४४	८९.४७	८६.६४
२१	विगतमा रोपण गरिएको स्थानमा पुनरोपण	हेक्टर	५	५.००	५	४.८५	१००.००	९६.९०
२२	नदी उकास जग्गामा घेरवार सहितको वृक्षारोपण	हेक्टर	५	१०.००	०	०.००	०.००	०.००
२३	ट्रीगार्ड सहितको वृक्षारोपण	क्षेत्रफल /स्थान	१	१८.००	१	१७.७४	१००.००	९८.५८
२४	हरित सहर कार्यक्रम सडक किनारा वृक्षारोपण	स्थान	४	४५.००	३	२८.८४	७५.००	६४.१०
२५	हरित रोजगारी तथा आयआर्जन	हेक्टर	१	२.००	१	१.९९	१००.००	९९.३९
२६	विरुवा उत्पादन	हजार	३००	५८.००	३००	५६.७०	१००.००	९७.७६
२७	नर्सरी निर्माण तथा व्यवस्थापन	वटा	१	५.००	१	४.९७	१००.००	९९.३९
२८	नर्सरी/पोलीहाउस/ग्रीन हाउस/सेडहाउस निर्माण	संख्या	१	३.००	१	३.००	१००.००	१००.००
२९	नर्सरी नाइकेको ज्याला पारिश्रमिक	महिना	१०	२.००	१०	२.००	१००.००	९९.७९

सि. नं.	मुख्य मुख्य क्रियाकलाप	इकाई	लक्ष्य		प्रगति		प्रतिशत	
			परिमाण	बजेट (रु. लाखमा)	परिमाण	खर्च (रु. लाखमा)	भौतिक	वित्तीय
३०	पर्यापर्यटन प्रवर्द्धन तथा व्यवस्थापन	वटा	४	५५	४	५२.६९	१००	९५.८
३१	अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धि सामाग्री, उपकरण तथा सामान	वटा	८०	४०.००	६०	३९.९८	७५.००	९९.९५
३२	निर्मित संरचनाहरूको मर्मत संभार	पटक	५	१०.००	५	९.८९	१००.००	९८.९१
३३	चुरे पहाडले धान्न सक्ने वन जैविक पिण्डको मापन (Estimation of the Forest Biomass bearing capacity of Chure Mountains)	प्याकेट	१	१५	१	१४.९९	१००	९९.९३
३४	चुरे क्षेत्रका सिमसार तालतलैयाको अवस्था, जल पुनर्भरण तथा जैविक विविधता संरक्षणमा प्रभाव अध्ययन	वटा	१	१५	१	१४.९८	१००	९९.८६
३५	Report on Atlas for १६४ River Systems in the Terai-chure Madhesh Region, Nepal	पटक	१	५	१	२.७३	१००	५४.६

राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम

१.१ संक्षिप्त परिचय :

नेपालमा चुरे अथवा शिवालिक भनेर चिनिने भौगोलिक क्षेत्र हिमालय पर्वत श्रृङ्खलाको महाभारत देखि दक्षिणी भागमा पूर्व-पश्चिम भई फैलिएर रहेको होचो र कमलो पहाड हो। यो पहाड करिब चार करोड वर्ष पहिले गेगर थप्पिएर Main Frontal Thrust र Main Boundary Thrust (भौगर्भिक दरारहरूको) बीचमा बनेको भू भाग नै चुरे क्षेत्र हो। चुरे क्षेत्र पूर्व इलाम देखि पश्चिम कन्चनपुरसम्म ३७ जिल्लामा (सुस्ता पूर्व नवलपरासी समेत) फैलिएको छ।

चुरे भूपरिधि प्राकृतिक र पारिस्थितिकीय प्रणालीको विशेषता अन्य भन्दा फरक छ। चुरेको भू-बनोट, माटोको प्रकृति, जैविक विविधतामा हास र छोटो समयमा सघन वर्षा आदि कारणले, अति संवेदनशील छ। चुरे भू-बनोटको हिसाबले कमलो भएकोले मानवीय तथा भौगर्भिक कारणले पनि पहिरो तथा भू-क्षय हुने गर्दछ। जनसंख्याको चाप, अवैज्ञानिक खेतीपाती, खुल्ला चरिचरण/छाडा पशुपालन, अव्यवस्थित बसोबासले गर्दा वन विनाश र प्राकृतिक स्रोतको दोहन अत्यधिक हुँदा त्यसको नकारात्मक परिणाम वा प्रतिकूल असर चुरे, दुन लगायत समग्र तराई क्षेत्रमा परिरहेको छ।

चौथो पञ्चवर्षीय योजना देखि पन्ध्रौ योजना, वन विकास गुरुयोजना, राष्ट्रिय संरक्षण रणनीति, नेपाल वातावरणीय नीति तथा कार्ययोजना, दीर्घकालिन कृषि योजनाले चुरे क्षेत्रको संवेदनशीलताको संरक्षण र वातावरणीय सेवा एवं भूमिगत जलपुनरभरण आदिमा पु-याउने योगदानलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यक्रम कार्यान्वयनमा विशेष जोड दिएको पाइन्छ।

यसै परिप्रेक्ष्यमा आ.व. २०६६/०६७ देखि राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम शुरुवात भई विभिन्न निकायहरू मार्फत संरक्षणका कार्य हुदै आएकोमा चुरेका समस्या वा विकासका सवालहरू बहुसरोकावालाहरूसंग सम्बन्धित सबै विषयगत र सबै सरोकारवालाहरूसंगको समन्वय र सहकार्य आवश्यक देखी एकीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन नीतिको आवश्यकता महसुस गरी Multidisciplinary Team रहने संरचना सहित नेपाल सरकारले २०७१ आषाढ २ गते राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समिति गठन गरेको हो र आ.व. २०७१/०७२ मा राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रूपमा राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम संचालन हुंदै आएको छ।

विगत वर्षहरूमा राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम साविकका साझेदार निकायका विभिन्न विषयगत कार्यालयहरूबाट गरिएको थियो भने आ.व २०७५/०७६ मा स्थानीयतहहरू र प्रदेशका

उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएको थियो। आ.व. २०७६/०७७ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट बक्तव्यमा उल्लेख भए बमोजिम चुरे क्षेत्रलाई समेट्ने गरि ५ वटा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई मार्फत कार्य संचालन हुने गरि नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्को मिति २०७६/०४/०६ को निर्णय अनुसार स्थापना भएका समिति अन्तर्गतका ५ वटा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूबाट आ.व. २०७६/०७७ देखि कार्यक्रम कार्यान्वयन भइरहेको छ।

१.२ विकासक्रम :

- चुरे क्षेत्रको बिग्रदो वातावरणीय अवस्थाले गर्दा चुरे-तराई मधेश भू-परिधिमा पारेको प्रतिकूल प्रभावप्रति संवेदनशील भई नेपाल सरकारबाट आर्थिक वर्ष २०६६/६७ मा राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम कार्यान्वयनको सुरुवात,
- नेपाल सरकारले २०७१ आषाढ २ गते राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति गठन गरी यो कार्यक्रमलाई राष्ट्रिय गौरवको कार्यक्रमको रूपमा लिएको,
- २०७४/०२/०४ को मन्त्रीपरिषद्को निर्णयबाट स्वीकृत चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरु योजना २०७४ (२० वर्षे) बमोजिम आर्थिक वर्ष २०७४/७५ देखि समितिद्वारा कार्यक्रम कार्यान्वयन हुँदै आएको,
- आ.व. २०७६/७७ देखि समिति अन्तर्गत स्थापना भएका ५ वटा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई (सलकपुर, जनकपुर, भरतपुर, बुटवल र लम्की) बाट कार्यक्रम संचालन ।

१.३ लक्ष्य :

चुरे क्षेत्रको प्राकृतिक स्रोत संरक्षण, दिगो व्यवस्थापन, पारिस्थितिकीय सेवाको सम्बर्धनद्वारा गरिबी न्युनिकरण एवं नेपालको राष्ट्रिय लक्ष्यमा टेवा पु-याउने।

१.४ अवधि :

- शुरुवात वर्ष : आ.व. २०७१/७२ (सालवसाली कार्यक्रम)
- गुरुयोजना बमोजिम कार्यक्रम भएको वर्ष : आ.व. २०७४/७५
- गुरुयोजना बमोजिम कार्यक्रम सम्पन्न हुने वर्ष : आ.व. २०९३/९४

१.५ आयोजनाको लागत :

चुरे-तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना, २०७४ बमोजिम आ.व. २०७४/७५ देखि आ.व. २०९३/९४ सम्मको लागि २०७२ सालको मूल्यमा प्रस्तावित रु. २४९७०.१९६ करोड।

१.६ बजेटको श्रोत :

नेपाल सरकारको अनुदान तथा दातृ निकाय एवम् विकास साझेदार संस्थाको सहयोग ।

१.७ मुख्य मुख्य कार्यहरू :

- क) चुरे-तराई मधेशको संरक्षणको लागि मध्यकालिन र दीर्घकालिन लक्ष्य र कार्यक्रम निर्दिष्ट भएको चुरे- तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना (मन्त्रिपरिषदबाट २०७४ जेष्ठ ४ मा स्वीकृत) अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने ।
- ख) नदी किनार तटबन्धन मार्फत बाढी नियन्त्रण, जोखिमको न्यूनिकरण तथा नदी किनार/ उकास क्षेत्रहरूमा हरियाली प्रवर्धन कार्य ।
- ग) गुरुयोजनाले चुरे क्षेत्रबाट वा यस क्षेत्र भएर बहने १६४ नदीप्रणालीको नक्साङ्कन, यस मध्ये पहिलो ५ वर्षको लागि ६४ वटा नदी प्रणाली प्राथमिकीकरण भएको । आ.व. २०८१/०८२ सम्ममा चुरे क्षेत्र भएर बहने ८७ वटा नदी प्रणाली क्षेत्रभित्र, कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई मार्फत स्थानीयस्तरमा चुरे संरक्षण कार्यक्रम कार्यान्वयन भईरहेकोछ ।

१.८ संगठनात्मक स्वरूप तथा व्यवस्था :

वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गत राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रूपमा रहेको राष्ट्रपति चुरे- तराई मधेश संरक्षण विकास समितिको सांगठनिक संरचनामा केन्द्रमा राष्ट्रपति चुरे- तराई मधेश संरक्षण विकास समितिको सचिवालय र कार्यान्वयन तहमा ५ वटा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू रहेका छन् । समितिको समग्र नेतृत्वमा अध्यक्ष र प्रशासकीय प्रमुखका रूपमा सदस्य - सचिव, ५ वटा शाखाहरू रहेका छन् भने ५ वटै कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूको नेतृत्वमा उप-सचिव (प्रा.) रहने व्यवस्था छ ।

समितिको केन्द्र तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूको दरवन्दी विवरण अनुसूची ५ मा दिइएको छ ।

१.९ कार्य क्षेत्र :

नेपाल सरकार (मन्त्रीपरिषद्) को मिति २०७१/०३/०२ को निर्णय अनुसार वातावरण संरक्षण क्षेत्र कायम गरिएको क्षेत्र (साविकको ३६ जिल्ला र ४३० स्थानीय निकाय) रहेकोमा देश संघीयतामा गैसकेपछिको ३७ जिल्ला र १४८ स्थानीयतहको विवरण यस प्रकार रहेकोछ ।

तालिका १: चुरे वातावरण संरक्षण क्षेत्रको ३७ जिल्ला र १४८ स्थानीय तह

क्र.स.	जिल्ला	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे.)	क्र.स.	जिल्ला	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे.)
कोशी प्रदेश				गण्डकी प्रदेश			
१	इलाम	६	३९३०७.५८	२१	नवलपरासी (बर्दघाट पूर्व)	७	१०१३५५.९
२	झापा	५	१८६५१.४९	२२	तनहुँ	१	६०६.८१
३	भोजपुर	१	८८.६७	जम्मा		८	१०१९६२.७१
४	धनकुटा	१	५५.९४	लुम्बिनी प्रदेश			
५	मोरङ	३	१८७०४.४२	२३	अर्घाखाची	२	४६६९७.३३
६	सुनसरी	२	१०२५८.८४	२४	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	४	२२५०९.२१
७	उदयपुर	६	१२६७७३.५६	२५	रूपन्देही	३	२३६२४.०७
जम्मा		२४	२१४३३९.५१	२६	कपिलवस्तु	४	२२१७०.४४
मधेश प्रदेश				२७	अर्घाखाची	८	४६६१६.४०
८	बारा	३	२०६१९.५२	२८	प्यूठान	१	३०९८.९५
९	धनुषा	३	३४१६६.९६	२९	बाँके	४	८२०१३.५०
१०	महोत्तरी	१	१६४५७.२९	३०	बर्दिया	३	७११५२.०४
११	पर्सा	३	५७२४५.२	३१	दाङ	१०	२४२९४९.८०
१२	रौतहट	२	१००३७.३४	जम्मा		३६	५३९३५७.८४
१३	सर्लाही	४	२३५१८.६५	कर्णाली प्रदेश			
१४	सप्तरी	७	२३३१६.८६	३२	सल्यान	१	३८३५८.१०
१५	सिराहा	५	२११६७.५३	३३	सुर्खेत	७	११४५३१.००
जम्मा		२८	२०६५२९.३५	जम्मा		८	१५२८८९.१०
बागमती प्रदेश				सुदूरपश्चिम प्रदेश			
१६	चितवन	८	१८८२०४.९	३४	डोटी	२	३६८८.४०
१७	काभ्रेपलाञ्चोक	२	६७८.६९	३५	डडेल्धुरा	२	३८८०२.२४

क्र.स.	जिल्ला	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे.)	क्र.स.	जिल्ला	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे.)
१८	ललितपुर	२	५६४.१४	३६	कैलाली	८	१४६५७१.४
१९	मकवानपुर	९	१४००४९	३७	कञ्चनपुर	५	२३८५२.८२
२०	सिन्धुली	६	१४३०१६.६	जम्मा		१७	२१२९१४.८६
जम्मा		२७	३४.४७२५१३		कुल जम्मा	१४८	

Source: Chure Conservation Area (An atlas of 37 District), President Chure- Madhesh Conservation Development Board, Khumaltar, Lalitpur, 2024

१.१० समितिका जिम्मेवारीहरु :

समितिको गठन आदेशमा तोकिए बमोजिम समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार निम्नानुसार रहेको छः

- (क) चुरे क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापनका लागि आवश्यक नीति तथा रणनीति तर्जुमा गर्ने,
- (ख) चुरे क्षेत्र र चुरे क्षेत्रको उपल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्र बीचको सम्बन्ध स्थापित हुने गरी व्यवस्थापन कार्ययोजना बनाउने र कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- (ग) चुरे क्षेत्रका जोखिमयुक्त र अति संवेदनशील क्षेत्रहरु पहिचान गरी संरक्षणका योजनाहरु बनाउने र सोको कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- (घ) चुरे क्षेत्रको प्राकृतिक स्रोत र साधनलाई कम क्षति पुग्ने गरी विकास योजना सञ्चालन गर्न त्यस्ता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकायसंग समन्वय गर्ने,
- (ङ) चुरे क्षेत्रको संरक्षणका लागि स्थानीय समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, गराउने तथा तिनको सहयोग परिचालन गर्ने गराउने,
- (च) चुरे क्षेत्रको संरक्षण गर्न आवश्यक पर्ने प्राविधिक तथा वित्तीय स्रोत जुटाउने,
- (छ) समितिले स्वीकृत गरेका योजना र कार्यक्रमको कार्यान्वयन पक्षको तोकिए बमोजिम अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने,
- (ज) समितिका नीति र योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन गर्दा सम्बन्धित निकाय र संघ-संस्थाहरूसंग आवश्यक समन्वय कायम गर्ने,
- (झ) नेपाल सरकारले तोकेका अन्य कार्य गर्ने ।

१.११ सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरु :

नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७४/०२/०४ को निर्णयबाट स्वीकृत चुरे-तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना, २०७४ बमोजिम आयोजनाबाट सम्पन्न गरिने मुख्य मुख्य कार्यक्रम तथा कार्यक्रमका क्षेत्रहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

१. प्राकृतिक स्रोत क्षय / हास न्यूनीकरण,
२. वातावरण स्थिरीकरण र उत्पादकत्व वृद्धि,
३. जोखिम प्रभाव न्यूनीकरण,
४. एकीकृत नदी प्रणाली स्रोत व्यवस्थापन पूर्वाधार,
५. उपल्लो जलाधार क्षेत्रका भू-स्खलनग्रस्त क्षेत्र स्थिरीकरण,
६. नदी कटान तथा डुवानबाट हुने क्षति न्यूनीकरण,
७. वन क्षेत्र बाहिर वन विकास (Tree outside Forest),
८. नवीकरणीय ऊर्जा प्रविधि विस्तार,
९. नवीकरणीय ऊर्जा एवम् वायोब्रिकेट तथा सुधारिएको चुल्हो प्रविधि विकास,
१०. अन्तर विषयगत क्षेत्र,

गुरुयोजनाले नक्सानुसार गरेको चुरे क्षेत्रबाट वा यस क्षेत्र भएर बहने १६४ नदीप्रणालीहरु मध्ये आ.व. २०८१/८२ सम्म चुरे क्षेत्र भएर बहने अनुसूची ६ मा उल्लेखित ८७ वटा नदी प्रणाली क्षेत्र भित्र कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई मार्फत स्थानीयस्तरमा कार्यक्रम संचालनको लागि कार्यक्रम स्वीकृत भई चुरे संरक्षण कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको थियो।

नदी प्रणाली र अन्तर्गतका क्षेत्रहरुमा आ.व. २०७१/०७२ देखि २०८१/८२ सम्म सम्पन्न गरिएका मुख्य मुख्य कार्यहरुको लक्ष्य र प्रगतिको अवस्था निम्न तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका २ : २०८१/८२ सम्म सम्पन्न मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरु

सि.नं.	मुख्य मुख्य क्रियाकलाप	इकाई	प्रगति	कैफियत
१	नदी तथा खोला किनारा स्थिरकरण	कि.मि.	४४७.७९	
२	घाट निर्माण तथा सौन्दर्यकरण	कि.मि.	०.०७	
३	तटबन्ध निर्माण/स्पर, स्टड तथा चेकड्याम निर्माण	वटा	८५०	
४	गल्छी, पहिरो, खहरे रोकथाम	वटा	१६७७	
५	भू-स्खलन उपचार	प्याकेट	१६१	

सि.नं.	मुख्य मुख्य क्रियाकलाप	इकाई	प्रगति	कैफियत
६	पहिरो रोकथाम नियन्त्रण(नमुना स्थल विकास)	स्थान	७	
७	सिमसार/ तालतलैया संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	२१०	
८	पोखरी संरक्षण एवम् सौन्दर्यकरण	वटा	७	
९	संरक्षण पोखरी निर्माण तथा व्यवस्थापन	वटा	११९	
१०	भूमिगत जल पुनर्भरण/पोखरी	वटा	६६३	
११	सतहमुनिको पानी उपयोग/ (भूमिगत जल पुनर्भरण)	वटा	४	
१२	रेन वाटर, रन अफ हारभेस्टिंग ड्याम/ संरचना	वटा	१८१	
१३	पानी मुहान संरक्षण तथा व्यवस्थापन/कुवा उत्खनन	वटा	५५३	
१४	सिंचाई कूलो निर्माण तथा मर्मत संभार	वटा	६	
१५	साना सिंचाई तथा सहकारी सिंचाई	वटा	१३८१	
१६	Hot Spot संरक्षण	हेक्टर	१९१४.९२	
१७	जडिबुटी रोपण तथा बिस्तार	हेक्टर	२८१	
१८	फलफुलको बिरुवा खरिद तथा वितरण/खेती विस्तार	हजार	५२१.८९	
१९	फलफूल रोपण, निजी तथा सार्वजनिक स्थानहरूको	हेक्टर	५	
२०	कृषि वन प्रवर्धन कार्यक्रम	हेक्टर	११५.२०	
२१	भिरालो जग्गामा बहुवर्षीय खेती/ फलफुल रोपण	हेक्टर	१८५	
२२	तारवार सहित बाँस तथा अन्य प्रजातिको खरिद तथा वृक्षारोपण	हेक्टर	१९१८.४४	
२३	बाँस/अग्निसो/अन्य बिरुवा रोपण तथा व्यवस्थापन	हेक्टर	२९५.४२	
२४	विगतमा रोपण गरिएको स्थानमा पुनरोपण	हेक्टर	५	

सि.नं.	मुख्य मुख्य क्रियाकलाप	इकाई	प्रगति	कैफियत
२५	नदी उकास जग्गामा संरक्षण तथा वृक्षारोपण	हेक्टर	६४४	
२६	क्षतिग्रस्त सार्वजनिक भुमि पुनरूत्थान	हेक्टर	४८३	
२७	नदी प्रणालीको खाली सार्वजनिक पर्ति जग्गामा वृक्षारोपण	हेक्टर	१९४५	
२८	ट्रीगार्ड सहितको वृक्षारोपण	क्षेत्रफल/ स्थान	१	
२९	नदी किनारा हरित पेटीका निर्माण	हेक्टर	१६६	
३०	हरित सहर कार्यक्रम सडक किनारा वृक्षारोपण	स्थान	३	
३१	हरित रोजगारी तथा आयआर्जन	हेक्टर	१	
३२	गुणस्तरीय बिरुवा तथा बिउ व्यवस्थापन	हजार	२९५४९.६०	
३३	बाँसको बिरुवा उत्पादन तथा खरिद	हजार	८३३.३	
३४	बिरुवा उत्पादन	हजार	३००	
३५	नर्सरी निर्माण मर्मत सुद्वरी तथा व्यवस्थापन	वटा	२४२	
३६	नर्सरी/पोलीहाउस/ग्रीन हाउस/सेडहाउस निर्माण	संख्या	१	
३७	नर्सरी नाइकेको ज्याला पारिश्रमिक	महिना	१०	
३८	पर्यापर्यटन प्रबर्द्धन तथा व्यवस्थापन	वटा	१२४	
३९	अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धि सामाग्री, उपकरण तथा सामान	वटा	६०	
४०	निर्मित संरचनाहरुको मर्मत संभार	पटक	५	
४१	चुरे पहाडले धान्न सक्ने वन जैविक पिण्डको मापन (Estimation of the Forest Biomass bearing capacity of Chure Mountains)	प्याकेज	१	
४२	चुरे क्षेत्रका सिमसार तालतलैयाको अवस्था, जल पुनर्भरण तथा जैविक विविधता संरक्षणमा प्रभाव अध्ययन	वटा	१	
४३	Report on Atlas for 164 River Systems in the Terai-chure Madhesh Region, Nepal	पटक	१	

सि.नं.	मुख्य मुख्य क्रियाकलाप	इकाई	प्रगति	कैफियत
४४	पशुपन्छी बिक्री केन्द्र	वटा	३१	
४५	माहुरी घर तथा गोला वितरण	वटा	१७६	
४६	७४४ स्थानीयतह अनुसार वन जलाधारहरूको नक्शांकन	प्याकेज	१	
४७	गाई, भैसी, बाखा, बंगुर तथा कुखुराको गोठ खोर तथा डुड सुधार	गोटा	५५४१	
४८	गुरुयोजना तयार तथा प्रकाशन	पटक	१	
४९	चुरे क्षेत्रमा रहेको invasive alien प्रजातिको नक्शांकन	प्याकेट	१	
५०	चुरेको वन श्रोत माथिको स्थानीयको निर्भरता अध्ययन	जिल्ला	२	
५१	माछा पोखरी निर्माण	हेक्टर	३४	
५२	चुरे क्षेत्रमा अवस्थित जोखिमयुक्त बस्तीहरूको पहिचान तथा नक्शांकन	पटक	१	
५३	वनस्पति उद्यान निर्माण	वटा	१०	
५४	वनस्पति प्रजातिको प्रदर्शनी स्थल निर्माण तथा व्यवस्थापन	वटा	२२	
५५	सहकार्यमा बायोग्यास निर्माण तथा अनुदान	घरधुरी	१९१७	

लक्ष्य अनुरूप शत प्रतिशत प्रगति हासिल हुन नसक्नुका कारणहरू:

- विगत आ.व. २०७४/०७५ सम्म Line Agency मार्फत कार्यक्रम संचालन भएकोमा ति निकायहरूको आ-आफ्नै कार्यक्रम समेत हुँदा चुरे संरक्षण कार्यक्रम समान प्राथमिकता नपरी प्रगति कम हुन गएको ।
- आ.व. २०७५/०७६ मा स्थानिय तह मार्फत कार्यक्रम कार्यान्वयन भएकोमा स्थानिय तहहरू भर्खरै स्थापना भइ संस्थागत भइ नसकेकोले कार्यक्रम सञ्चालनमा दुविधा भइ कार्यान्वयन पक्ष कमजोर रही अन्तिम लेखा परिक्षणको प्रतिवेदन समेत प्राप्त हुन नसकेको ।
- आ.व. २०७६/७७ देखि २०७८/७९ सम्म महामारी रोग COVID-१९ को समस्या तथा आ.व. २०७८/७९ को चौथो त्रैमासिक अवधिमा भएको स्थानीय निर्वाचन र निर्माण सामग्रीमा भएको अत्याधिक मूल्यवृद्धिले ल्याएको निर्माण होलिडेको कारण

स्थलगत रूपमा कार्य गर्न कठिन भइ लक्ष्य अनुसार प्रगति हासिलमा समस्या परेको ।

- आ.व. २०७९/८० मा समिति र अन्तर्गतका कार्यान्वयन निकायहरूको बजेट रोक्का तथा खर्च कटौतिमा परेका रु. ४,०६,५९,०००/- (चार करोड छ लाख, उन्साठी हजार) का कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न नपाइएको तर LMBIS मा भने यथावत रहेको ।
- आ.व. २०८१/८२ मा केहि समय समितिको सदस्य सचिव रिक्त हुँदा समितिको सचिवालयको केहि स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम समयमै संचालन हुन सकेन । त्यस्तै फिल्डमा स्थान पहिचान लगायतको समस्याले गर्दा पनि समिति अन्तर्गतका कार्यान्वयन ईकाईहरूले थोरै कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू मात्र संचालन गर्न सकेको ।

१.१२ आयोजनाको समग्र प्रगति :

राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समिति गठन भई चुरे संरक्षण कार्यक्रम कार्यान्वयन शुरू भएको आ.व. २०७१/०७२ देखी आ.व. २०८१/०८२ सम्मको प्रगतिलाई नै समग्र प्रगतिको रूपमा लिई यसलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३: आयोजनाको वार्षिक तथा समग्र प्रगति

आ.व.	गूरुयोजनाले प्रक्षेपण गरेको	स्वीकृत रु. करोड	संशोधित रु. करोड	कुल खर्च रु. करोड	वार्षिक प्रगति प्रतिशत		समग्र प्रगति प्रतिशत	
					वित्तीय	भौतिक	वित्तीय	भौतिक
२०७१/७२		९९.३८	१२४.६४	११६.००	९३.०६	९३.०६	०.४६	०.४६
२०७२/७३		१९६.८२	१९६.४३	१७७.६३	९०.४३	९०.४३	०.७१	०.७१
२०७३/७४		१८८.३९	१८४.७३	१७२.३३	९३.२९	८९.०४	०.६९	०.६६
२०७४/७५	९८७.०५	१९१.०३	१८२.४८	१६१.०१	८८.२३	९२.९६	०.६४	०.६८
२०७५/७६	१८२४.०२	१६९.९७	१६६.६४	१५२.६९	९१.६३	९५.०७	०.६१	०.६३
२०७६/७७	२१२०.४४	१७३.६९	१६७.१९	१४१.४९	८४.६३	९१.११	०.५७	०.६१
२०७७/७८	१८४८.७५	१५५.६३	१८२.७८	१६०.७२	८७.९३	९३.०१	०.६४	०.६८
२०७८/७९	१३०५.३६	१५२.६४	१५२.६२०८	१२६.७३६४	८३.०४	९०.७५	०.५१	०.५५
२०७९/८०	१०३९.१३	२१७.३२	२१६.६७२२	१९७.६७९८	९१.२३	९२.२	०.७९	०.८०
२०८०/८१	४८९,१४७	१०५.०९	१०५.०९	९०.१८	८५.८१	९०.७३	०.३६	०.३८
२०८१/०८२	१३४०१००	१०५.०७	१०५.०७	९१.२३७९	८६.०२	८६.२९	०.३७	०.३९
	१०९५४.२२	१७५५.०३	१७८४.३४	१५८७.७	८८.८९	८९.००	६.३६	६.३९

१.१३ कार्यक्रम कार्यान्वयनमा देखा परेका मुख्य मुख्य समस्याहरू:

क) जनशक्तिको कमी

- श्रावण महिना देखि नै कार्यक्रम कार्यान्वयन शुरू हुने भए पनि अस्थायी कर्मचारीहरूको दरवन्दी स्वीकृत, स्थायी कर्मचारीहरूको काज अवधि थप तथा सरुवा हुने क्रम मंसिरसम्म हुने गरेको कारण लामो समय कर्मचारी बिहिन तथा अन्यौलको अवस्था रहेको ।
- कार्यक्रम, कार्यक्षेत्र र कार्यबोझको तुलनामा मौजुदा स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको जनशक्ति नै पर्याप्त नभएको अवस्थामा कतिपय दरवन्दी रिक्त रहने गरेको । इन्जिनियरिङ्ग सेवाको दरवन्दी नै कम रहेको तथा भएका दरवन्दीहरूमा पनि पदपूर्ति हुने नगरेको ।
- ३७ वटा जिल्लाका १६४ वटा नदी प्रणालीहरूमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नका लागि जम्मा ५ वटा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू रहेको, जुन कार्यबोझको आधारमा अत्यन्त न्यून भएको । रा.चु. त.म.सं. वि. समितिको समेत आफ्नै कर्मचारी नभएको ।

ख) सवारी साधनको कमी

- समिति र अन्तर्गतका कार्यान्वयन इकाईहरूमा रहेका सवारी साधनहरू धेरै पुराना र जीर्ण अवस्थामा रहेको कारण पटक पटक मर्मत गरिरहनु पर्ने । मर्मतका लागि विनियोजित बजेट न्यून हुने गरेको । आ.व. २०७६/०७७ मा ५ वटा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू थप भए पनि चालु आ.व. सम्म पनि सवारी साधन थप नभएको ।

ग) कानूनी संरचनाको अभाव

- एकिकृत प्रणाली अनुरूप चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कानूनी संरचना नहुनु ।
- चुरेको प्रभावकारी संरक्षण गर्न एकिकृत प्रणाली अनुरूप चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यान्वयनका लागि एकीकृत चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापन ऐन नहुनु ।

घ) गुरुयोजना र स्वीकृत कार्यक्रममा भिन्नता

- चुरे क्षेत्रको माथिल्लो तटको तुलनामा तल्लो तटमा मानव वस्ती र नीजि जग्गा रहेको कारण तल्लो तटबाट कार्यक्रमहरूको माग बढि हुने र सोही अनुसार प्रस्ताव हुने तथा माथिल्लो निकायबाट पनि सोही क्षेत्रका कार्यक्रम थप हुने गरेको कारण नदी प्रणालीको उपल्लो तटीय क्षेत्र कम प्राथमिकतामा पर्ने गरेको । हरियाली प्रवर्धन भन्दा नदी तथा गल्छी नियन्त्रणमा कार्यक्रमको बजेट भार बढी हुने गरेको ।

ड) कार्यक्रम कार्यान्वयनमा दोहोरोपन

- चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजनाले निर्दिष्ट गरेका योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्न समितिलाई यथोचित बजेट उपलब्ध गराउनु पर्नेमा सो नभई समान प्रकृतिका कार्य गर्ने चुरे उत्थानशील आयोजना जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ जसले कार्यान्वयनमा दोहोरोपना हुन सक्ने सम्भावना बढेको छ ।

च) अपुग साङ्गठनिक संरचना र अस्थिर कार्यक्रम कार्यान्वयन मोडालिटी

- कार्यक्रम, कार्यक्षेत्र र कार्यबोझको तुलनामा निकै कम जनशक्ति र कार्यान्वयन इकाईहरू रहेको सांगठनिक संरचना तथा कहिले साझेदार निकाय, कहिले स्थानीयतह तथा कहिले आफ्नै मातहतका इकाईहरूद्वारा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनु तथा हाल आएर फेरि अर्को उपयुक्त कार्यक्रम कार्यान्वयन मोडालिटी खोजीको विषयमा बहस शुरु हुनुले पनि समग्र कार्यक्रमलाई नै अस्थिर बनाएको ।

छ) कार्यालयहरू अपायक स्थानमा हुनु

- दैनिक जसो वन तथा वातावरण मन्त्रालय लगायतका निकायहरूमा समन्वय तथा सहकार्य गर्नु पर्ने समितिको सचिवालय ललितपुरको खुमलटारमा रहेको साथै कार्यान्वयन इकाईहरू पनि सबैलाई पायक पर्ने उपयुक्त स्थानमा हुनु पर्ने ।

ज) बजेटको न्यूनता

- नेपाल सरकारबाट चुरे-तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना, २०७४ ले प्रस्ताव गरेको बजेटको तुलनामा करिब १० प्रतिशतका दरले मात्र बजेट उपलब्ध हुनु ।
- बाह्य बजेट लिन गरेका प्रयासहरू पूर्णतः सफल हुन नसक्नु ।

१.१४ समस्या समाधानका लागि गरिएका प्रयासहरू

- हरेक आ.व. को श्रावण महिनामै कर्मचारीहरूको काज अवधि थप / दरवन्दी स्वीकृतीका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा अनुरोध गर्ने गरिएको ।
- समिति र अन्तर्गतका कार्यान्वयन इकाईहरूमा रहेका सवारी साधनहरू मर्मत गरी चलाउने गरिएको, थप सवारी साधन व्यवस्थाका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा अनुरोध गरिएको तथा वार्षिक कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा सवारी साधन खरिदका लागि कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको ।
- चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापन ऐन विधेयकको मस्यौदा तयार भईसकेको ।
- चुरे -तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना, २०७४ र एकीकृत नदी प्रणाली

व्यवस्थापन योजनाले प्रस्ताव गरे अनुरूप वार्षिक कार्यक्रम तयार गरी LMBIS मा प्रविष्ट गर्ने प्रावधान रहेको ।

- आ.व. २०७७/७८ मा राष्ट्रपति चुरे क्षेत्र संरक्षण कार्यक्रमको नीतिगत, कानुनी र संस्थागत सुधार सहित पुनःसंरचना को लागि अध्ययन गरि प्रतिवेदन तयार गरिएको तथा आ.व. २०७८/७९ मा परिमार्जन गरी तयार गरिएको चुरे -तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना, २०७९ मा सरोकारवालाका सुझाबहरु समावेश गरी स्वीकृतिका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा पेश गरेको ।
- समितिको सचिवालयलाई उपयुक्त स्थानमा सार्नका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा अनुरोध गरिएको ।
- गुरुयोजनाले प्रस्ताव गरे बमोजिम बजेट व्यवस्थाका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा अनुरोध गरिएको । राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउनका लागि दातृ निकाय एवम् विकास साझेदार संस्थाको सहयोग जुटाउन पहल भईरहेको ।

१.१५ भावी कार्यदिशा

समग्र चुरे क्षेत्रको संरक्षण तथा विकासका लागि गठन भएको राष्ट्रपति चुरे -तराई मधेश संरक्षण विकास समितिले पाएको जिम्मेवारी अनुरूप दीगो रूपमा समग्र चुरे क्षेत्रको संरक्षण र विकास गर्नका लागि आधारभूत रूपमा निम्न कार्यहरू गरिने छ :

- ✓ चुरे संरक्षण गुरुयोजना म. प. को मिति २०७४/०२/०४ मा स्वीकृत भई गुरुयोजनाले निर्दिष्ट गरे बमोजिम चुरे क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापनको लागि गुरुयोजनाले पहिचान गरेका १६४ वटा नदी प्रणालीहरू मध्ये एकीकृत नदीप्रणाली व्यवस्थापन योजना तयार भएका नदी प्रणालीमा प्राथमिकताको आधारमा क्रमवद्ध रूपमा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- ✓ चुरे तराई मधेशको एकिकृत र समग्र व्यवस्थापनमा नीतिगत, कानूनी, संस्थागत, कार्यक्रमगत, स्रोतजन्य र व्यवस्थापकीय मुद्दाहरू रहेका छन् । चालु आ.व. मा चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना, २०७४ पुनरावलोकन कार्य सम्पन्न गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ भने गत आ.व.मा राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समितिद्वारा गठन भएको कार्यदलले तयार गरी पेश गरेको “चुरे संरक्षण ऐन २०८०” को प्रारम्भिक मस्यौदालाई अन्तिम रूप दिइ स्वीकृतिको लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा पेश गर्ने ।
- ✓ समितिको मौजुदा सांगठनीक संरचनालाई संघ, प्रदेश र संम्बन्धीत स्थानीय निकायहरूसंग सहकार्य र संयोजन हुने गरी पुनसंरचनाको काम गर्नुपर्ने छ । संघीय संरचनाको मर्म अनुकूल हुने गरी चुरे तराई मधेशको संरक्षण र व्यवस्थापनको अधिकार जिम्मेवारी, कर्तव्य र जवाफदेहीता संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारहरूले सहकार्य र समन्वयात्मक ढङ्गले गर्ने गरी विभाजन गर्नु पर्ने छ । समितिलाई सालबसाली रूपमा प्राप्त हुने कार्यक्रमहरू

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

समिति, कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई र नेपाली सेनाद्वारा कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने ।

- ✓ गुरुयोजनाले परिकल्पना गरे बमोजिम चुरे-तराई मधेशको संरक्षण र व्यवस्थापनको लागि समग्र राष्ट्रिय ऐन तथा प्रदेश र सम्बन्धित स्थानीयतहमा यस सम्बन्धी विशेष कानूनको आवश्यकता रहेको छ । अध्ययनले नदीजन्य उत्पादनहरू जस्तै ढुङ्गा र बालुवाको उत्खनन र विक्रिवितरणमा मात्र नीजि क्षेत्रको भूमिका देखिएकोले चुरे तराई मधेशको संरक्षण र व्यवस्थापनमा नीजि क्षेत्रलाई जिम्मेवार बनाउदै उनीहरूको लगानी प्रवर्धन गर्ने नीति लिइने । नेपालको कूल भू-भागको झण्डै २७ प्रतिशत भू-खण्ड रहेको चुरे भावर तराई मधेश संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न ठूलो धनराशी आवश्यकता पर्ने थप आर्थिक स्रोतहरू जुटाई चुरे तराई मधेशमा माटो र पानी संरक्षण तथा व्यवस्थापनबाट पर्ने प्रभावको वैज्ञानिक लेखाजोखा र आंकलन गर्न दीर्घकालीन अनुगमनका लागि प्रणालीगत, प्राविधिक र खोजमुलक वैज्ञानिक अनुसन्धानको संरचना र संयन्त्रको स्थापना गर्न आवश्यक पहल गरिने । यसका लागि प्रदेश समन्वय समितिहरूलाई थप क्रियाशील बनाउने ।
- ✓ “चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सवैलाई” भन्ने दूरदृष्टीका साथ नेपाल सरकारद्वारा २०७४ जेष्ठमा स्वीकृत २० वर्षे राष्ट्रपति चुरे तराई-मधेश संरक्षण र व्यवस्थापन गुरुयोजनाले प्रस्ताव गरे बमोजिमको रकम सालवसाली रुपमा यो समिति लगायत सम्बन्धीत अन्य निकाय/कार्यालयलाई उपलब्ध गराउन तथा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न गुरुयोजनाले प्रस्ताव गरे बमोजिम बजेट व्यवस्थाका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयमार्फत नेपाल सरकारलाई अनुरोध गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिनुका साथै अन्य निकायबाट चुरे तराई भुपरिधीको संरक्षणमा गरिएका कार्यको एकिकृत डाटा राख्ने व्यवस्था र सो को जिम्मा यस समितिलाई दिदै चुरे संरक्षण बजेट कोडको व्यवस्थाका लागि नेपाल सरकारसंग अनुरोध गर्ने । राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउनका लागि दातृ निकाय एवम् विकास साझेदार संस्थाको सहयोग जुटाउन पहल गर्ने ।

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०८१/०८२

२.१ पृष्ठभूमि

चुरे क्षेत्रमा भइरहेको वातावरणीय विनाशको कारण तराई-मधेशमा परेको नकारात्मक प्रभावलाई मध्यनजर गर्दै आ.व. २०६६/६७ देखि नेपाल सरकारको पहिलो प्राथमिकता प्राप्त (P1) आयोजनाको रूपमा तत्कालिन भू तथा जलाधार संरक्षण विभाग मार्फत चुरे संरक्षणका लागि थालनी गरेको चुरे संरक्षण कार्यक्रम, राष्ट्रिय गौरवको कार्यक्रमको रूपमा आ.व. २०७१/०७२ देखि २०७४/०७५ सम्म साविकका वन विभाग, भू तथा जलाधार संरक्षण विभाग, वनस्पति विभाग, कृषि विकास विभाग, पशु सेवा विभाग र सो अन्तर्गतका जिल्ला स्थित कार्यालयहरू, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभागका डिभिजन कार्यालयहरू र सम्बन्धित कार्यालयहरूको निर्देशनालयहरू लगायतका साझेदार निकायहरू मार्फत संचालन हुँदै आएकोमा सो अवधिमा औसतमा भौतिक प्रगति ९१.३७ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९१.२५ प्रतिशत हासिल भएको थियो ।

आ.व. २०७५/७६ मा चुरे क्षेत्र र यसको प्रभावित क्षेत्रमा पर्ने ३७ जिल्लाहरू मध्ये ३१ जिल्लाका ९३ स्थानीयतह अन्तर्गत २९ वटा नदी प्रणालीहरूमा केन्द्रित रही ७ वटै प्रदेशका उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालयहरू र ९३ स्थानीयतहहरू मार्फत संचालन भएको थियो । उक्त अवधिमा भौतिक प्रगति ९५.०७ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ९१.६३ हासिल भएको देखिन्छ ।

आ.व. २०७६/७७ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट बक्तव्यमा उल्लेख भए बमोजिम नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्को मिति २०७६/०४/०६ को निर्णयबाट सम्पूर्ण चुरे क्षेत्रलाई समेट्ने गरी समिति अन्तर्गत स्थापना भएका ५ वटा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू, नेपाली सेनाको वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालय र समितिबाट चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजनाले निर्दिष्ट गरे अनुसारका ३० वटा नदी प्रणाली र अन्तर्गतका क्षेत्रमा कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको थियो । उक्त आ.व.मा कोभिड १९ को समस्याको बावजुद समग्रमा भौतिक तर्फ ९१.११ प्रतिशत र वित्तीय तर्फ ८४.६३ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको थियो भने आ.व. २०७७/७८ मा पनि कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू, नेपाली सेनाको वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालय र समितिबाट चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजनाले निर्दिष्ट गरे अनुसारका ४७ वटा नदी प्रणाली र अन्तर्गतका क्षेत्रमा कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको थियो । यस आ.व.मा पनि कोभिड १९ को समस्या यथावत रहेको अवस्थामा समग्रमा भौतिक तर्फ

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

९३.०१ प्रतिशत र वित्तीय तर्फ ८७.९३ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको थियो ।

यसै गरी आ.व. २०७८/७९ मा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू, नेपाली सेनाको वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालय र समितिको सचिवालयबाट चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजनाले निर्दिष्ट गरे अनुसारका ६७ वटा नदी प्रणाली र अन्तर्गतका क्षेत्रमा कार्यक्रम कार्यान्वयन भई ९०.७५ प्रतिशत भौतिक र ८३.०४ प्रतिशत वित्तीय प्रगति हासिल भएकोमा आ.व. २०७९/८० मा समितिको सचिवालय र कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू तथा नेपाली सेनाको वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालयबाट चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजनाले निर्दिष्ट गरे अनुसारका ६७ वटा नदी प्रणाली र अन्तर्गतका क्षेत्रमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरी ९२.२० प्रतिशत भौतिक र ९९.२३ प्रतिशत वित्तीय प्रगति हासिल भएको थियो ।

नेपाल सरकारको आ.व. २०८१/८२ को नीति तथा कार्यक्रमको बुँदा नं. ६१ मा समावेश “ तिनै तहको समन्वय र सहकार्यमा राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ । चुरे-तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजनालाई समयानुकूल बनाई कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।” भन्ने विषय र बजेट बक्तव्य नं. १५४ मा समावेश “चुरेको उपल्लो तटीय क्षेत्र र क्षतिग्रस्त भूमि तथा नदी उकास जग्गाको संरक्षण तथा हरियाली प्रवर्धन गर्न बाँस विरुवा उत्पादन र रोपण, जलाधार संरक्षण र जलपुनर्भरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रमको लागी १ अर्ब ५ करोड विनियोजन गरेको छु ।” भन्ने व्यहोरा उल्लेख भए अनुसार यस आ.व.मा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू, नेपाली सेनाको वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालय र समितिको सचिवालयबाट चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजनाले निर्दिष्ट गरे अनुसारका ७५ वटा नदी प्रणाली र अन्तर्गतका क्षेत्रमा कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको थियो । यस आ.व. मा देखा परेका कतिपय आन्तरिक र बाह्य समस्याहरूका वावजुद ८६.२९ प्रतिशत भौतिक र ८६.०२ प्रतिशत वित्तीय प्रगति हासिल भयो ।

यस खण्डमा आ.व. २०८१/८२ मा सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरूको प्रगतिको विश्लेषणात्मक विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.२ कार्यक्रम संचालन तथा कार्यान्वयन निकायहरू

राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति कार्यक्रम कार्यान्वयनको मुख्य जिम्मेवार निकाय हो । विगत वर्षहरूमा एकीकृत कार्यक्रम तर्जुमामा सहभागी भई जिम्मेवारी बाँडफाँड गरिएका तत्कालिन सबै विषयगत मन्त्रालयका विभागहरू, क्षेत्रिय निर्देशनालयहरू र जिल्लास्थित निकायहरूबाट कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने गरेकोमा राज्यको पुर्नसंरचना पश्चात निम्नानुसारका निकायहरू मार्फत कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने गरी कार्यक्रम तथा बजेट विनियोजन भई कार्यक्रम कार्यान्वयन भईरहेको छ ।

क) राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समितिको सचिवालय

ख) राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति अन्तर्गतका कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरु

- कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, लम्की (कैलाली)
- कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, बुटवल (रूपन्देही)
- कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, भरतपुर (चितवन)
- कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, जनकपुर, (धनुषा)
- कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, सलकपुर, (मोरंग)

ग) नेपाली सेना (वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालय, जङ्गी अड्डा, भद्रकाली)

२.३ आ. व. २०८१/०८२ मा कार्यक्रम संचालन भएका नदी प्रणालीहरु

आ.व. २०८१/८२ मा ७ वटै प्रदेशमा पर्ने ७५ नदी प्रणाली अन्तर्गतका कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको थियो ।

तालिका ४: आ. व. २०८१/०८२ मा नदी प्रणाली अनुसार रकम विनियोजन र खर्चको अवस्था

(रु. लाखमा)

क्र. स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	विनियोजन बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत	प्रदेश
क	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई सलकपुर					
१	खाडो नदी प्रणाली	सप्तरी	८	७.७८	९८.२८	मधेश
२	त्रियुगा-२ कंग हडिया सिवाई नदी प्रणाली	उदयपुर	१७७	१७१.२७	९६.७६	कोशी
३	बक्राहा नदी प्रणाली	मोरङ्ग	७५	४७.१२	६२.८३	कोशी
४	बलान नदी प्रणाली	सप्तरी, सिरहा, उदयपुर	२४७	२३५.६५	९५.४०	मधेश
५	बिरिग नदी प्रणाली	इलाम, झापा	१०३	१०२.१२	९९.१५	कोशी
६	बुढी नदी प्रणाली	सुनसरी, मोरङ्ग	६२	६१.९२	९९.८७	कोशी
७	रतुवा नदी प्रणाली	ईलाम, झापा, मोरंग	६९	६७.८२	९८.२९	कोशी
८	लोदिया नदी प्रणाली	इलाम, झापा	२०२	२०१.३६	९९.६८	कोशी
९	सुनसरी नदी प्रणाली (सर्दु सेउती खोला)	सुनसरी	१०५	१०१.८५	९७.००	कोशी

क्र. स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	विनियोजन बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत	प्रदेश
१०	बताहा नदी प्रणाली	उदयपुर, सिराहा	१२६	१२४,४७	९८.७९	मधेश
११	लोहन्द्रा नदी प्रणाली	सिराहा, मोरङ	५५	५५	१००.००	कोशी
१२	महुली-सुन्दरी नदी प्रणाली	उदयपुर, सप्तरी	९३	९२.६९	९९.६७	मधेश
१३	विहुल नदी प्रणाली	उदयपुर, सप्तरी	९३	९२.६९	९९.६७	मधेश
१४	मेची नदी प्रणाली	इलाम, झापा	११०	८८.३१	८०.२८	कोशी
१५	चिसागं नदी प्रणाली	मोरङ	१५	१५	१००.००	कोशी
	जम्मा		१५४०	१४६५.१४	९५.१४	
ख	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई जनकपुर					
१	जलाद नदी प्रणाली	धनुषा	१३२.००	९७.५४	७३.८९	मधेश
२	बिगही औरही नदी प्रणाली	धनुषा	३१०.००	२५३.५८	८१.८०	मधेश
३	रातु नदी प्रणाली	महोत्तरी	४०१.००	३६३.७१	९०.७०	मधेश
४	लखनदेही नदी प्रणाली	सर्लाही	१०६.००	१०३.३३	९७.४८	मधेश
५	मराहा नदी प्रणाली	महोत्तरी	१२०.००	११७.३४	९७.७८	मधेश
६	बागमती नदी-चाँदी खोला (हर्दिया) नदी प्रणाली	रौतहट	८४.००	८२.७१	९८.४६	मधेश
७	झिम नदी प्रणाली	सर्लाही	६०.००	५८.५९	९७.६५	मधेश
८	कमला १ नदी प्रणाली	सिन्धुली	३०.००	२३.९३	७९.४३	बागमती
९	कमला ७ नदी प्रणाली	सिन्धुली	६०.००	५७.९६	९६.६०	बागमती
१०	बाँके-हर्दी नदी प्रणाली	महोत्तरी, सर्लाही	१५.००	१४.४९	९६.६०	मधेश
११	बागमती ६ नदी प्रणाली	सर्लाही	१५.००	७.७३	५१.५३	मधेश
१२	कमला-९ (कमला-बेलसोट-जोगिया-सेलार) नदी प्रणाली	धनुषा	६०.००	२९.८७	४९.७८	मधेश
१३	बलुवा-बिलाउती नदी प्रणाली	धनुषा	२५.००	२४.२६	९७.०४	मधेश
	जम्मा		१४१८.००	१२३४.६४	८७.०७	
ग	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई भरतपुर					
१	तिलावे नदी प्रणाली	पर्सा	४५.००	४४.२३	९८.२९	मधेश

क्र. स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	विनियोजन बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत	प्रदेश
२	पूर्वी राप्ती -४ लोथर नदी प्रणाली	चितवन	१११.००	१०९.०१	९८.२१	बागमती
३	बकैया नदी प्रणाली	मकवानपुर, बारा	४७.००	४४.६९	९५.०९	मधेश
४	रिउ नदी प्रणाली	चितवन, पर्सा	४७.००	४६.३९	९८.७०	मधेश
५	दुधौरा नदी प्रणाली	बारा	८५.००	७८.०८	९१.८६	मधेश
६	पूर्वी राप्ति-६ नदी प्रणाली (चौदा खोला)	चितवन	२३५.००	१८९.६९	८०.७२	बागमती
७	अरुण नदी प्रणाली	नवलपरासी (पूर्व)	६९.००	६७.०२	९७.१३	गण्डकी
८	नारायणी ४ नदी प्रणाली	नवलपरासी (पूर्व)	५०.००	३१.२१	६२.४२	गण्डकी
९	पसाहा नदी प्रणाली	बारा, मकवानपुर	१८६.००	१६०.९१	८६.५१	मधेश
१०	बागमती-१० नदी प्रणाली (चौदा खोला)	मकवानपुर	१३५.००	१२९.७०	९६.०७	बागमती
११	नारायणी नदी-३ नदी प्रणाली	नवलपरासी	२५.००	१९.४४	७७.७६	गण्डकी
१२	ठुटे-शिखर बास खोला नदी प्रणाली	पर्सा	७९.००	७८.३५	९९.१८	मधेश
१३	पूर्व राप्ती-२ नदी प्रणाली	मकवानपुर	७०.००	५९.०८	८४.४०	बागमती
१४	पूर्व राप्ती-७ नदी प्रणाली	मकवानपुर	८८.००	८७.०२	९८.८९	बागमती
१५	पूर्वी राप्ती-१ (किसेडी-सामरी-ज्यामिरे) नदी प्रणाली	मकवानपुर	३५.००	३३.६३	९६.०९	बागमती
१६	विनयी नदी प्रणाली	नवलपरासी	२४.००	२२.५६	९४.००	गण्डकी
१७	पूर्वी राप्ती-३ (मनहरी-चुर्लिन) नदी प्रणाली	मकवानपुर	३९.००	३८.७०	९९.२३	बागमती
	जम्मा		१३७०.००	१२३९.७१	९०.४९	
घ	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई बुटवल, रुपन्देही					
१	पश्चिम राप्ती ६ नदी प्रणाली	अर्घाखाची, दाङ	१०९.००	१०५.५९	९६.८७	लुम्बिनी
२	बाणगंगा नदी प्रणाली	कपिलबस्तु, अर्घाखाची	२८१.००	२६७.८४	९५.३२	लुम्बिनी
३	भलुही नदी प्रणाली	नवलपरासी, पाल्पा	१३२.००	१२४.५६	९४.३६	लुम्बिनी

क्र. स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	विनियोजन बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत	प्रदेश
४	रंसिंह नदी प्रणाली	अर्घाखाची, कपिलबस्तु, दाङ	१२०.००	११८.१०	९८.४२	लुम्बिनी
५	सखौरा-रोहिणी नदी प्रणाली (घोडाहा)	रुपन्देही, नवलपरासी (पश्चिम)	११०.००	१०१.७३	९२.४८	लुम्बिनी
६	पश्चिम राप्ति-५ नदी प्रणाली (गुरुङ्ग)	दाङ	१४०.००	१२७.३२	९०.९४	लुम्बिनी
७	बबई-९ नदी प्रणाली (शारदा)	सल्यान, बर्दिया, सुर्खेत	५०.००	४७.९०	९५.८०	कर्णाली/ सुदुरपश्चिम
८	कञ्चन पहिली इगुरीया नदी प्रणाली	पाल्पा, रुपन्देही, अर्घाखाची	१६५.००	१२०.३१	७२.९२	लुम्बिनी
९	तिनाउ नदी प्रणाली-१,२,३	पाल्पा, रुपन्देही, अर्घाखाची	६७.००	६३.२५	९४.४०	लुम्बिनी
१०	बबई ५ (बबई, पातु, बउला, चिरेगाड, च्याटी, भित्री खोला) नदी प्रणाली	दाङ	१९०.००	१७३.९६	९१.५६	लुम्बिनी
११	बबई १ नदी प्रणाली	दाङ	४५.००	४२.८८	९५.२९	लुम्बिनी
	जम्मा:		१४०९.००	१२९३.४४	९१.८०	
ड	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई लम्की कैलाली I					
१	काँन्द्रा नदी प्रणाली	कैलाली	१७३.००	१५६.८४	९०.६६	सुदुरपश्चिम
२	पुन्तुरा नदी प्रणाली	डडेल्धुरा	५०.००	४४.१९	८८.३८	सुदुरपश्चिम
३	बबई नदी प्रणाली	बर्दिया	९५.००	६०.२०	६३.३७	लुम्बिनी
४	भेरी १ नदी प्रणाली गोचे	सुर्खेत	७२.००	६९.४२	९६.४२	कर्णाली
५	महाकाली नदी प्रणाली जोगबुढा	कञ्चनपुर	२४.००	२३.७५	९८.९६	सुदुरपश्चिम
६	सुर्मा कटेनी नदी प्रणाली लिकमा	कैलाली	४०.००	१९.७७	४९.४३	सुदुरपश्चिम
७	खुटिया नदी प्रणाली	कैलाली	१११.००	९७.१७	८७.५४	सुदुरपश्चिम
८	मोहना नदी प्रणाली	कैलाली, कञ्चनपुर	७५.००	७३.७८	९८.३७	सुदुरपश्चिम

क्र. स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	विनियोजन बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत	प्रदेश
९	पश्चिम राप्ति १० (राप्ति) नदी प्रणाली	बाँके	९६.००	७९.९४	८३.२७	लुम्बिनी
१०	कर्णाली -६ नदी प्रणाली (ठुलिगाड)	डोटी	२२९.००	१७३.९२	७५.९५	सुदूरपश्चिम
११	स्याली-बनहारा नदी प्रणाली	कैलाली, कन्चनपुर, डडेल्धुरा	६४.००	६१.८५	९६.६४	सुदूरपश्चिम
१२	चौधार नदी प्रणाली (रौटेला, खनीया)	कन्चनपुर	५४.००	५१.७४	९५.८१	सुदूरपश्चिम
१३	पथरी-कर्हाखोला नदी प्रणाली	कैलाली	८८.००	७७.००	८७.५०	सुदूरपश्चिम
१४	रङ्गुनखोला-१ (रङ्गुन-कलेना) नदी प्रणाली	डडेल्धुरा	१५.००	१४.५८	९७.२०	सुदूरपश्चिम
१५	रङ्गुनखोला-२ (रङ्गुन-कुन-सुन-भद्रेनीखोला) नदी प्रणाली	डडेल्धुरा, डोटी	३०.००	२९.२१	९७.३७	सुदूरपश्चिम
१६	मानखोला (मान-अछरिया-दुन्दवा) नदी प्रणाली	बाँके, बर्दिया	७४.००	६१.४७	८३.०७	लुम्बिनी
१७	दुनदवा-बेहा-दोन्द्रा-अमिला-किरणखोला नदी प्रणाली	बाँके	५२.००	४७.९७	९२.२५	लुम्बिनी
१८	चौमाला-घुराहा (चौमाला-घुराहा-बालुवा-तिनफाले) नदी प्रणाली	कैलाली	४५.००	४३.७६	९७.२४	सुदूरपश्चिम
१९	कर्णाली नदी-२ (कर्णाली-कोलताडी-कारा-बोटा-बाडेगौला-तिउले) नदी प्रणाली	कैलाली	६०.००	५८.९२	९८.२०	सुदूरपश्चिम
	जम्मा		१४४७.००	१२४५.४८	८६.०७	

२.४. नीति तथा कार्यक्रमको प्रगति

तालिका ५: २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रमको प्रगति

निति तथा कार्यक्रमको बुंदा नं.	बजेट बक्तव्य बुंदा नं.	क्रियाकलाप	इकाई	लक्ष्य	प्रगति	प्रगति प्रतिशत
६१	१५४	नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण/ व्यवस्थापन	कि.मि.	१५.९२	१६.०२	१००.६३
		गल्छी / पहिरो / खहरे रोकथाम कार्यक्रम	वटा	११६	११५	९९.१३
		तालतलैया / सिमसार संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	५५	४७	८५.४५
		संरक्षण पोखरी निर्माण तथा व्यवस्थापन	वटा	५७	४४	७७.१९
		भूमिगत जल पुनर्भरण र सतहमुनिको पानी उपयोग	वटा	१०	८	८०.००
		क्षतिग्रस्त भूमि पुनरुत्थान तथा अन्य संरक्षण कार्य	हेक्टर	६९	६९	१००
		बाँस/अम्रिसो/अन्य विरुवा रोपण तथा व्यवस्थापन	हेक्टर	३७	३०	८१.०८
		विरुवा उत्पादन तथा वितरण	हजार	२४०	२४०	१००
		विरुवा वितरण	हजार	२००	२००	१००

२.५ वार्षिक कार्यक्रम अनुसार सम्पन्न भएका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू

अ) सार्वजनिक निर्माण तथा पुँजिगत सुधार सम्बन्धी कार्यक्रमहरू

क) गल्छी, पहिरो, खहरे रोकथाम

चुरे क्षेत्रमा सतही, रिल (धर्से), गल्छी तथा खहरे जस्ता भू-क्षयको अत्यधिक समस्या रहेको छ। यस्ता समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत उपचारात्मक रूपमा प्याकेज छनौट गर्दा सरल, दीगो र उपभोक्ताले सजिलै संचालन तथा कार्यान्वयन, मर्मत सम्भार गर्न सक्ने प्रकृति र वानस्पतिक संरचना / वायो-इन्जिनियरिङ्ग प्रविधिलाई प्राथमिकता दिई वनस्पति तथा स-सान संरचना, पानी निकास, कम खर्चिलो भू-संरक्षण प्रविधि, ईन्जिनियरिङ्ग संरचना, घाँस, बाँस, हाँगा लगायत संरक्षण वृक्षरोपण जस्ता क्रियाकलापहरू गरी कूल १२५ वटा गल्छी, पहिरो खहरे नियन्त्रण गर्ने कार्यक्रम रहेकोमा नदी प्रणाली व्यवस्थापन योजनाले तोकेको स्थानहरू समेतका १२२ वटा स्थानहरूमा स्थानीय तह तथा

लाभग्राही समुदायको सहभागितामा कार्य सम्पन्न भएको ।

ख) नदी नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य

चुरे क्षेत्रबाट निस्केका नदीहरूबाट सम्बन्धित करिडोरमा हुने भू-क्षय समस्या जस्तै नदी किनारा कटान, क्षयीकरण जस्ता समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो । यसमा नदी / खोला किनारा स्थिरिकरण / नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य सञ्चालन गर्दा छनौट गरीएका नदी प्रणालीमा नदी बहावको लागि प्राविधिक रूपले आवश्यक पर्ने नदीको बहाव क्षेत्र नघट्ने गरी नदी प्रणाली एकीकृत श्रोत व्यवस्थापन योजनाले तोकेको स्थानमा सोही योजनाले तोकेका प्रकृतिको कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने गरिन्छ । विभिन्न नदीहरूको किनारामा १६.७१ कि.मि. लक्ष्य रहेकोमा १५.४१ कि.मि. मा बायो-इन्जिनियरिङ्ग प्रविधिको साथै तटबन्ध, स्पर र चेकड्याम तथा प्राविधिक रूपमा आवश्यक पर्ने लंचिग एप्रोन, स्पर, स्टड आदि निर्माण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको ।

ग) जैविक वातावरणीय हिसावले अति संवेदनशील वन क्षेत्रको पुनरोत्पादन संरक्षण

चुरे क्षेत्रमा रहेका वन क्षेत्र अन्तर्गत जैविक वातावरणीय एवम् भू-स्खलनको हिसावले अति संवेदनशील रहेका वन क्षेत्र (Hot Spot) हरूमा तारवार गरी संरक्षण गर्ने, सम्बृद्धि वृक्षारोपण गर्न र सो क्षेत्रमा पुनरोत्पादन क्षमता बढाई संरक्षण गरी वन क्षेत्रको विकास गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो । बाढी, पैहो र भू-स्खलन रोकथामको लागि संरक्षण गर्नु पर्ने वन क्षेत्र, अतिक्रमित वा अतिक्रमणको चपेटामा पर्न सक्ने वन क्षेत्र, कमसल हैसियतको वन क्षेत्र, पुनरोत्पादन तथा चरिचरनबाट संरक्षण गर्नु पर्ने वन क्षेत्र तथा जैविक विविधता प्रवर्द्धन हुन सक्ने क्षेत्र समेतका उपयुक्त क्षेत्रमा २१.५ हेक्टरमा hot spot संरक्षण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा १९.९७ हेक्टरमा कार्य सम्पन्न भएको ।

घ) ताल तलैया संरक्षण/सिमसार संरक्षण तथा व्यवस्थापन

चुरे भावर तथा तराई क्षेत्र अन्तर्गत सतही पानीको स्रोत तथा भूमिगत जल पुनर्भरण (Ground water recharge) को माध्यमका रूपमा रहेका विभिन्न ताल तलैयाको संरक्षण कार्य संचालन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो । यस अन्तर्गत जैविक विविधता, सांस्कृतिक महत्व र पर्यटकीय सम्भावना समेत भएका माटो संरक्षण, हरियाली प्रवर्धन, पानीको स्रोत र संचितिमा प्रभाव पार्ने र स्थानीय रोजगारी प्रवर्धन गर्ने खालका चुरे तराई मधेश क्षेत्रमा रहेका सिमसारहरूको नक्शांकन प्राथमिकताको आधारमा क्रमशः संरचना निर्माण, जिर्णोद्धार, संरक्षण, व्यवस्थापन, सौन्दर्यकरण तथा पुनरुत्थान गर्ने गरिन्छ । यस अन्तर्गत ६७ वटा ताल तलैया/सिमसार संरक्षण, व्यवस्थापन, सौन्दर्यकरण तथा पुनरुत्थान गर्ने कार्यक्रम रहेकोमा ५८ वटा ताल तलैया / सिमसारको स्थानीयतहको समन्वयमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।

ड) बाँस / अम्रिसो तथा अन्य विरुवा रोपण तथा व्यवस्थापन

चुरे भावर तथा तराई क्षेत्रमा रहेका ७२ हेक्टर क्षतिग्रस्त तथा नदी उकास क्षेत्रहरूमा बाँस, अम्रिसो लगायतका विरुवाहरू रोपण गरी क्षतिग्रस्त जमिनको पुनर्स्थापना तथा नदी कटान नियन्त्रण र हरियाली कायम गर्न राखिएको यो कार्यक्रम अन्तर्गत ६४.४२ हेक्टर क्षेत्रमा बाँस, घाँस, अम्रिसो लगायतका विरुवाहरू रोपण कार्य सम्पन्न भयो ।

च) भिरालो जग्गामा बहुवर्षीय (फलफुल) खेती

चुरे क्षेत्रमा रहेका (सरकारी, सार्वजनिक तथा नीजि) जग्गामा बहुवर्षीय (फलफुल) खेती गरी भू-क्षय नियन्त्रणको साथसाथै रोजगारी र उत्पादनमा वृद्धि गरी सिमान्तकृत कृषकहरूको जीविकोपार्जनमा सहयोग पुर्याउने उद्देश्यले १२.५ हेक्टरमा बहुवर्षीय (फलफुल) खेती गर्ने गरी राखिएको यो कार्यक्रम १०.५ हेक्टरमा कार्य सम्पन्न भएको ।

छ) भूमिगत जल पुर्नभरण, पोखरी निर्माण तथा संरक्षण

चुरे तथा भावर क्षेत्रका विभिन्न ५२ स्थानमा पानीको संचय र उपयोग गर्नका साथै जमिन भित्रको पानीको सतह माथि उठाउने खालका संरचनाहरू निर्माण गर्न/ पोखरी निर्माण व्यवस्थापन तथा जलपुनर्भरण कार्य गर्नका लागि राखिएको यो कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न ४० स्थानमा कार्य सम्पन्न भएको । साथै ४ वटा सतहमुनिको पानी उपयोग/ (भूमिगतजल पुनर्भरण) कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

ज) रेन वाटर / रन अफ हार्वेस्टिङ्ग ड्याम

वर्षातको पानीको बहाव कम गरी माटो, गिट्टी, ग्रेगर, वालुवा बग्न नदीन चुरे पहाडको भिरालो स्थानमा पानी बग्ने खोल्सीको तलतिर श्रृङ्खलावद्ध रूपमा बाँध बनाई पानीलाई रोक्ने तथा पानी बग्ने खोल्सीहरूमा छेकबाँधहरू बनाई चुरेको उपल्लो क्षेत्रहरूबाट खोला, खहरे तथा गल्छीहरूबाट बग्ने पानी र माटो Trap गरी Runoff लाई न्यूनीकरण गर्दै Sedimentation Load लाई कम गरी तल्लो क्षेत्रमा हुने कटान र पुरिने कार्य न्यूनीकरण गर्न राखिएको यस कार्यक्रमबाट स्थापनाकालको चुरेको मूल नारा “चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई” कार्यान्वयन हुने अभिप्रायले विभिन्न ६ स्थानमा रेन वाटर / रन अफ हार्वेस्टिङ्ग ड्याम निर्माण गर्ने कार्यक्रम राखिएकोमा ५ स्थानमा कार्य सम्पन्न भएको ।

झ) सिंचाई कुलो निर्माण तथा मर्मत

चुरे भू-परिधि क्षेत्रमा रहेका पुराना सिंचाई कुलो तथा मुहानहरू मर्मत वा क्षमता वृद्धि वा नयाँ सिंचाई कुलोहरू निर्माण गरी सिंचित क्षेत्र विस्तार गरी भू-उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्न सहयोग पुर्याउनका लागि ६ स्थानमा सिंचाई कुलो निर्माण तथा मर्मत / सुधार गर्ने कार्यक्रम राखिएकोमा सबै स्थानमा कार्य सम्पन्न भएको ।

ज) हरित पेटी निर्माण

ठूलो लगानीमा तटबन्ध निर्माण गरे पछि नदी उकास जग्गा मध्ये सार्वजनिक वा वन क्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण हुने, निजी जग्गा भए पुनः खेतीपाती शुरु हुने तथा खुला चरिचरन हुने गर्दा कतिपय तटबन्ध भत्किने गरेका छन्। वर्षाको भेल थग्न नसकी तटबन्ध तोडिएर गाउँबस्ती र खेतीमा बाढी पस्ने गरेको पाईएको छ। यस्ता जग्गाहरूमा नदी नालाहरूको प्राकृतिक बहाव, सीमा र मापदण्डलाई असर पर्ने गरी भूमिको प्रयोग गर्न नपाइने गरी हरियाली अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम राखिएको हो । राष्ट्रिय -भू उपयोग नीति, २०६९ ले सडक, पोखरी र खोलाको दायाँ-बायाँ हरित पेटी निर्माणको लागि प्रोत्साहन गर्ने नीति लिएको छ। सोही नीतिमा नदी नालाहरूको प्राकृतिक बहाव, सीमा र मापदण्डलाई असर पर्ने गरी भूमिको प्रयोग गर्न नपाइने व्यवस्था मिलाइने उल्लेख भएकोछ । उक्त आ.व.मा १ हेक्टर क्षेत्रमा हरित पेटिका निर्माण गर्ने कार्यक्रम रहेकोमा स्वीकृत कार्यक्रममा तोकिएको स्थानको स्थानीय तहको समन्वयमा ३ हेक्टर क्षेत्र हरित पेटिका निर्माण लक्ष्य रहेकोमा सतप्रतिशत कार्य सम्पन्न भएन् ।

ट) कृषि वन प्रणालीको प्रवर्धन

चुरे क्षेत्र भई वग्ने नदी प्रणालीको नदी उकास जग्गाको क्षेत्र तथा खेर गईरहेको नीजि एवं सार्वजनिक जग्गामा एकिकृत रूपले वन तथा कृषि प्रजातिका विरुवा रोपण गर्न अभिप्रेरित गरी सिमान्तकृत तथा न्यून आयस्तर भएका किसानको लागि आय आर्जनमा अभिवृद्धि तथा जीवन स्तरमा सुधार गर्दै समग्र चुरे क्षेत्रको संरक्षणमा टेवा पुर्याउन १७ हेक्टरमा यो कार्यक्रम राखिएकोमा ५ हेक्टरमा मात्र कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।

ठ) क्षतिग्रस्त भूमि पुनरुत्थान

वनसंग जोडिएको वा नजोडिएको चुरे क्षेत्रको सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमित हुने वा अव्यवस्थित उपयोगले क्षतिग्रस्त हुने गरेको छ । चुरे क्षेत्रमा बढ्दो वन विनास, खुल्ला चरिचरण, डढेलो इत्यादिका कारणले चुरे पहाडहरू क्षतिग्रस्त भएका छन् । चुरे क्षेत्रको माटो संरक्षण, हरियाली प्रवर्द्धन र पानीको स्रोत र संचितिमा प्रभाव पार्ने र स्थानीय रोजगारी प्रवर्धन गर्ने गरी क्षतिग्रस्त जग्गाहरूको पुनरुत्थान गर्नु पर्दछ । यस वर्ष सिन्धुली जिल्लाको दुधौली न.पा.-२ गोगनपानी र दुधौली न.पा.-३, झुंगा, सिराहा जिल्लाको धनगडी माई न.पा.- वडा नं. १२ र १३ गडमे, दाङ्ग जिल्लाको तुल्सिपुर उ.म.न.पा. १३ नेवारीकोट लेरुवा पहाड र नवलपरासी जिल्लाको बर्दघाट (ब.सु.पू.) नं.पा.५, पालडाँडा समेत गरि तारबार सहितको ७४ हेक्टर खाली जमिनमा वृक्षारोपण गर्ने कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।

ड) नदी प्रणाली स्तरीय वार्षिक योजना तर्जुमा कार्यक्रम

चुरे-तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना २०७४ ले चुरे भू-परिधिबाट बग्ने

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

मेचीदेखि महाकालीसम्मका सबै नदीहरूलाई १६४ वटा नदी प्रणालीमा विभाजन गरेको छ । समितिमा विद्यमान स्रोत, साधन र मानवीय क्षमता समेतको सीमितताले गर्दा आ.व. २०७९/८० सम्म एकीकृत प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापनको अवधारणा अनुरूप ६२ वटा नदी प्रणालीहरूको पञ्चवर्षीय एकीकृत श्रोत व्यवस्थापन योजना तयार गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । आ.व. २०८१/८२ मा नदी प्रणालीस्तरीय वार्षिक योजना तर्जुमा कार्यक्रमको लागि रु. ५ लाख विनियोजन भएता पनि योजना तयारी हुन सकेन ।

ढ) पर्यापर्यटन क्षेत्र प्रवर्धन

यस कार्यक्रममा जैविक विविधता, सांस्कृतिक महत्व, पर्यटकीय सम्भावना र स्थानीय स्तरमा महत्वपूर्ण स्थलको रूपमा देखिएका चुरे तराई मधेश क्षेत्रमा रहेका स्थानहरूको प्राथमिकताका आधारमा निर्माण, जिर्णोद्धार तथा संरक्षण गर्ने गरिन्छ । यस आ.व. मा ४ स्थानमा पर्यापर्यटन क्षेत्र प्रवर्धन गर्ने कार्यक्रम रहेकोमा स्वीकृत कार्यक्रममा तोकिएको स्थानको स्थानीय तहको समन्वयमा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूबाट ४ स्थानमै कार्यक्रम सम्पन्न भयो ।

ण) हरित शहर कार्यक्रम सडक किनारा वृक्षरोपण

चुरे संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत कायान्वयन इकाईहरूबाट नमूनाको रूपमा राखिएको ४ स्थानमा शहरी क्षेत्रमा हरियाली प्रवर्द्धन गर्ने यो कार्यक्रम ३ स्थानमा सडक किनारा वृक्षरोपण गरी सम्पन्न भएको ।

त) वन विरुवा उत्पादन / खरिद तथा वितरण

चुरे क्षेत्रमा खाली रहेको वन क्षेत्रमा वृक्षारोपण गर्न, जनसमुदायको जग्गामा विरुवा रोपण गरी रुखले ढाकेको क्षेत्रको बिस्तार गर्न कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू मार्फत विरुवा उत्पादन वा खरिद गरी समुदायमा आधारित वन, सरकारद्वारा व्यवस्थित वन, सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गामा वृक्षारोपण, चुरे दिवस, वातावरण दिवस, वन महोत्सव जस्ता कार्यक्रम तथा सर्वसाधारणहरूलाई नीजि जग्गामा वृक्षारोपणका लागि वितरण गर्न ३ लाख विरुवा उत्पादन तथा वितरण कार्यक्रम राखिएकोमा ३ लाख विरुवा उत्पादन कार्य सम्पन्न भई वितरण कार्य भईरहेको ।

आ) चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित विषयमा अनुसन्धान कार्यक्रमहरू

चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना, २०७४ ले तोकेका विभिन्न उद्देश्यहरूलाई सम्बोधन गर्नको लागि तालुक मन्त्रालय र राष्ट्रिय योजना आयोग समेतको समन्वयमा अध्ययन अनुसन्धान गरी प्रतिवेदन तयारी गर्ने कार्यक्रम रहेकोमा तपसिल अनुसारको विषयमा अध्ययन अनुसन्धान भइ प्रतिवेदन तयार भएको ।

तालिका ६: आ.व. २०८१/८२ मा सम्पन्न अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धि कार्यक्रमहरू

क्र. सं.	अध्ययन अनुसन्धानको विषय / क्षेत्र	इकाई	लक्ष्य		प्रगति		कैफियत
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च	
१	चुरे पहाडले धान्न सक्ने वन जैविक पिण्डको मापन (Estimation of the Forest Biomass bearing capacity of Chure Mountains)	प्याकेज	१	१५.००	१	१४.९८	
२	चुरे क्षेत्रका सिमसार तालतलैयाको अवस्था, जल पुनर्भरण तथा जैविक विविधता संरक्षणमा प्रभाव अध्ययन	वटा	१	१५.००	१	१४.९९	
३	चुरे क्षेत्रको भू-क्षय सम्बन्धी अध्ययन प्लट निर्माण (प्लट संरक्षण, सिल्ट ट्याप संरचना र औजार खरिद समेत (२ स्थान))	वटा	२	३०.००	०	०	
४	Atlas for 164 River Systems in the Terai-chure Madhesh Region, Nepal	पटक	१	५	१	२.७३	
५	पहिरो अध्ययन	वटा	१	५.००	०	०	

इ) प्रचार प्रसार सम्बन्धी कार्यक्रम

वन, वन्यजन्तु, जैविक विविधता र वातावरणको संरक्षण सम्बन्धि जनचेतना अभिवृद्धि गर्न, सफल कार्यक्रमहरूको प्रचार प्रसार गर्न, वन पैदावारमा आत्मनिर्भर बनाउन, उपभोक्ताहरूको जिविकोपार्जनमा थप सहयोग गर्न, संचार जगतको आधुनिकतासंग समन्वय गरी कार्यालयबाट भएका कार्यहरूको सूचना प्रसारणलाई छिटो छरितो बनाउन विभिन्न किसिमका प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन, वितरण तथा प्रसारण गर्ने गरिन्छ। प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन, वितरण तथा प्रसारण गर्दा सम्भव भएसम्म स्थानीय परिवेश तथा भाषालाई प्राथमिकता दिने गरिएको छ।

क) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयारी तथा प्रकाशन

राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति (गठन) आदेश, २०७१ को दफा १८ मा समितिले वर्ष भरीमा आफुले सम्पादन गरेका मुख्य मुख्य काम कारवाहीहरू, कार्यान्वयन गरेको योजना तथा कार्यक्रम र सो अनुसार सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरूबाट भएका काम तथा प्राप्त उपलब्धि समेत समावेश भएका वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी मन्त्रालय मार्फत

नेपाल सरकार समक्ष प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यहोरा उल्लेख भएको छ भने राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८० मा पनि समितिले सबै कार्यक्रम कार्यान्वयन निकायबाट वार्षिक प्रगति प्राप्त भए पछि प्रगतिहरूको संकलन (Compile) गरी प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका प्रकाशन गर्नु पर्नेछ भन्ने उल्लेख छ । राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति (गठन) आदेश, २०७१ र राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८० मा भएको व्यवस्था बमोजिम ५ वटै कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू, नेपाली सेनाको वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालय र समितिको सचिवालयबाट आ.व. २०८१/८२ मा सम्पन्न भएका कार्य प्रगतिहरूको सारांश समावेश गरी प्रचलित बजार मूल्यले समेट्ने गरी तोकिएको लक्ष्य भन्दा ३०० थान थप गरी जम्मा ८०० थान पुस्तक प्रकाशन गरिएको छ ।

ख) प्रेस क्लिपिंग संकलन तथा प्रकाशन

राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समितिको चुरे संरक्षण संबन्धी गुरुयोजनाले मार्गनिर्देश गरे अनुसार चुरे संबन्धी विभिन्न गतिविधिहरू एकमुष्ट संकलन तथा प्रकाशन गरी सो को अभिलेखलाई दस्तावेजको रूपमा राख्ने उद्देश्यले राखिएको यो कार्यक्रम अनुसार चुरेका विभिन्न विषयक (वन, वातावरण, पानी मुहान संरक्षण आदि) संग संबन्धित दैनिक, अर्धसाप्ताहिक, साप्ताहिक, पाक्षिक तथा मासिक पत्रपत्रिकाहरूमा प्रकाशित सामग्रीहरू संकलन गरी दस्तावेजका रूपमा समितिमा सुरक्षित राख्नुका साथै सूचनाहरू चुरे संरक्षणको लागि प्रयोग गर्ने गरिएको ।

ग) चुरे संरक्षण सम्बन्धी ब्रोसर, पर्चा, पम्पलेट, पोस्टर, स्टिकर तयारी तथा वितरण

चुरे क्षेत्रमा संचालित समितिका विभिन्न सफल अभ्यास चुरे क्षेत्रको विशेषता चुरे संरक्षणका स्थानीय प्रविधि जनसरोकारका विविध पक्षमा प्रचार सामग्री तयारी गर्ने तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई मार्फत स्थानीय तहसम्म चुरेका कार्यक्रम तथा संरक्षण उपायहरू प्रचार प्रसार गर्ने कार्यक्रम अनुसार चुरे डायरी, चुरे सम्बन्धि सन्देशमूलक सूचना भएको फाइल फोल्डर तथा नोट कापी जस्ता सामग्रीहरू प्रकाशन गरी वितरण गर्ने गरिएको ।

घ) चुरे संरक्षण सम्बन्धित सन्देशमूलक सामग्री सम्प्रेषण

चुरे क्षेत्रभित्र रहेका सरोकारवालाहरूलाई जनचेतना वृद्धि गर्न विभिन्न सन्देशमूलक सामग्रीहरू विभिन्न माध्यम मार्फत सम्प्रेषण गरिएको ।

ङ) Activities Profile प्रकाशन तथा वितरण

चुरे क्षेत्रमा संचालित समितिका विभिन्न कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू फोटो सहित तयार तथा प्रकाशन गरी समितिको सचिवालय तथा स्थानीयतहसम्म चुरेका कार्यक्रम तथा संरक्षण उपायहरू प्रचार प्रसार गर्ने कार्य कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूबाट सम्पन्न भएको ।

च) चुरेको १६४ वटा नदी प्रणालीको एटलसको तयारी तथा छपाई

नेपाल सरकारले मिति २०७१ असार २ मा चुरे क्षेत्रलाई वातावरण संरक्षण क्षेत्र घोषणा गरे बमोजिम राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समितिले चुरे संरक्षण क्षेत्रको नक्सांकन गरी Chure Conservation Area: An Atlas of 36 District, २०१५ प्रकाशन गरेको थियो । तत्कालिन समयमा प्रकाशित उक्त एटलासमा साविकका स्थानीय निकायहरू र साविकका तथ्यांक समावेश भएकोले हालका स्थानीय तह, जिल्ला, प्रदेश अनुसार जनगणना २०७८ को तथ्यांकहरू सहित पुनरावलोकन गरिएको एटलस थान ३०० छपाई गरिएको थियो । आ. व. २०८०/०८१मा Atlas for 164 River Systems in the Terai-Chue Madhesh Regions, Nepal, 2025 प्रतिवेदन तयार भएको छ ।

ई) तालिम, गोष्ठी, भ्रमण तथा बैठक सम्बन्धी कार्यक्रम

कार्यक्रम कार्यान्वयन निकायहरूले अर्थ मन्त्रालयबाट प्राप्त बजेट सीमा, मध्यमकालिन खर्च संरचना, क्षेत्रगत मार्गदर्शन र राष्ट्रिय योजना आयोगको मार्गदर्शन तथा “चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना, २०७४” एवम् एकीकृत नदी प्रणाली व्यवस्थापन योजनाले प्रस्ताव गरेका र विभिन्न सरोकारवाला निकाय तथा क्षेत्रबाट अति आवश्यक रूपमा माग भएका नदी प्रणाली बाहेकका कार्यक्रमहरू समेत समावेश गरी नदी प्रणालीहरूको कार्यक्रम, नदी प्रणाली बाहेकका कार्यक्रम, सामाजिक परिचालन सम्बन्धी कार्यक्रम र कार्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन खर्च सम्बन्धी कार्यक्रम समेत समेटी वार्षिक कार्यक्रम तयारी गर्नका लागि योजना तर्जुमा गोष्ठी, कार्यक्रम कार्यान्वयन निकायबाट सम्पन्न भए गरेका आर्थिक एवं भौतिक गतिविधिहरूका प्रगती विवरण, कार्य सम्पादनको क्रममा अभ्यास गरिएका असल सिकाइहरू एवं आइपरेको समस्या तथा समस्या समाधानका लागि गरिएका प्रयासहरू समेतका विवरणहरूका सम्बन्धमा समय समयमा समीक्षा गरी पृष्ठपोषण प्राप्त गर्न र उक्त पृष्ठपोषणको आधारमा संस्थागत सुधारका उपायहरू पहिचान गर्न कार्यान्वयन इकाई तथा केन्द्रस्तरमा प्रगति समिक्षा गोष्ठी, योजना तर्जुमा तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनलाई सहज गराउनका लागि समन्वय बैठक तथा गोष्ठी र चुरे क्षेत्र संरक्षण सम्बन्धमा सरोकारवालाहरूलाई ज्ञान, सिप र जानकारी गराउन विभिन्न प्रकारका तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रिया, अभिमुखीकरण जस्ता सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू गर्ने गरिन्छ ।

आ.व. २०८१/८२ मा संचालन भएको तालिम, गोष्ठी, भ्रमण तथा बैठकहरू यसप्रकारको छ ।

तालिका ७: आ.व. २०८१/८२ मा सम्पन्न तालिम, भ्रमण, गोष्ठी तथा बैठकहरू

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	लक्ष्य		प्रगति		कैफियत
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च	
१	क्लस्टरस्तरीय समन्वय, प्रगति समिक्षा गोष्ठी/ (प्रदेशस्तरीय श्रोत परिचालन तथा समन्वय समितिको सयुक्त बैठक)	पटक	५	१६.५०	३	९.५०	
२	चुरे संरक्षण सम्बन्धी पालिकास्तरीय समन्वय बैठक/ छलफल कार्यक्रम	पटक	१०	१	१०	१	
३	कर्मचारी दक्षता वृद्धि तालिम	पटक	१	०.५	१	०.३८	
४	योजना तर्जुमा तथा समिक्षा गोष्ठी	पटक	५	१०	१	१.४९	
५	चुरे संरक्षण सम्बन्धी विद्यालयस्तरीय सचेतना कार्यक्रम	पटक	२	१	२	१	
६	विश्व वातावरण दिवस (जुन ५) (बुटवल क्लस्टर)	पटक	१	०.५	१	०.५	

आ.व.२०८१/८२ मा समितिको बैठक १७ पटक बसेको थियो (बैठक संख्या १३५ देखि १५२ सम्म) । समितिको बैठकमा छलफल तथा निर्णय भएका विषयवस्तुहरू यसप्रकार छन् ।

- खानी खोजतलास तथा अध्ययनको सहमति सिफारिस
- चुरे संरक्षण क्षेत्रमा गरिने विभिन्न विकासका पूर्वाधारहरूको वातावरणिय अध्ययनको सहमति
- चुरे तथा संरक्षण क्षेत्रका नदी खोला खहरेबाट नदीजन्य पदार्थको उत्खनन संकलन र व्यवस्थापनका लागि सहमति
- कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधिको स्वीकृती
- जनशक्ति व्यवस्थापन तथा परिचालन
- ६० प्रतिशत भन्दा बढी हुने कन्टीन्जेन्सी खर्चको लागि स्वीकृती ।

उ) विविध कार्यक्रमहरू

क) चुरे संरक्षण दिवस

प्रत्येक वर्ष आषाढ २ गतेलाई चुरे संरक्षण दिवसको रूपमा मनाउने गरिन्छ । उक्त आ.व.मा समिति लगायत ५ वटै कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूबाट प्रचार प्रसार गोष्ठी, वृक्षारोपण, विरुवा वितरण लगायत अन्य प्रचार प्रसार कार्य गरी चुरे संरक्षणमा जनचेतना बढाउने कार्य सम्पन्न भएको थियो ।

ख) चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित शोधपत्र को निम्ति सहयोग

चुरे-तराई-मधेश संरक्षणमा उपयोगी हुन सक्ने शोधपत्र तथा शैक्षिक अनुसन्धानका लागि विश्वविद्यालयको समन्वयमा विश्वविद्यालयमा अध्ययनरत १५ जना विद्यार्थीहरूलाई अध्ययन अनुसन्धानका लागि सहयोग उपलब्ध गराउन राखिएको यो कार्यक्रम यो आ.व.मा संचालन हुन सकेन ।

ग) नीति, नियम, कार्यनीति, मार्गदर्शन, निर्देशिका तयारी तथा प्रकाशन

राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि समितिलाई आवश्यक नयाँ तथा मौजुदा नीति, नियम, कार्यनीति, मार्गदर्शन, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू निर्माण, संशोधन तथा परिमार्जन गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८१/०८२ तयार गरिएको ।

२.६ अनुगमन तथा पृष्ठपोषण

केन्द्रबाट प्रत्येक क्षेत्रमा बोर्डका अध्यक्ष तथा सदस्यहरूलाई जिम्मेवारी तोकिए अनुसार पटक पटक सम्बन्धित स्थानीयतह तथा जिल्लाहरू एवम् कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूको अनुगमन गरी पृष्ठपोषण दिने काम भएको । कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूबाट समेत आ- आफ्नो क्षेत्रमा भए गरेको कार्यहरूको स्व-अनुगमन गरिएको ।

२.७ कार्यक्रम कार्यान्वयन निकायलाई टेवा तथा सहयोग

समिति अन्तर्गतका पाँचवटै कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू (सलकपुर मोरङ, जनकपुर धनुषा, भरतपुर चितवन, वुटवल रुपन्देही र लम्की कैलाली) तथा नेपाली सेनाको वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालयलाई टेवा पुग्ने गरी सहयोग र सहजीकरण गर्ने कार्य बिगत आवहरूमा जस्तै यस आ.व. मा पनि जारी रहेको ।

२.८ समितिको प्रशासनिक तथा व्यवस्थापकीय कामको प्रगति

क) संगठन संरचना तथा नियमावलीहरू

- समितिको हालको संगठन तथा दरवन्दी संरचना (केन्द्रस्तर) वमोजिम पदाधिकारीहरू सहित ६४ जनाको दरवन्दी रहेकोमा यो पुस्तिका तयार गर्दाको समयमा कार्यरत पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको विवरण अनुसूची ६ मा दिइएको छ ।
- नेपाल सरकार (म.प.) बाट मिति २०७६/०४/०६ मा निर्णय भए वमोजिम समिति अन्तर्गतका ५ बटै कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूमा उप-सचिवको नेतृत्वमा विभिन्न पदका १२ जना कर्मचारीको अस्थायी संगठन तथा दरवन्दी संरचना रहेको छ । कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूमा हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण पनि अनुसूची ६ मा समावेश गरिएको छ ।

ख) भौतिक सम्पत्ती

- समितिको केन्द्रीय सचिवालय, खुमलटार, ललितपुरमा रहेको ।
- कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू क्रमशः मोरङको सलकपुर, धनुषाको जनकपुर, चितवनको भरतपुर, रुपन्देहीको भैरहवा र कैलालीको लम्कीमा स्थापना भइ संचालनमा रहेका ।
- कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई सलकपुर मोरङमा समितिको आफ्नै भवन रहेको ।
- यस समिति र अन्तर्गतका कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूमा नेपाल सरकारबाट हस्तान्तरण भै प्राप्त भएका र समितिबाटै खरिद भएका समेत गरी निम्नानुसारका सवारी साधनहरू रहेको ।

तालिका ८ : सवारी साधनको विवरण

कार्यान्वयन निकाय	गाडी		मोटरसाइकल		स्कुटर		जम्मा	
	चालु अवस्थामा रहेको	चालु अवस्थामा नरहेको	चालु अवस्थामा रहेको	चालु अवस्थामा नरहेको	चालु अवस्थामा रहेको	चालु अवस्थामा नरहेको	चालु अवस्थामा रहेको	चालु अवस्थामा नरहेको
कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई सलकपुर	१		६		१		८	
कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई जनकपुर	१		५				६	
कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई भरतपुर	१		६	१	१		९	१

कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई बुटवल	१		४				५	
कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई लम्की	१	१	४	१			५	२
समितिको सचिवालय	९		८		४		२१	
जम्मा	१४	१	३३	२	६		५३	३

२.९ बेरुजु फछ्यौट

आ.व. २०८१/०८२ सम्ममा पेशकी रु. ३०१०.००, नियमित गर्नुपर्ने रु. ३६३६३.०९ र असुल गर्नु पर्ने रु. १५६२९.८७ गरि जम्मा रु. ५५००२.२६ बेरुजु रहेकोमा रु. ८६८.५१५ असुल भएको तर स. प. हुन बाँकी बेरुजुको विस्तृत विवरण अनुसूची ४ मा दिइएको छ ।

२.१० रोजगारी श्रृजना

राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम कार्यान्वयनबाट गत आ.व. २०८१/८२ मा श्रृजित रोजगारीको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका नं. ९: २०८१/२०८२ मा श्रृजित रोजगारीको विवरण

सि.नं.	निकाय	रोजगारी श्रृजना (श्रमादिन)
१	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई सलकपुर	१०७२७६
२	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई जनकपुर	८२२६९
३	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई भरतपुर	६३१९४
४	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई बुटवल	७९७११
५	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई लम्की	७०५४५
६	नेपाली सेना, वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालय	१९५००
७	समितिको सचिवालय, खुमलटार	०
	जम्मा	४२२४९५

२.११ कार्यक्रम कार्यान्वयनमा देखिएका समस्याहरू

क) प्राविधिक जनशक्तिको कमी

१. स्वीकृत दरवन्दी अनुसारका कर्मचारीहरू आ.व. को शुरुमै उपलब्ध नहुनु ।
२. कार्यक्रम, कार्यक्षेत्र र कार्यबोझको तुलनामा मौजुदा स्वीकृत दरवन्दी नै अपर्याप्त हुनु तथा दरवन्दी नै कम रहेको इन्जिनियरिङ्ग सेवामा पदपुर्ति नहुनु ।
३. ३७ वटा जिल्लाका १६४ वटा नदीप्रणालीहरूमा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कार्यक्षेत्र तथा कार्यबोझको आधारमा ५ वटा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरू न्यून हुनु ।
४. रा.चु.त.म.सं.वि. समितिका आफ्नै कर्मचारी नहुनु ।

ख) बजेटको न्यूनता:

१. चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरु योजना २०७४ ले लक्षित गरे अनुसारको प्रतिफल प्राप्त गर्नका लागि गुरुयोजनाले तोके अनुसारको बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत हुनु वाञ्छनीय हुन्छ । यद्यपी हालका वर्षहरूमा नेपाल सरकारबाट गुरुयोजनाले माग गरे भन्दा निकै कम रकम तथा कार्यक्रम विनियोजन भइ आउने गरेको छ ।
२. स्वीकृत कार्यक्रममा रहेका कार्यक्रम स्थान पहिचान नभएका, कार्यक्रम कार्यान्वयन क्षेत्र फरक परेका र विवादको कारण कार्यान्वयन गर्न नसकिने खालका क्रियाकलापहरू संशोधन हुन नसक्नु ।

ग) सवारी साधनको कमी:

१. कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूको कार्यक्षेत्र र कार्यबोझ अनुसार सवारी साधन नरहेको ।
२. समितिबाट कार्यक्रम अनुगमनका लागि चालु अवस्थाका सवारी साधन नभएको ।

घ) गुरुयोजना र स्वीकृत कार्यक्रममा भिन्नता:

१. गुरुयोजनाले चुरे पहाडी क्षेत्रको संरक्षणका लागि प्राथमिकतामा राखेता पनि तल्लो तटमा मानव वस्ती र नीजि जग्गा रहेको कारण तल्लो तटबाट कार्यक्रमहरूको माग बढि हुने गरेको र माथिल्लो निकायबाट पनि सोही क्षेत्रका लागि कार्यक्रम थप हुने गरेको ।
२. हरियाली प्रवर्धन, सिमसार तथा पानी संरक्षणका कार्य भन्दा नदी तथा गल्छी नियन्त्रणमा कार्यक्रमको भार बढी हुने गरेको ।

ड) कानूनी संरचनाको अभावः

१. चुरे क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यान्वयनका लागि एकीकृत चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापन ऐन नहुनु ।
२. चुरे क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापनका लागि कानूनी संरचना नहुनु ।

सन्दर्भ सामाग्रीहरू

- चुरे तराई मधेश संरक्षण तथा व्यवस्थापन गुरुयोजना-२०७४
- आ.व. २०७५/७६ देखि २०८०/८१ सम्मका वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिकाहरू (रा.चु.त.म.सं.वि.स.)
- नेपाल राजपत्र भाग ५ (२०७१/०३/१६)
- चुरे तराई मधेश संरक्षणः कार्यक्रमको उपलब्धि र भावी कार्यदिशा - २०७५, डा. पेमनारायण कंडेल (पूर्व सदस्य - सचिव, रा.चु.त.म.सं.वि.स.)
- राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रूपमा राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण कार्यक्रमको विद्यमान अवस्था : चुनौती र संभावनाहरू- २०७५ (रा.चु.त.म.सं.वि.स.)
- विद्यार्थीहरूको दृष्टिमा चुरे संरक्षण (निबन्ध संग्रह) (रा.चु.त.म.सं.वि.स.)
- चुरेको दीगो व्यवस्थापन कार्ययोजना र राष्ट्रिय कार्यशाला गोष्ठी प्रतिवेदन २०७६/७७ (रा.चु.त.म.सं.वि.स.)
- आ.व. २०८१/८२ मा समितिका शाखा तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूबाट प्राप्त तथ्याङ्कहरू/विवरणहरू

अनुसूची १

आ. व. २०८१/२०८२ को कार्यक्रम तथा प्रगतिको अवस्था

(रकम रु.लाखमा)

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
क.	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, लम्की					
अ.	पूँजीगत खर्च अन्तर्गत					
१	नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण	कि.मि	३.१२	९३६	२.९४	८५६.१९
२	गल्छी, पहिरो, खहरे रोकथाम	वटा	२०	२९८	१९	२७४
३	सिमासार संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	१३	१४३	११	९०.१७
४	संरक्षण पोखरी निर्माण तथा व्यवस्थापन	वटा	९	४४	२	९.२५
५	फलफुल खेति विस्तार	वटा	४०००	६	२०००	४.९९
६	पानी मुहान संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	३	२४	३	२१.९२
७	विरुवा उत्पादन	हजार	५०	७	५०	५.७७
८	सिंचाई कूलो निर्माण तथा सर्मत संभार	कि.मि.	१.३१	३२	१.३१	२८.७२
९	कृषि वन प्रवर्धन कार्यक्रम	हेक्टर	१२	१२	०	०
१०	भिरालो जग्गामा बहुवर्षीय फलफुल रोपण	हेक्टर	२	४	०	०
११	Hot Spot संरक्षण	हेक्टर	७.५	१५	७.५०	१४.०१
१२	तारवार सहित वृक्षारोपण	हेक्टर	५	१०	५	९.४४
१३	रेन वाटर, रन अफ हारवेस्टिंग	वटा	१	१०	१	८.२०

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
	पूँजीगत खर्च जम्मा:					
आ.	चालु खर्च अन्तर्गत					१३२२.६६
१	तलब	जना	९	६०.७८	५.६७	४१.१७
२	निजामती पोशाक खर्च	जना	९	०.९०	६	०.६०
३	महंगी भत्ता	जना	९	२.१६	५.५०	१.४६
४	प्रसूती स्याहार भत्ता	जना	१	०.२५	०	०.००
५	पाले पहरा भत्ता	जना	२	०.३०	०.९९	०.२९
६	बीमा कोष खर्च	जना	१२	०.५८	५.३८	०.२९
७	धाराको महसुल	पटक	८	०.६०	२.०४	०.२२
८	बिद्युत महशुल	पटक	१५०	१.८०	९०.७३	१.५८
९	जारको पिउने पानी	जार	१६६	०.८०	६६.९४	०.७२
१०	टेलिफोन महसुल	पटक	१.५	०.५०	१.३७	०.४७
११	ईमेल/ इन्टरनेट/वेबसाइट महसुल	पटक	४	१.००	०.०५	०.९१
१२	डिजेल	लीटर	१७१	३.००	१७१.३६	३.००
१३	मोटरसाइकल, कार, जीप, भ्यान आदि (कार्यालयको इन्धन)	लीटर	२७४	१.१०	२७३.९०	१.१०
१४	सवारी साधन मर्मत	संख्या	४	२.८०	३.६३	२.८०
१५	सवारी साधन बीमा र नबिकरण	संख्या	४	०.८०	३.२०	०.७०

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
१६	अन्य मेशिनरी सामान मर्मत खर्च	संख्या	१०	१.००	५.८५	१.००
१७	कार्यालय मसलन्द तथा सामग्री	संख्या	१३	३.६०	९.४५	३.५७
१८	इन्धन- अन्य प्रयोजन	लीटर	२०	०.५०	११.७०	०.४९
१९	हल्का सवारी चालक	जना	१	३.३२	०.९२	३.३१
२०	कार्यालय सहयोगी	जना	२	५.९३	१.८३	५.९२
२१	करार कर्मचारीको पोशाक खर्च	जना	३	०.३०	३	०.३०
२२	करार कर्मचारीको चाडवाड खर्च	जना	३	०.७८	२.९६	०.७७
२३	चुरे दिवस इकाइस्तरीय गोष्ठी	पटक	१	१.००	०.००	१.००
२४	क्लस्टरस्तरीय समन्वय, प्रगति समिक्षा गोष्ठी	पटक	१	३.००	०.००	३.००
२५	रेडियो मार्फत प्रचार प्रसार	पटक	२०	०.५०	०.००	०.३८
२६	प्रचारप्रसार सामग्री उत्पादन/प्रकाशन तथा वितरण	बटा	१०	०.५०	०.००	०.३८
२७	कार्यक्रम अनुगमन तथा निरिक्षण	पटक	१०	४.७४	९.२७	४.७४
२८	सरुवा भ्रमण खर्च	जना	५	१.००	२.८६	०.५७
२९	विविध खर्च	पटक	४	२.५५	३.९९	२.५५
३०	घर भाडा	महिना	३	१२.००	१.३५	८.९९
	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			११८.०९		९२.२९
	कुल जम्मा खर्च			१६५९.०९		१४१४.९४
	समग्र प्रगति वित्तीय		भारित	८९.१३	भौतिक	७९.८९

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
ख.	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, बुटवल, रुपन्देही					
अ.	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू					
१	नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण	कि.मि	२.५६	७७३.००	२.५६	६७२.५८
२	गल्छी, पहिरो, खहरे रोक्थाम	वटा	२५	४२९.००	२५	३८७.६३
३	तटबन्धन निर्माण	क्षेत्रफल/स्थान	१	१५.००	१	१४.९२
४	तालतलैया/सिमसार संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	८	१०५.००	८	८९.२८
५	संरक्षण पोखरी निर्माण	वटा	१२	१३३.००	१२	१२४.१२
६	सतहमुनीको पानी उपयोग	वटा	२	३०.००	२	२७.२२
७	बाँस/अम्रिसो/अन्य विरुवा रोपण तथा व्यवस्थापन	हेक्टर	२५	५०.००	२५	४८.८७
८	सिंचाइ कुलो मर्मत	वटा	३	३७.००	३	३६.८९
९	विरुवा उत्पादन	हजार वटा	५०	५.००	५०	४.९९
१०	विरुवा खरिद तथा रोपण	हेक्टर	१०	२०.००	१०	१७.१७
११	विगतमा रोपण गरिएको स्थानमा पुनःरोपण	हेक्टर	५	५.००	५	४.८५
१२	निर्मित संरचनाहरूको मर्मत संभार	पटक	५	१०.००	५	९.८९
१३	रेन वाटर, रन अफ हारवेस्टिंग ड्याम	वटा	१	१५.००	१	१३.६१
१४	नर्सरी नाइकेको ज्याला पारिश्रमिक	महिना	१०	२.००	१०	२.००
१५	कृषि वन प्रवर्धन कार्यक्रम	हेक्टर	५	१०.००	५	८.०६

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
१६	पानी मुहान संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	२	२५.००	२	२२.९५
१७	भिरालो जग्गामा फलफुल रोपण	हेक्टर	२.५०	५.००	२.५०	४.८५
१८	वर्षाको पानी संकलन बाँध निर्माण	वटा	३	५०.००	२	२७.९४
	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			१७१९.००		१५१७.८०
आ.	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू					
१	तलब	जना	८	५१.५७	६.७७	४६.३९
२	निजामती पोशाक खर्च	जना	८	०.८०	८	०.८०
३	स्थायी कर्मचारीको महंगी भत्ता	जना	८	१.९२	४.६४	१.१२
४	प्रसूती स्याहार भत्ता	जना	१	०.०५	०.००	०.००
५	पाले पहरा भत्ता	जना	१	०.११	१	०.११
६	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	जना	८	०.५०	३.५२	०.२२
७	धाराको महसुल	पटक	४	०.५०	०.५६	०.०७
८	बिद्युत महशुल	पटक	४	३.००	१.२१	१.५२
९	जारको पिउने पानी	जार	२००	०.८०	६४.४५	०.२६
१०	टेलिफोन महसुल	पटक	४	१.४४	३	१.०९
११	ईमेल/ इन्टरनेट/वेबसाइट महसुल	पटक	४	१.१९	०.५७	०.६८
१२	डिजेल	लीटर	१८७२	३.००	१८७१	३.००
१३	मोटरसाइकल, कार, जीप, भ्यान आदि (कार्यालयको इन्धन)	लीटर	११२५.६०	२.५२	११२३.२९	२.५०

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
१४	मोटर साईकल, कार, जिप, भ्यान(सवारी साधन मर्मत)	संख्या	५	३.२०	५	३.२०
१५	बीमा र सवारी साधन नविकरण	संख्या	५	१.००	१.९२	०.७२
१६	कम्प्युटर/ल्यापटप/स्क्यानर/फोटोकपी आदि (मेशिनरी सामान) मर्मत खर्च	संख्या	२०	२.००	१५.५५	२.००
१७	कार्यालय मसलन्द तथा सामग्री	संख्या	१००	४.५०	१००	४.५०
१८	ग्याँस, डिस्टिल वाटर, मोबिल, ब्याट्री तथा जेनेरेटर आदि(इन्धन- अन्य प्रयोजन)	लीटर	३०	०.७२	३०	१.०९
१९	हल्का सवारी चालक -व्यक्ति करार	जना	१	३.३२	१	३.३२
२०	कार्यालय सहयोगी -व्यक्ति करार	जना	३	८.९०	२.८३	८.८९
२१	करार कर्मचारीको पोशाक खर्च	जना	४	०.४०	४	०.४०
२२	करार कर्मचारीको चाडवाड खर्च	जना	४	१.०२	०.०३	०.०१
२३	चुरे संरक्षण सम्बन्धी विद्यालयस्तरीय सचेतना कार्यक्रम	पटक	२	१.००	२	१.००
२४	क्लस्टर स्तरीय समन्वय, प्रगति समिक्षा गोष्ठी(प्रदेश स्तरीय श्रोत परिचालन तथा समन्वय समितिको बैठक-संघ, प्रदेश र स्थानिय तहविच समन्वय गरी चुरे संरक्षण कार्यक्रमहरुको एकीकृत योजना, कार्यान्वयन र तथ्याङ्क व्यवस्थापन)	पटक	१	४.००	१	३.००
२५	चुरे संरक्षण सम्बन्धी पालिकास्तरीय समन्वय बैठक/छलफल कार्यक्रम	पटक	१०	१.००	१०	१.००
२६	चुरेदिवस (इकाईस्तरीय)(बुटवल क्लस्टर)	पटक	१	०.५०	१	०.५०
२७	विश्व वातावरण दिवस (जुन ५)(बुटवल क्लस्टर)	पटक	१	०.५०	१	०.५०

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
२८	कार्यक्रम अनुगमन तथा निरीक्षण	पटक	६०	५.५८	६०	५.५४
२९	विविध खर्च	पटक	१२	२.०४	६.६०	२.०३
३०	घर भाडा	महिना	२	९.८४	१.४५	९.१६
	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			११६.९२		१०४.६१
	कुल जम्मा खर्च			१८३५.९२		१६२२.४१
	समग्र प्रगति वित्तीय	८८.३७	भारित	९७.९१	भौतिक	९१.५२
ग.	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई भरतपुर, चितवन					
अ.	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू					
१	नदी तथा खोला किनारा स्थिरकरण	कि.मि.	२.६२	७८६.००	२.३५	६७४.७६
२	तटबन्धन निर्माण	वटा	२	३०.००	२	२८.६५
३	गल्ली, पहिरो, खहरे रोकथाम	वटा	४०	४१७.००	३९	३९३.७५
४	सिम्सार संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	१	१०.००	०.००	०.००
५	सिम्सारको पुनरुत्थानको लागि बोरिङ्ग	प्याकेट	१	१०.००	०.००	०.००
६	संरक्षण पोखरी निर्माण	वटा	१९	१२९.००	१३.२५	७८.८२
७	भूमिगत जल पुनर्भरण र सतहमुनिको पानी उपयोग	वटा	२	३५.००	१	१९.५५
८	सिंचाई कूलो निर्माण तथा मर्मत संभार	कि.मि.	०.८०	३२.००	०.८	३१.८५
९	हरित रोजगारी तथा आयआर्जन	हेक्टर	१	२.००	१	१.९९
१०	पर्यापर्यटन प्रबर्द्धन तथा व्यवस्थापन	वटा	३	४५.००	३	४२.७४

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
११	बाँस/अभिसो/अन्य विरुवा रोपण तथा व्यवस्थापन	हेक्टर	१४	२८.००	१४	२७.८७
१२	भिरालो जगामा फलफुल रोपण	हेक्टर	२	४.००	२	३.९९
१३	हरित सहर कार्यक्रम	क्षेत्रफल/स्थान	४	४५.००	३	२८.८४
१४	वन विरुवा उत्पादन	हजार वटा	५०	१०.००	५०	९.९४
	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			१५८३.००		१३४३.७७
आ.	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू					
१	तलाब	जना	८	५३.२१	५.३९	३७.२०
२	निजामती पोशाक खर्च	जना	८	०.८०	६	०.६०
३	महंगी भत्ता	जना	८	१.९२	५.३४	१.२८
४	प्रसुती स्याहार भत्ता	जना	२	१.१०	०.००	०.००
५	पाले पहरा भत्ता	जना	२	०.२८	२	०.२८
६	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	जना	८	०.३९	५.२५	०.२६
७	धाराको महसुल	पटक	१२	०.५९	०.३३	०.०२
८	बिद्युत महशुल	पटक	१२	१.८०	१.९९	०.५६
९	जारको पिउने पानी	जार	६०	०.३३	६०	०.३३
१०	टेलिफोन महसुल	पटक	१२	०.६०	९.०९	०.४५
११	ईमेल/इन्टरनेट/वेबसाइट महसुल	पटक	४	०.६०	४	०.६०

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
१२	मोटरसाइकल, कार, जीप, भ्यान आदि (कार्यालयको इन्धन)	लिट्र	४६६२	८	४४८२.६१	७.६४
१३	सवारी साधन मर्मत	संख्या	८	४	७.९९	३.९९
१४	बीमा र सवारी साधन नविकरण	संख्या	७	१.३०	६.९४	१.२९
१५	कम्प्युटर/ल्यापटप/स्क्यानर/फोटोकपी आदि (मेशिनरी सामान) मर्मत खर्च	पटक	१०	१.५०	८.१४	१.११
१६	कार्यालय मसलन्द तथा सामग्री	पटक	१२	४.५०	१२	४.५०
१७	र्याँस, डिस्ट्रिलवाटर, जेनेटरको इन्धन आदि	पटक	१०	०.४०	९.७६	०.३९
१८	पत्रपत्रिका छपाई, सूचना प्रकाशन आदि	पटक/संख्या	१०	१.२४	८.०२	०.९९
१९	हल्का सवारी चालक -व्यक्ति करार	जना	१	३.३२	०.९९	३.३१
२०	कार्यालय सहयोगी -व्यक्ति करार	जना	२	५.९३	१.९६	५.८१
२१	करार कर्मचारीको पोशाक खर्च	जना	४	०.४०	४	०.४०
२२	करार कर्मचारीको चाडवाड खर्च	जना	४	१.१२	४	१.१२
२३	व्यक्ति करार	जना	१	४.१७	०.९९	४.१७
२४	कार्यालय सरसफाई, माली आदि (मेस्टर)	महिना	१२	१.५०	१२	१.५०
२५	क्लस्टर स्तरीय समन्वय, प्रगति समिक्षा गोष्ठी(प्रदेश समन्वय बैठक)	पटक	१	३.००	०.००	०.००
२६	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका प्रकाशन	संख्या	१	२.००	१	१.९९

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
२७	कार्यक्रम अनुगमन तथा निरीक्षण	पटक	४०	३.७२	३९.८१	३.७०
२८	सरुवा भ्रमण खर्च	जना	२	०.५०	२	०.५०
२९	विविध खर्च	पटक	१०	१.७०	९.९७	१.७०
३०	घर भाडा	महिना	१२	९.००	११.४३	८.५८
	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:		४९४५	११७.९२	४७२२.९८	९४.२९
	कुल जम्मा खर्च			१७००.९२		१४३८.०५
	समग्र प्रगति वित्तीय	८४.५५	भारित	८७.८२	भौतिक	८५.७३
घ.	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई जनकपुर, धनुषा					
अ.	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू					
१	नदी तथा खोला किनारा स्थिरकरण	कि.मि.	५.०७	१२१०.००	४.२८	११३३.०६
२	तटबन्धन निर्माण	क्षेत्रफल/स्थान	२.०७	५०.००	०.१६	२७.८४
३	गल्छी, पहिरो, खहरे रोकथाम	वटा	९	१०५.००	८.०८	१०२.०५
४	सिमासार संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	१२	२१७.००	१०	१३१.८८
५	पोखरी संरक्षण एवम् सौन्दर्यकरण	वटा	४	८१.००	३	५५.३३
६	भूमिगत जल पुनर्भरण र संरक्षण पोखरी	वटा	१	१५.००	१	७.७३
७	फलफुल खेति विस्तार	वटा	१००००	१५.००	०.००	०.००
८	तारवार सहित वृक्षारोपण	हेक्टर	१०	२०.००	०.००	०.००
९	Hot Spot संरक्षण	हेक्टर	१४	२८.००	१२.४७	२१.६०

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
१०	बाँस रोपण तथा व्यवस्थापन	क्षेत्रफल/स्थान	१०	३०.००	७.४२	२३.५३
११	रेन वाटर, रन अफ हारवेस्टिंग ड्याम	वटा	१	३०.००	१	२९.८७
	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			१८०१.००		१५३२.९०
आ.	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू					
१	तलब	जना	८	५८.६७	६.६३	४०.०९
२	निजामती पोशाक खर्च	जना	८	०.८०	६	०.६०
३	महंगी भत्ता	जना	८	१.९२	५.३३	१.४०
४	प्रसुती स्याहार भत्ता	जना	१	०.०५	१	०.०५
५	पाले पहरा भत्ता	जना	१	०.०६	०.३३	०.०२
६	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	जना	९	०.४४	४.७५	०.२७
७	बिद्युत महशुल	पटक	१	१.५०	०.१७	०.४०
८	जारको पिउने पानी	जार	३८०	०.७६	१५७.५०	०.३९
९	टेलिफोन महसुल	पटक	१	०.४५	०.८९	०.४५
१०	ईमेल/ इन्टरनेट/वेबसाइट महसुल	पटक	१	०.३५	०.५७	०.२०
११	मोटरसाइकल, कार, जीप, भ्यान आदि (कार्यालयको इन्धन)	लीटर	२४००	४.३२	२०३७.७८	४.३२
१२	मोटरसाइकलका लागि पेट्रोल(कार्यालयको इन्धन)	वटा	१११६	२.०१	१०६६.०३	२.०१
१३	मोटर साइकल, कार, जिप, भ्यान(सवारी साधन मर्मत)	संख्या	१	२.३४	०.९८	२.३४

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
१४	बीमा र सवारी साधन नविकरण	संख्या	१	०.७५	१	०.७५
१५	कम्प्युटर/ल्यापटप/स्वयानर/फोटोकपी आदि (मेशिनरी सामान) मर्मत खर्च	संख्या	१	०.८०	०.८२	०.८०
१६	कार्यालय मसलान्द तथा सामग्री	संख्या	१	३.६०	०.९७	३.६०
१७	ग्याँस, डिस्टिल वाटर, मोबिल, ब्याट्री तथा जेनेरेटर आदि	वटा	१	०.५०	०.७८	०.११
१८	हल्का सवारी चालक -व्यक्ति करार	जना	१	३.३२	१	३.१९
१९	कार्यालय सहयोगी -व्यक्ति करार	जना	२	५.९३	२	५.२९
२०	करार कर्मचारीको पोशाक खर्च	जना	४	०.४०	३	०.२०
२१	करार कर्मचारीको चाडवाड खर्च	जना	४	१.१५	४	०.९९
२२	व्यक्ति करार (रा.प.अन. प्रथम)	जना	१	४.१३	०.००	०.००
२३	सरसफाई सेवा-व्यक्ति करार	जना	१	२.१६	०.९२	२.१६
२४	क्लस्टर स्तरीय समन्वय, प्रगति समिक्षा गोष्ठी (प्रदेश स्तरीय समन्वय)	पटक	१	३.५०	१	३.५०
२५	कार्यक्रम अनुगमन तथा निरिक्षण	पटक	१०	१.१६	९.९२	१.१५
२६	सरुवा भ्रमण खर्च	जना	१	०.३५	०.५३	०.१९
२७	विविध खर्च	पटक	१	१.६२	०.६७	१.६२
२८	घर भाडा	महिना	१	१५.६०	०.७५	१५.६०
	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			११८.६४		९९.६७
	कुल जम्मा खर्च			१९९९.६४		१६२४.५७
	समग्र प्रगति वित्तीय	८४.६३	भारित	८३.५	भौतिक	७८.६६

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
ड.	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई सलकपुर, मोरङ्ग					
अ.	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू					
१	नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण	कि.मि.	३.३४	१००२.००	३.२८	९७१.६७
२	गल्छी, पहिरो, खहरे रोकथाम	वटा	३०.०७	४४९.००	३०.०७	४४३.२१
३	विरुवा उत्पादन	हजार वटा	११०	३२.००	११०	३२.००
४	ताल तलैया सिमसार संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	२१	३२३.००	१९०	२८८.३८
५	भूमिगत जल पुनर्भरण	वटा	४	६०.००	४	५९.८६
६	संरक्षणपेखरी निर्माण	वटा	६	४०.००	६	३२.७९
७	पहियो अध्ययन	वटा	१	५.००	०.००	०.००
८	फलफूल रोपण, निजी तथा सार्वजनिक स्थानहरूको	हेक्टर	५	१०.००	५	१०.००
९	नदी उकाश जग्गामा घेरवार सहितको वृक्षारोपण	हेक्टर	५	१०.००	०.००	०.००
१०	भिरालो जग्गामा फलफूल खेति	हेक्टर	६	१२.००	६	११.९७
११	वर्षाको पानी संकलन तथा भूमिगत जलपुनर्भरण/उपयोगका लागि पोखरी/ताल निर्माण	वटा	२	३०.००	२	३०.००
१२	बाँस/अम्रिसो/अन्यविरुवा रोपण तथा व्यवस्थापन	हेक्टर	१३	२६.००	८	१५.९८
१३	हरित पेटीका निर्माण	हेक्टर	३	६.००	०.००	०.००
१४	सिंचाई कूलो निर्माण तथा मर्मत संभार	कि.मि.	०.१०	५.००	०.१०	४.८१
१५	नर्सरी निर्माण तथा व्यवस्थापन	वटा	१	५.००	१	४.९७

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
१६	घाट निर्माण तथा सौन्दर्यकरण	कि.मि.	०.०७	२१.००	०.०७	१४.८८
१७	पोखरी सौन्दर्यकरण	वटा	४	४०.००	४	३९.८८
१८	टिगाई सहितको वृक्षारोपण	क्षेत्रफल/स्थान	१	१८.००	१	१७.७४
१९	समुदायिक वन क्षेत्र भित्र पर्या पर्यटन प्रवर्धन	वटा	१	१०.००	१	९.९५
२०	सिम्सार क्षेत्र प्रवर्धन	वटा	१	१५.००	१	९.०७
२१	फर्निचर	संख्या	७.६९	१.००	७.६९	०.८२
	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			२१२०.००		१९९८.००
आ.	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू					
१	तलब	जना	९	६३.७०	८	५१.३४
२	निजामती पोशाक खर्च	जना	९	०.९०	९	०.८०
३	कर्मचारीको मंहगी भत्ता	जना	९	२.१६	८	१.८०
४	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	जना	९	०.४४	८	०.३६
५	धाराको महसुल	पटक	१	०.२०	१	०.२०
६	बिद्युत महशुल	पटक	१	०.८४	१	०.८४
७	जारको पिउने पानी	जार	१	०.६०	१	०.६०
८	टेलिफोन महसुल	पटक	१	०.३६	१	०.३६
९	ईमेल/ इन्टरनेट/वेवसाइट महसुल	पटक	१	०.६०	१	०.६०

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
१०	मोटरसाइकल, कार, जीप, भ्यान आदि (कार्यालयको इन्धन)	लीटर	२६१६	४.८१	२६१६	४.८१
११	मोटर साईकल, कार, जिप, भ्यान(सवारी साधन समर्त)	संख्या	४	१.६०	४	१.६०
१२	बीमा तथा सवारी साधन नविकरण	संख्या	८	०.६४	८	०.६४
१३	अन्य मोशनरी औजार समर्त खर्च	प्याकेट	१	२.००	१	१.९९
१४	कार्यालय सामग्री तथा मसलन्द	पटक	१२	३.४६	१२	३.४६
१५	रयाँस, डिस्ट्रिबुटर, जेनेरेटरको इन्धन आदि	पटक	२३	१.१५	२३	१.१५
१६	पत्रपत्रिका छुपाई, सूचना प्रकाशन आदि	पटक/ संख्या	३	१.०५	३	१.०५
१७	हल्का सवारी चालक -व्यक्ति करार	जना	१	३.३२	१	३.३२
१८	कार्यालय सहयोगी -व्यक्ति करार	जना	२	५.८६	२	५.८६
१९	करार कर्मचारीको पोशाक खर्च	जना	३	०.३०	३	०.३०
२०	करार कर्मचारीको चाडवाड खर्च	जना	३	०.७८	३	०.७८
२१	कर्मचारी दक्षता वृद्धि तालिम	पटक	१	०.५०	१	०.३८
२२	नदी प्रणाली स्तरीय वार्षिक योजना तर्जुमा कार्यक्रम	नदी प्रणाली	५	३.००	०.००	०.००
२३	क्लस्टर स्तरीय समन्वय, प्रगति समिक्षा गोष्ठी(प्रदेश समन्वय बैठक)	पटक	१	३.००	०.००	०.००
२४	क्रियाकलाप पाठ्यचित्र तयारी	पटक	१	१.२५	१	०.९४
२५	चुरे दिवस (इकाई स्तरीय)	पटक	१	०.५०	१	०.५०

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
२६	कार्यक्रम अनुगमन तथा निरीक्षण	नभएको	१२	६.१४	१२	६.१४
२७	सरुवा भ्रमण खर्च	जना	३	०.६०	२	०.६०
२८	विविध खर्च	पटक	१२	२.९६	१२	२.९६
२९	घर भाडा	महिना	१२	५.४०	१२	४.११
	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			११८.१२		१७.४८
	कुल जम्मा खर्च			२२३८.१२		२०९५.४८
	समग्र प्रगति वित्तीय	९३.६३	भारित	९५.९	भौतिक	९४.०३
च.	श्री वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालय					
अ.	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू					
१	विरुवा उत्पादन	हजार वटा	४०	४.००	४०	४.००
२	अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धि सामग्री, उपकरण तथा सामान	वटा	८०	४०.००	६०	३९.९८
३	तारवार सहित वृक्षारोपण	हेक्टर	६९	२०४.००	६९	२०१.७५
४	ताल तलैया संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	२	२५०.००	२	२४४.३१
५	नर्सरी/पोलीहाउस/ग्रीन हाउस/सेडहाउस निर्माण	संख्या	१	३.००	१	३.००
	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			५०१.००		४९३.००
१	चुरे दिवस (केन्द्र स्तर)	पटक	१	२.५०	१	२.५०
आ	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			२.५०		२.५०
	कुल जम्मा खर्च			५०३.५०		४९५.५४
	समग्र प्रगति वित्तीय	९८.४२	भारित	९८.६६	भौतिक	९९.००

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति		
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च	
छ.	राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति खुमलटार ललितपुर ।						
अ.	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू						
१	कार्यालय संचालनसंग सम्बन्धी यन्त्र, उपकरण तथा मेशीन औजार आदि खरिद(कम्प्यूटर, प्रिन्टर, फोटोकपी, यूपिएस, स्क्यानर, ओभन आदि)	संख्या	६	६.००	६	४.५०	
२	दराज, टेबल, मेच, कुर्सि आदि	संख्या	१०	२.००	१०	१.५०	
३	चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापन संग सम्बन्धित विषयमा अनुसन्धान(चुरे क्षेत्रका सिमसार तालतलैयाको अवस्था, जल पुनर्भरण तथा जैविक विविधता संरक्षणमा प्रभाव अध्ययन)	बटा	१	२०.००	१	१४.९८	
४	चुरे संरक्षण तथा व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित सोधपत्रको निम्ति सहयोग(कार्यक्रम व्यवस्थापन समेत)	जना	१५	१५.००	०.००	०.००	
५	चुरे पहाडले धान्न सक्ने वन जैविक पिण्डको मापन (Esti- mation of the Forest Biomass bearing capacity of Chure Mountains)	प्याकेट	१	२०.००	१	१४.९९	
६	चुरे क्षेत्रको भू-क्षय सम्बन्धी अध्ययन प्लट निर्माण(प्लट संरक्षण, सिल्ट ट्याप संरचना र औजार खरिद समेत (२ स्थान))	बटा	२	३०.००	०.००	०.००	
७	नदी प्रणालीहरूको एटलास तयारी(१६४ नदी प्रणालीहरूको एटलास तयारी तथा छपाई समेत)	पटक	१	५.००	१	२.७३	
	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			९८.००		३८.७०	

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
आ.	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू					
१	तलब	जना	४०	२५५.००	२३	१६०.००
२	निजामती पोशाक	जना	४०	४.००	२३	२.४०
३	महंगी भत्ता	जना	४०	९.६०	२३	५.४०
४	बैठक भत्ता	पटक	२४	२.००	०.००	०.००
५	अन्य भत्ता	नभएको	२०	१.००	०.००	०.००
६	निवृत्तभरण तथा उपदान कोष खर्च	जना	१	२.००	१	१.२५
७	बीमा कोष खर्च	जना	४०	१.६६	२३	१.०८
८	बिद्युत महशुल	पटक	४	१०.२०	४	८.८६
९	जारको पिउने पानी	जार	२५०	१.५०	२५०	१.५०
१०	टेलिफोन महसुल	पटक	३	१.०८	३	०.११
११	ईमेल/ इन्टरनेट/वेबसाइट महसुल	पटक	६	१.४६	६	१.४६
१२	मोटरसाइकल, कार, जीप, भ्यान आदि (कार्यालयको इन्धन)	लीटर	९१६४	१५.७७	७३५८	१२.४०
१३	सवारी साधन मर्मत	संख्या	२४	९.६०	२४	९.६०
१४	बीमा तथा सवारी साधन नविकरण	संख्या	२५	३.९५	२५	३.८२
१५	अन्य मेशिनरी सामान अजार मर्मत खर्च	संख्या	२०	३.००	२०	२.९९
१६	कार्यालय सामग्री तथा मसलन्द	पटक	१५	९.४५	१५	९.४५

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
१७	इन्धन- अन्य प्रयोजन	लीटर	२००	०.७०	२००	०.५१
१८	कम्प्युटर अपरेटर -व्यक्ति करार	जना	१	४.१७	१	४.१७
१९	हल्का सवारी चालक -व्यक्ति करार	जना	९	२९.८३	९	२९.८२
२०	कार्यालय सहयोगी -व्यक्ति करार	जना	७	२०.७५	७	२०.७५
२१	करार कर्मचारीको पोशाक खर्च	जना	१९	१.९०	१९	१.८०
२२	करार कर्मचारीको चाडवाड खर्च	जना	१९	५.९५	१९	५.००
२३	कम्प्युटर अधिकृत	जना	१	५.२५	१	५.२४
२४	कार्यालय सरसफाई, माली, इलेक्ट्रीसियन आदि	जना	५	६.००	३	३.३३
२५	भू-सूचना प्रणाली अधिकृत	जना	१	५.२५	०.००	०.००
२६	कार्यक्रम अनुगमन तथा निरिक्षण	पटक	४२	१२.४६	४२	१२.४५
२७	सरुवा भ्रमण खर्च	जना	६	१.५०	६	०.४९
२८	विविध खर्च	पटक	४५	६.१०	४५	६.०५
२९	नीति नियम, कार्यनीति, मार्गदर्शन, निर्देशिका, वार्षिक प्रतिवेदन तयारी तथा प्रकाशन	पटक	५०२	८.५०	५००	४.३१
३०	योजना तर्जुमा तथा समिक्षा गोष्ठी	पटक	५	१०.००	५	१.४९
३१	प्रेस क्लिपिंग संकलन तथा प्रकाशन	पटक	१२	०.६०	१२	०.४८
३२	प्रचार प्रसार सामग्री प्रकाशन	थान	६५१०	११.००	६५०१	७.००
३३	पदाधिकारीको तलब	जना	५	४४.००	५	३४.६४

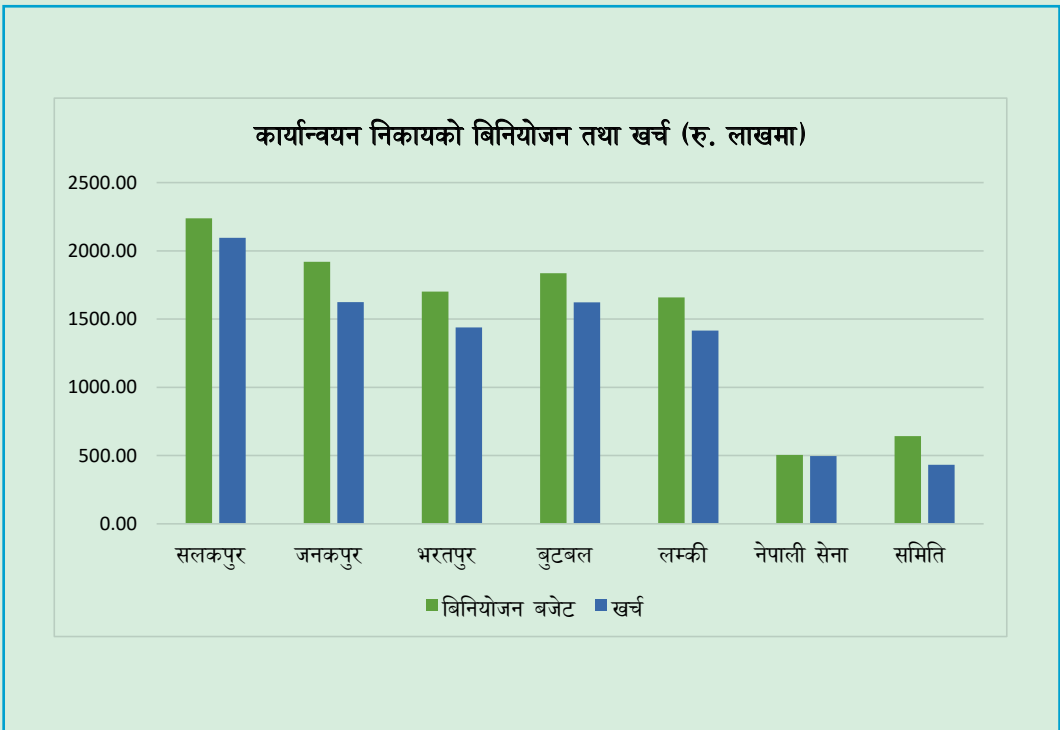
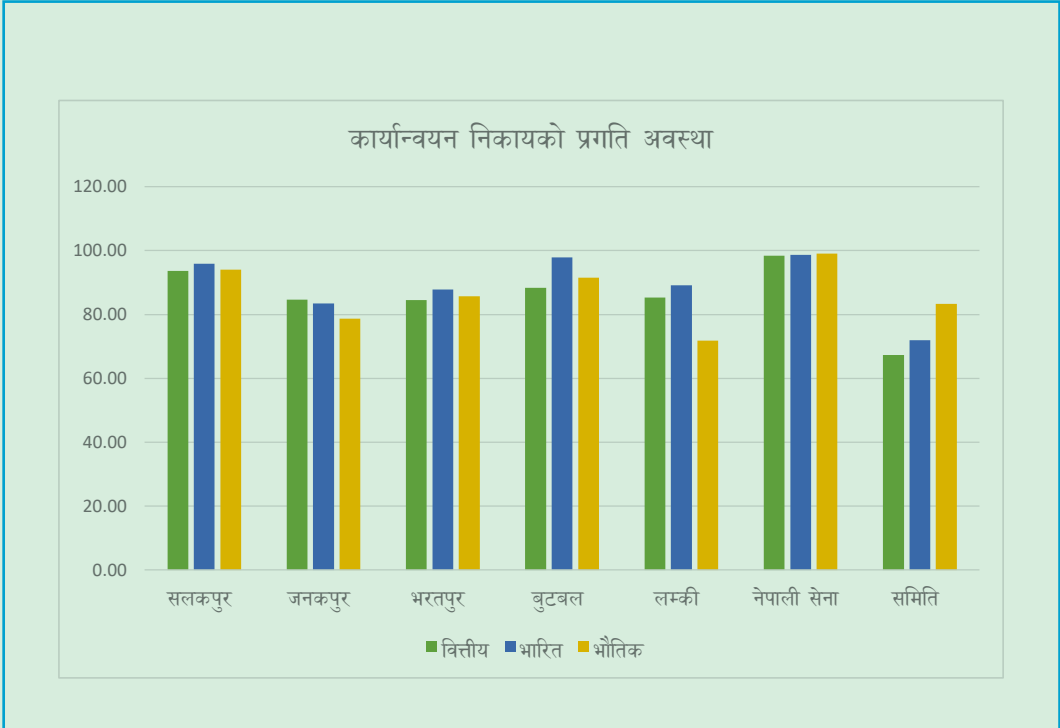
क्र. सं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य		प्रगति	
			परिमाण	बजेट	परिमाण	खर्च
३४	पदाधिकारीको सुविधाको सञ्चार खर्च	जना	६	१.००	६	०.९२
३५	पदाधिकारी सुविधा इन्धन(कार्यालयको इन्धन)	लीटर	७००	१४.७०	७००	१३.८४
३६	हलुका सवारी साधन मर्मत खर्च	वटा	६	८.६४	६	८.६३
३७	कार्यक्रम अनुगमन तथा निरिक्षण	पटक	५५	१५.००	५५	१३.००
	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			५४४.८८		३९४.९९
	कुल जम्मा खर्च			६४२.८८		४३२.८९
	समग्र प्रगति वित्तीय	६७.३२	भारित	७९.८८	भौतिक	८३.३९

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

अनुसूची २

समिति र कार्यान्वयन निकायहरूको आ.व. २०८१/८२ को खर्च र प्रगतिको सारांश

सि. नं.	कार्यान्वयन निकाय	वार्षिक बजेट			खर्च रकम			खर्च प्रतिशत			प्रगति प्रतिशत		रकम र लाखमा
		चालु	पूँजीगत	जम्मा बजेट	चालु	पूँजीगत	जम्मा बजेट	चालु	पूँजीगत	जम्मा बजेट	भारित	भौतिक	
१	सलकपुर	११८.१२	२१२०.००	२२३८.१२	९७.४८	१९९८.००	२०९५.४८	८२.५२	९४.२५	९३.६३	९५.९०	९४.०३	
२	जनकपुर	११८.६४	१८०१.००	१९१९.६४	९१.६७	१५३२.८९	१६२४.५७	७७.२७	८५.११	८४.६३	८३.५०	७८.६६	
३	भरतपुर	११७.९२	१५८३.००	१७००.९२	९४.२९	१३४३.७७	१४३८.०५	७९.९६	८४.८९	८४.५५	८७.८२	८५.७३	
४	बुटवल	११६.९२	१७१९.००	१८३५.९२	१०४.६१	१५१७.७९	१६२२.४०	८९.४७	८८.३०	८८.३७	९७.९१	९१.५२	
५	लम्की	११८.०९	१५४१.००	१६५९.०९	९२.२८	१३२२.६६	१४१४.९४	७८.१५	८५.८३	८५.२८	८९.१३	७१.८१	
६	नेपाली सेना	२.५०	५०१.००	५०३.५०	२.५०	४९३.०४	४९५.५४	१००.००	९८.४१	९८.४२	९८.६६	९९.००	
७	समितिको सचिवालय	५४४.८८	९८.००	६४२.८८	३९४.११	३८.७०	४३२.८१	७२.३३	३९.४९	६७.३२	७१.८८	८३.३१	
	जम्मा	११३७.०७	९३६३.००	१०५००.०७	८७६.९३	८२४६.८५	९१२३.७९	८२.८१	८२.३२	८६.०३	८९.२६	८६.२९	

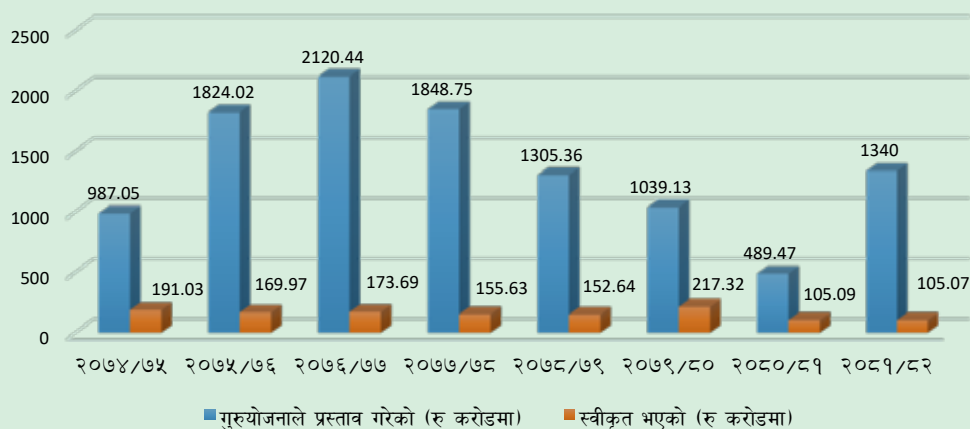
अनुसूची ३

गुरुयोजनाले प्रस्ताव गरेको र स्वीकृत भएको बजेटको अवस्था

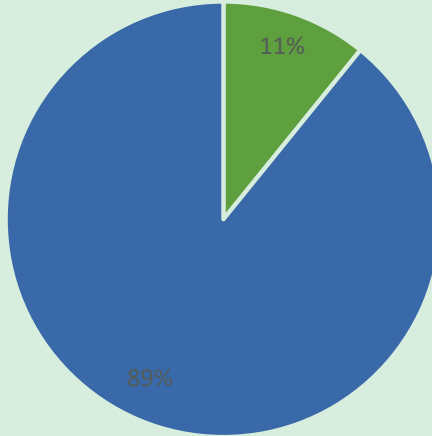
(रु करोडमा)

आ.व.	गुरुयोजनाले प्रस्ताव गरेको (रु करोडमा)	स्वीकृत भएको (रु करोडमा)	प्रतिशत	
२०७४/७५	९८७.०५	१९१.०३	१९.३५	गुरुयोजनाले प्रस्ताव गरेको मध्ये ११.५९% मात्र बजेट विनियोजन भएको ।
२०७५/७६	१८२४.०२	१६९.९७	९.३२	
२०७६/७७	२१२०.४४	१७३.६९	८.१९	
२०७७/७८	१८४८.७५	१५५.६३	८.४२	
२०७८/७९	१३०५.३६	१५२.६४	११.६९	
२०७९/८०	१०३९.१३	२१७.३२	२०.९१	
२०८०/८१	४८९.४७	१०५.०९	२१.४७	
२०८१/८२	१३४०.००	१०५.०७	७.८४	
जम्मा	१०९५४.२२	१२२७.४४	११.५९%	

गुरुयोजनाले प्रस्ताव गरेको र स्वीकृत बजेटको अवस्था

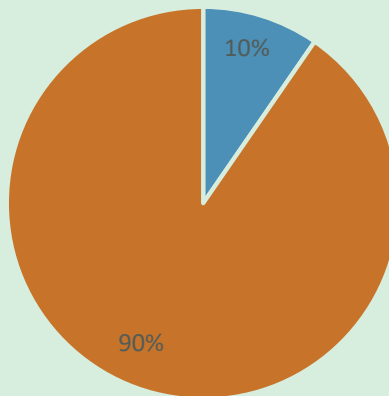

आ. व. २०८१/०८२ को विनियोजित बजेटको अवस्था

■ चालु ■ पुँजीगत

आ.व. २०८१/०८२ को बजेट खर्चको अवस्था

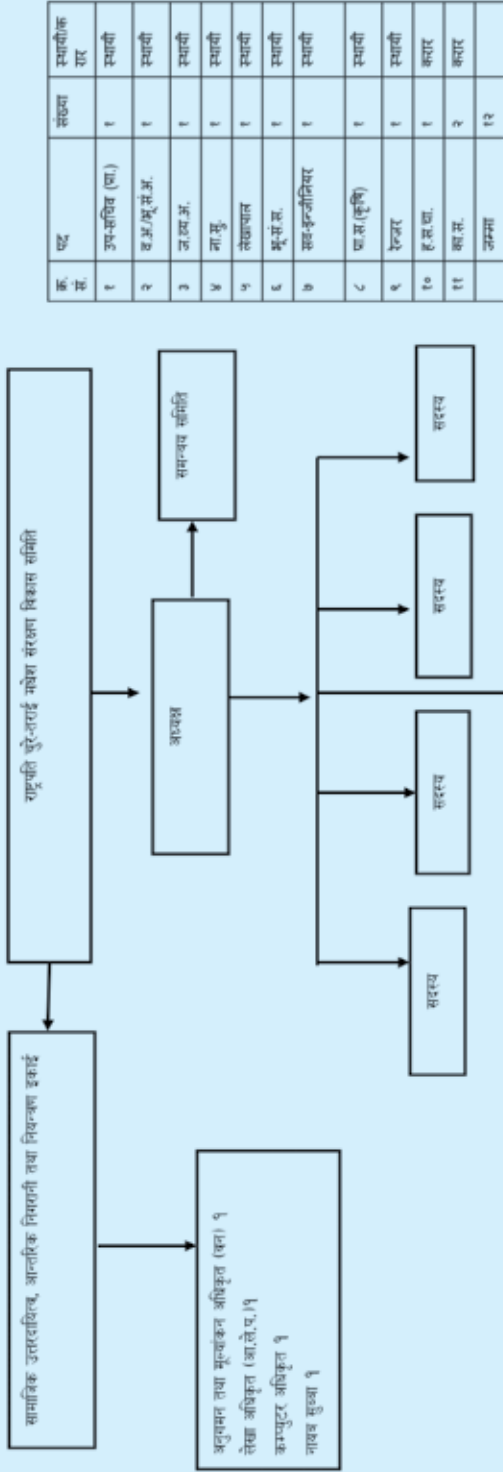

■ चालु ■ पुँजीगत

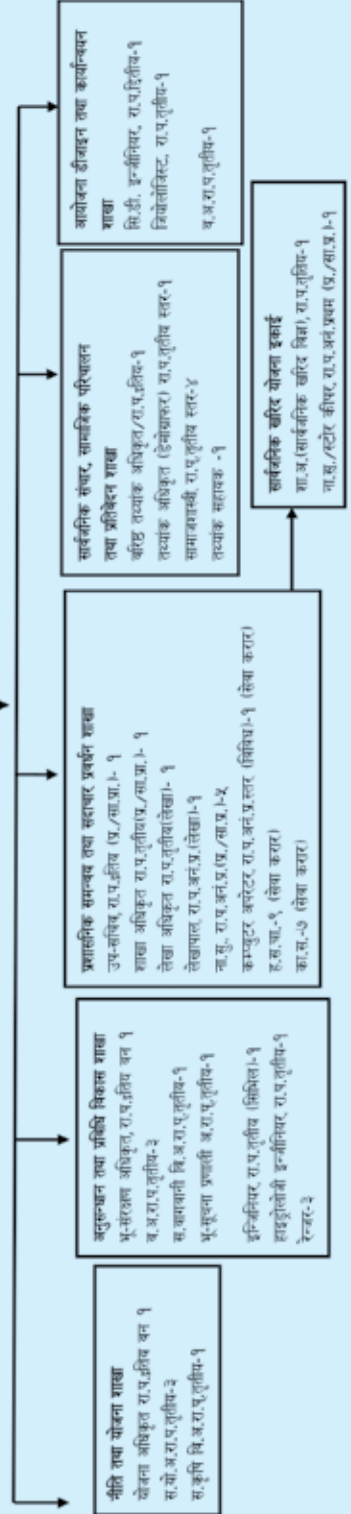
अनुसूची ४
बेरुजुको अवस्था

क्र.स.	कार्यालयको नाम	आ.व.२०८०/०८१मा जिम्मेवारी गरेको बेरुजु					आ.व.२०८०/८१ मा फछाँट					आ.व.२०७९/८० मा म.ले.प.बाट देखिएको बेरुजु					आ.व.२०८१/८२को लागि बेरुजु जिम्मेवारी					कैफियत
		असुल	नियमित	फेचकी	जम्मा	असुल	नियमित	फेचकी	जम्मा	प्रतिशत	असुल	नियमित	फेचकी	जम्मा	असुल	नियमित	फेचकी	जम्मा	असुल	नियमित	फेचकी	
१	राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति काठिन्य सचिवालय	१३०१.८६	२०१०४.१८	२१६०.००	३३१६६.०४	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१३०१.८६	२०१०४.१८	२१६०.००	३३१६६.०४					
२	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, सलकपुर	२८१.००	११२.००	४०.००	४४३.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२८१.००	११२.००	४०.००	४४३.००					
३	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, जनकपुर	१७८४.७९	३०१६.८०	०.००	४८०१.५९	०.००	०.००	०.००	०.००	४४.२२	१७१२.११	०.००	१७६६.३३	१८३१.०१	१२७२८.९१	०.००	१४५६७.९२					
४	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, भरतपुर	२०.००	६१४.००	०.००	६३४.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२०.००	६१४.००	०.००	६३४.००					
५	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, बुटवल	००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००					
६	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, लम्की	४१८८.००	२००४.००	०.००	६१९२.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	४१८८.००	२००४.००	०.००	६१९२.००					
	कुल जम्मा	१५४७४.६५	२६६४०.९८	३०१०.००	४५२३६.६३	०.००	०.००	०.००	०.००	४४.२२	१७१२.११	०.००	१७६६.३३	१५६२९.८७	३६६६३.०९	३०१०.००	४५००२.९६					

अनुसूची ५
दरबन्दी

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

अनुसूची ६
राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेश संरक्षण विकास समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु

क्र.सं.	नाम,शर	पद	मोबाइल नं.	इमेल	शाखा/इकाई
पदाधिकारीहरु					
१	डा. किरण पौडेल	अध्यक्ष	९८५११२०५१६	kiran.paudyal@gmail.com	भरतपुर, चितवन
२	श्री कमला ओली शिवाकोटी	सदस्य	९८४१५५५७०१	olikamala@gmail.com	बुटवल, रुपन्देही
३	डा. सुस्मिता ढकाल	सदस्य	९८४१५४५७९९	dhaka_sus@yahoo.com	सलकपुर, मोरङ
४	रिक्त	सदस्य			
५	रिक्त	सदस्य			
६	श्री गणेश पौडेल	सदस्य- सचिव	९८४६२३२९४३	ecopoude1@gmail.com	रा.चु. त.म.सं.वि.समिति
निजामती कर्मचारीहरु					
१	श्री शरद बाबु पौनी	उपसचिव(प्रा.)	९८४१४८४९८७	sbpageni@gmail.com	नीति तथा योजना
२	श्री टेक प्रसाद पुलामी	उपसचिव (प्र.)	९८४१६६९०७६	rajapulami@gmail.com	प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रबर्द्धन
३	श्री मिक्मार तामाङ	उपसचिव(प्रा.)	९८४४२४७०९१	mtamangfy@gmail.com	अनुसन्धान तथा प्रविधि विकास/ सामाजिक परिचालन तथा प्रतिवेदन
४	श्री शंकर कुमार गिरी	वन अधिकृत	९८४१३७७७६४	skgiri2004@yahoo.com	नीति तथा योजना/ सामाजिक परिचालन तथा प्रतिवेदन
५	श्री राज कुमार मल्ल	वन अधिकृत	९८५८४२५०७१	rajikumarmalla20@gmail.com	अनुसन्धान तथा प्रविधि विकास
६	श्री सुष्मा गिरी खड्का	भू-संरक्षण अधिकृत	९८४३०४२९३८	gsushmak@gmail.com	अनुसन्धान तथा प्रविधि विकास
७	श्री नैन बहादुर तामाङ	भू-संरक्षण अधिकृत	९८५१३३७६३९	sendnshare@gmail.com	आयोजना डिजाइन तथा कार्यान्वयन
८	श्री प्रेम नाथ पौडेल	भूगर्भशास्त्री	९८४१७३७४६५	striprem.geo@gmail.com	आयोजना डिजाइन तथा कार्यान्वयन
९	श्री शर्मिला थपलिया	लेखा अधिकृत	९८४५११४०८६	spokhare1@gmail.com	प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रबर्द्धन
१०	श्री प्रविना आचार्य	शाखा अधिकृत	९८६३६४३४००	prabinaacharya10@gmail.com	प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रबर्द्धन
११	श्री विनायक मानन्धर	रेन्जर	९८४१०५५५६५	manandhar13b@gmail.com	नीति तथा योजना

क्र.सं.	नाम,थर	पद	मोबाइल नं.	इमेल	शाखा/इकाई
१२	श्री बल बहादुर भक्ती	रेन्जर	९८५१११८५५२	bhakri.bal2@gmail.com	आयोजना डिजाइन तथा कार्यान्वयन/नीति तथा योजना
१३	श्री कमला लो	भू संरक्षण सहायक	९८४६७१७०५५		आयोजना डिजाइन तथा कार्यान्वयन
१४	श्री दामोदर खनाल	तथ्यांक सहायक	९८४९०२१२७३	damodar.khanal45@gmail.com	सामाजिक परिचालन तथा प्रतिवेदन
१५	श्री सुरेन्द्र देसा	लेखापाल	९८४०५२२४५४	deshar.surendra@gmail.com	प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१६	श्री दामोदर विष्ट	नायव सुब्बा	९८४९७७४७००	bistakajidamodar60@yahoo.com	प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१७	श्री रेणुका कुमारी	नायव सुब्बा	९८६०६१९९९४		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१८	श्री प्रतिमा आचार्य	नायव सुब्बा	९८६७६८०५६०		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१९	श्री सरास्वती थापा रोका	नायव सुब्बा	९८४९०२७२५५	saraswothithapa@gmail.com	प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
२०	श्री संजय कुमार राम	नायव सुब्बा	९८६२८०२२१५		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
२१	श्री अजय कुमार मण्डल	नायव सुब्बा	९८४३१५२३४५		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
२२	श्री राजन बेलबासे	नायव सुब्बा	९८६७२१२९६४		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
कारर सेवाका कर्मचारीहरु					
१	श्री रिक्त	भू-सूचना प्र.अ.			अनुसन्धान तथा प्रविधि विकास
२	श्री क्षितिज श्रेष्ठ	कम्प्युटर अधिकृत	९८५११६२८७७	xitij555@hotmail.com	सामाजिक उत्तरदायित्व आन्तरिक निगरानी
३	श्री भूपेन्द्र कुमार हुज्दार	कम्प्युटर अपरेटर	९८४१४६१४४५	bhupenhuzdar@gmail.com	प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
४	श्री परमेश्वर अधिकारी	ह.स.चा.	९८५१३२१४१०		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
५	श्री राजेश सापकोटा	ह.स.चा.	९८४१७९४३०८		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
६	श्री मनोज कुमार लामा	ह.स.चा.	९८५११५९४९३		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
७	श्री सुजन राजत	ह.स.चा.	९८५५०४१९१२		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
८	श्री सुरेश गुरागाई	ह.स.चा.	९८४१४०९८८३		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
९	श्री अभिलाष बुढायोकी	ह.स.चा.	९८१७३३३७२१		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१०	श्री रुपेन्द्र राजथला	ह.स.चा.	९८४१९६४८८३		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र.सं.	नाम,थर	पद	मोबाइल नं.	इमेल	शाखा/इकाई
११	श्री यम बहादुर तामाङ	ह.स.चा.	९८६६२९८०२३		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१२	श्री समृत महर्जन	ह.स.चा.	९८४६७६१८८८		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१३	श्री अशोक कुमार झा	का.स.	९८४४११४४१४	asokjhal@gmail.com	प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१४	श्री रेशम व. नेपाल	का.स.	९८४१४०८६६०		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१५	श्री वीणा घिसिङ	का.स.	९८६१००४९७५		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१६	श्री लिला नेपाल	का.स.	९८६२२३९१५९		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१७	श्री रमा अधिकारी	का.स.	९८४९५५५१३३		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१८	श्री अप्सरा कापले	का.स.	९८६०००१३२१		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा
१९	श्री लक्ष्मी माया तामाङ	का.स.	९८०८९५१४६५		प्रशासनिक समन्वय तथा सदाचार प्रवर्द्धन शाखा

कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरू

क्र.सं.	नाम,थर	पद	मोबाइल नं.	इमेल	स्थायी/कारर
सलकपुर,मोरेङ					
१	श्री श्यामबाबु लोप्चन	उप-सचिव (प्रा.)	९८५५०१६९७९	sblopchan@gmail.com	स्थायी
२	श्री काशिराम यादव	भू.सं.अ.	९८४९१०४०८४	ykashimuskan@gmail.com	स्थायी
३	श्री खड्ग बहादुर तामाङ	भू.सं.अ.	९८५२०५१०५३	kbtamang@gmail.com	स्थायी
४	श्री धन माया भट्टराई	नायब सुब्बा	९८६२६७६१५६	bhattarai.dhana2016@gmail.com	स्थायी
५	श्री राधिका लामिछाने	लेखापाल	९८५४०३१४३०	radhika.lamichane15@gmail.com	स्थायी
६	श्री राजधन राई	भू.सं.स.	९८५२०५२७१६	kulungraj@gmail.com	स्थायी
७	श्री अनिल कुमार चौधरी	सव-इन्जीनियर	९८६८३०८४९०	anilc977@gmail.com	स्थायी

क्र.सं.	नाम,श्वर	पद	मोबाइल नं.	इमेल	स्थायी/करार
८	रिक्त	प्रा.स.(कृषि)			स्थायी
९	सुमन काफ्ले	रेन्जर	९८६२१९१३४१	Sooman.d12@gmail.com	स्थायी
१०	श्री शिवनारायण खवास	ह.स.चा.	९८४९९९२१०३		करार
११	श्री छतकुमार खवास	कार्यालय सहयोगी	९७०८३७५६४४		करार
१२	श्री गणेश थापा मगर	कार्यालय सहयोगी	९८१२८५१८९१		करार
जनकपुर, धनुषा					
१	श्री प्रेमिलाल प्रसाद	उप-सचिव (प्रा.)	९८५४०४२४३२	premilalpd@gmail.com	स्थायी
२	राम इधर साह	स.ई.	९८४४२०९५९५	Rameshwar.sah111@gmail.com	स्थायी
३	श्री रामनाथ चौधरी	रेन्जर	९८४५०४१९३६	rmchaudhary1977@gmail.com	स्थायी
४	श्री जगदीश साह	लेखापाल	९८५४०७३९६५	jagdishsah125@gmail.com	स्थायी
५	श्री लक्ष्मी नारायण साह	रेन्जर	९८४४२४१९७१	laxminarayansah619@gmail.com	स्थायी
६	श्री दिपक काफ्ले	ना.सु.	९८६९९९५४७	kafle.dipak55@gmail.com	स्थायी
७	श्री रोहित साह	ह.स.चा.			
८	श्री सिकन्दर कुमार यादव	का.स.	९८०६३१६९०२		
९	श्री पपु मेहतर	मेस्तर	९८०९६४६९६२		
भरतपुर, चितवन					
१	श्री प्रकाश नेपाल	उप-सचिव (प्रा.)	९८५५०१६९७९	pnepal59@gmail.com	स्थायी
२	श्री कुशराज गोले	वन अधिकृत	९८६६३९४६४७	golekush@gmail.com	स्थायी
३	श्री समिला न्यौपाने	लेखापाल	९८४५३२६९७१	sarmincupane@gmail.com	स्थायी
४	श्री सुदर्शन रेग्मी	रेन्जर	९८५११६७०११	sb.regmi20@gmail.com	स्थायी

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र.सं.	नाम,श्र	पद	मोबाइल नं.	इमेल	स्थायी/करार
५	श्री रमेश पौडेल	नायब सुब्बा	९८४१३३७६०२	rameshpau500@gmail.com	स्थायी
६	श्री अनिल कुमार सिन्हा	सब-इन्जीनियर	९८४४०२४५३९	Anilsinha539@gmail.com	करार
७	श्री सुमन अधिकारी	सब-इन्जीनियर	९८४५३५६९२२		करार
८	श्री भिम बहादुर थापा	ह.स.चा.	९८४५३९६२२३	bhimthapa7899@gmail.com	करार
९	श्री कल्पना ओली कंडेल	का.स.	९८४६२५४६६९		करार
१०	श्री पोस्ट राज सुबेदी	का.स.	९८४९४७७४०७		करार
बुटवल, रुपन्देही					
१	श्री अणनाथ बराल	उप-सचिव (प्रा.)	९८५७०७३११६	ananathbaral@gmail.com	स्थायी
२	श्री जीवन पाण्डे	वैज्ञानिक अधिकृत	९८४७०८३३४९	pjeevan@gmail.com	स्थायी
३	श्री द्विपेन्द्र पोखेल	वन/भू.सं.अ.	९८१९४५१४४४	pkldipan15@gmail.com	स्थायी
४	श्री नविन पन्थी	नायब सुब्बा	९८५७०६७४७२	nabinkumar.panthee@gmail.com	स्थायी
५	श्री चक्रपाणी पाण्डेय	लेखापाल	९८५७०४०६००	cppandey2064@gmail.com	स्थायी
६	श्री प्रकाश बस्नेत	सब-इन्जीनियर	९८५६०५९५११	pbgorkhaly@gmail.com	करार
७	श्री कोपिला काफ्ले	रेन्जर	९८४७२५४८३१	kopilakafle1414@gmail.com	करार
८	श्री रामेश्वर यादव	भू.सं.स.	९८५४०३६७२१	yadavrameshwar894@gmail.com	करार
९		प्रा.स.(कृषि)			स्थायी
१०	श्री सन्तोष खनाल	का.स.	९८४७५७१२११	skhanal207@gmail.com	करार
११	श्री सुभद्रा कंडेल	का.स.	९८४७१८८०३५	kandelsubhadra3@gmail.com	करार
१२	श्री जीवन गुरुड	ह.स.चा.	९८६२४३८१३१		करार

क्र.सं.	नाम,श्वर	पद	मोबाइल नं.	इमेल	स्थायी/करार
१३	श्री डिल्लीराम दाहाल	चौकीदार	९८६०५२३८५७		करार
लम्की, कैलाली :					
१	रिक्त	उप-सचिव (प्रा.)			स्थायी
२	श्री विमल राउत	भू.सं.अ.	९८५५०३२२०७	rautb.ltdmak1@gmail.com	स्थायी
३	श्री विष्णु प्रसाद भट्टराई	वैज्ञानिक अधिकृत	९८५८४७९४९९	bishnubhattarai111@gmail.com	स्थायी
४	श्री जयराज ढुंगाना	ना.सु.	९८४८४३०१८८	dhunganajayraj2034@gmail.com	स्थायी
५	श्री भिन बहादुर बटाला	लेखापाल	९८५८४७८४९९	batalamin1@gmail.com	स्थायी
६	श्री महेश मिश्र	भू-संरक्षण सहायक	९८५८७८७३२५	forestermahesw@gmail.com	स्थायी
७	श्री महेन्द्र पाल	सव-इन्जिनियर	९८६८७११८५३	pal711074@gmail.com	स्थायी
८	श्री इन्द्र सिंह नगारी	रेन्जर	९८५८७७६६११	indrasinghnagari@gmail.com	स्थायी
९	रिक्त	प्रा.स.(कृषि)			स्थायी
१०	श्री नरेन्द्र बहादुर माली	वन तथा भू-संरक्षण सहायक (रेन्जर)	९८४३८९१२६८		कन्टिनजेन्सी करार
११	श्री शंकर दत्त जोशी	का.स.	९८४८८३८७३४	piusankarjoshi123@gmail.com	करार
१२	श्री राजेन्द्र बोहरा	का.स	९८४२२६१०७७	rajendrabohara156@gmail.com	करार
१३	श्री चन्द्रकान्त पनेरु	ह.स.चा.	९८४४६८६४१४		करार

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई,”

अनुसुची ७
आ. व. २०८१/०८२ सम्म कार्यक्रम कार्यान्वयन शुरु भाएका नदी प्रणालीहरु

क्र.स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	प्रदेश	योजना तयारी वर्ष	कार्यान्वयन शुरु	आ. व. २०७५/७६ देखि २०८१/८२ (रु.हजार)		कैफियत
						विनियोजित	खर्च	
क.	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, सालकपुर							
१	खाडो नदी प्रणाली	सप्तरी	मधेश	२०७५/७६	२०७५/७६	२१८२९७	१८७२३०.२३	
२	त्रियुगा-२ कंग हडिया सिवाई नदी प्रणाली	उदयपुर	कोशी	२०७५/७६	२०७५/७६	२२३६३८	२०९४८९.३६	
३	बक्राहा नदी प्रणाली	मोरङ	कोशी	२०७५/७६	२०७५/७६	१६३३७५	१४२६५१.७५	
४	बलान नदी प्रणाली	सप्तरी, सिरहा, उदयपुर	मधेश	२०७५/७६	२०७५/७६	२७८८२८	२५५१११.९०	
५	बिरिंग नदी प्रणाली	इलाम, झापा	कोशी	२०७५/७६	२०७५/७६	२११३७८	२०३५५७.९९	
६	बुढी नदी प्रणाली	सुनसरी, मोरङ	कोशी	२०७५/७६	२०७५/७६	१०८६२५	९४२९१.१०	
७	रतुवा नदी प्रणाली	इलाम, झापा, मोरंग	कोशी	२०७५/७६	२०७५/७६	१८९०२५	१५३००१.००	
८	लोदिया नदी प्रणाली (कन्काईमाई)	इलाम, झापा	कोशी	२०७५/७६	२०७५/७६	१३१७३५	११७७९६.५३	
९	सुनसरी नदी प्रणाली (सर्दु सेउती खोला)	सुनसरी	कोशी	२०७६/७७	२०७६/७७	१३३९१४	१०२६६०.०२	
१०	बताहा नदी प्रणाली	उदयपुर, सिरहा	मधेश	२०७६/७७	२०७७/७८	७१५५०	६५४३८.७१	
११	लोहन्द्रा नदी प्रणाली	सिरहा, मोरङ	कोशी	२०७५/७६	२०७७/७८	६२०४३	५५५६४.५६	
१२	महुली-सुन्दरी नदी प्रणाली	उदयपुर, सप्तरी	मधेश	२०७७/७८	२०७७/७८	८१२५१	६७८०८.१०	
१३	विहुल नदी प्रणाली	उदयपुर, सप्तरी	मधेश	२०७७/७८	२०७७/७८	७३५७५	६१६७६.१४	
१४	मेची नदी प्रणाली	इलाम, झापा	कोशी	२०७७/७८	२०७७/७८	४५०००	३९९४९.१९	
१५	चिसाङ नदी प्रणाली	मोरङ	कोशी	२०७७/७८	२०७७/७८	१३५००	१२३९१.३३	
१६	खडक नदी प्रणाली	उदयपुर, सिरहा	मधेश	२०७७/७८	२०७७/७८	४५६७५	४६८९१.८३	
जम्मा:						२०६१४०९	१८१५५०९.७४	

क्र.स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	प्रदेश	योजना तयारी वर्ष	कार्यन्वयन शुरु	आ.व. २०७५/७६ देखि २०८१/८२ (रु.हजार)		कैफियत
						विनियोजित	खर्च	
ख	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, जनकपुर							
१	जलाद नदी प्रणाली	धनुषा	मधेश	२०७५/७६	२०७५/७६	१७४१००	१६१०८८.२९	
२	वकैया नदी प्रणाली	रौतहट	मधेश	२०७५/७६	२०७५/७६	९४२२५	११२६३७.६७	
३	बिगही औरही नदी प्रणाली	धनुषा	मधेश	२०७५/७६	२०७५/७६	१८१४२०	१६४०६७.६३	
४	रातु नदी प्रणाली	महोत्तरी, धनुषा	मधेश	२०७५/७६	२०७५/७६	२८८७७०	२५५२८१.८३	
५	लखनदेही नदी प्रणाली	सर्लाही	मधेश	२०७६/७७	२०७५/७६	२२८४८५	२१३६७८.०४	
६	वागमती-४ नदी प्रणाली	सिन्धुली	मधेश	२०७६/७७	२०७५/७६	१६३०९०	१५८०६०	
७	मराहा नदी प्रणाली	महोत्तरी	मधेश	२०७७/७८	२०७७/७८	८७४००	८०२५०.०९	
८	वागमती नदी - चाँदी खोला (हर्दिया)	रौतहट	मधेश	२०७७/७८		८३६६२	६९७३७.००	
९	झिम नदी प्रणाली	सर्लाही	मधेश	२०७७/७८	२०७९/८०	४६०००	३९४४६.५१	
१०	कमला १ नदी प्रणाली	सिन्धुली	वागमती		२०७९/८०	१२०००	११३१६.४२	
११	कमला ४ नदी प्रणाली	उदयपुर, सिन्धुली	वागमती		२०७९/८०	६०६०	५९९९.३५	
१२	कमला ७ नदी प्रणाली	सिन्धुली	वागमती		२०७९/८०	८०००	७७९५.००	
१३	बिकि- हर्दी नदी प्रणाली	महोत्तरी, सर्लाही	मधेश	२०७८/७९	२०७९/८०	१२०००	८३९०.८०	
१४	वागमती ५ नदी प्रणाली	सिन्धुली	वागमती		२०७९/८०	३०००	३०००.००	
१५	वागमती ६ नदी प्रणाली	रौतहट, सर्लाही, सिन्धुली, मकवानपुर	मधेश		२०७९/८०	६५००	३७७३.००	
१६	कमला-९ (कमला-बेलसोट-जोगिया-सेलार) नदी प्रणाली	धनुषा	मधेश			६०००	२९८७.००	
१७	बलुवा-बिलाउती नदी प्रणाली	धनुषा	मधेश			२५००	२४२६.००	

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र.स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	प्रदेश	योजना तयारी वर्ष	कार्यान्वयन शुरु	आ.व.२०७५/७६ देखि २०८१/८२ (रु.हजार)		कैफियत	
						विनियोजित	खर्च		
ग	जम्मा:						१४०३२१२	१२९९३४.६३	
	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, भारतपुर								
१	तिलावे नदी प्रणाली	पर्सा	मधेश	२०७६/७७	२०७५/७६	८१२३०	६९३७४.०१		
२	पूर्वी राप्ती-४ लोथर	चितवन	बागमती	२०७६/७८	२०७५/७६	९७०८५	८९६७३.६४		
३	बकैया नदी प्रणाली	मकवानपुर, बारा	मधेश	२०७५/७६	२०७५/७६	१९९५००	१६८५०७.०७		
४	रिउ नदी प्रणाली	चितवन, पर्सा	मधेश	२०७५/७६	२०७५/७६	१८४८७०	१३४८९३.७१		
५	दुधौरा नदी प्रणाली	बारा	मधेश	२०७६/७७	२०७७/७८	८६०७५	७१३९४.३४		
६	पूर्वी राप्ती- ६ नदी प्रणाली (उपल्लो कयर)	चितवन	बागमती	२०७६/७७	२०७७/७८	१०५६४०	८९१८०.३२		
७	अरुण नदी प्रणाली	नवलपरासी (पुर्व)	गण्डकी	२०७६/७७	२०७७/७८	५८८५१	५६४२८.८५		
८	नारायणी-४ नदी प्रणाली	नवलपरासी (पुर्व)	गण्डकी	२०७९/८०	२०७९/८०	२६०२०	२३५६३.९१		
९	पसाहा नदी प्रणाली (शक्ति, बैंगारी)	बारा, मकवानपुर	मधेश	२०७८/७९	२०७९/८०	८४५००	६४२४०.७६		
१०	बागमती -१० नदी प्रणाली (चौडा खोला)	मकवानपुर	बागमती	२०७८/७९	२०८०/८१	२२५६०	२१७७८.३८		
११	नारायणी - ३ नदी प्रणाली (देउसत मराही)	नवलपरासी	गण्डकी		२०८०/८१	४०३०	३३७०.१७		
१२	हुटे-शिखर बास खोला नदी प्रणाली	पर्सा	मधेश	२०७९/८०	२०८०/८१	१७३१५	१७०७८.३८		
१३	पूर्वी राप्ती -२ नदी प्रणाली	मकवानपुर	बागमती		२०८०/८१	१००००	८८८४.९४		
१४	पूर्वी राप्ती -७ नदी प्रणाली	मकवानपुर	बागमती		२०८०/८१	१६९००	१६५७९.९०		
१५	पूर्वी राप्ती -१ नदी प्रणाली (किसेडी- सामरी- ज्यामिरे)	मकवानपुर	बागमती			३५००	३३६३.००		
१६	विनयी नदी प्रणाली	नवलपरासी	गण्डकी			२४००	२२५६.००		
१७	पूर्वी राप्ती -३ नदी प्रणाली (मनहरी-चुलिनि)	मकवानपुर	बागमती			३९००	३८७०.००		

क्र.स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	प्रदेश	योजना तयारी वर्ष	कार्यान्वयन शुरु	आ.व. २०७५/७६ देखि २०८१/८२ (रु.हजार)		कैफियत
						विनियोजित	खर्च	
	जम्मा:					१००४३७६	८४४४३७.३८	
घ	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, बुटवल							
१	पश्चिम राप्ती - ६ नदी प्रणाली	अर्घाखाँची, दाङ	लुम्बिनी	२०७५/७६	२०७५/७६	१५९५२५	१५५३८७.७७	
२	बाँपासा नदी प्रणाली	कपिलबस्तु, अर्घाखाँची	लुम्बिनी	२०७५/७६	२०७५/७६	२६००५०	२२५२५३.४२	
३	भलुही नदी प्रणाली	नवलपरासी, पाल्पा	लुम्बिनी	२०७५/७६	२०७५/७६	१८००२५	१५९७१०.२१	
४	पश्चिम राप्ती - ४ नदी प्रणाली (रनसिं)	अर्घाखाँची, कपिलबस्तु, दाङ	लुम्बिनी	२०७५/७६	२०७५/७६	१७६३००	१६१४५५.९६	
५	पश्चिम राप्ती - ९ महानिती नदी प्रणाली	दाङ	लुम्बिनी	२०७५/७६	२०७५/७६	१६८३७५	१५६६१५.४४	
६	सखौरा रोहिणी (घोडाहा) नदी प्रणाली	रुपन्देही, नवलपरासी, (पाश्चिम)	लुम्बिनी	२०७६/७७	२०७७/७८	११८५२७	९११३३५.९२	
७	पश्चिम राप्ती - ५ नदी प्रणाली (गुरुङ)	दाङ	लुम्बिनी	२०७६/७७	२०७७/७८	९०७४५	८०६५०.२४	
८	बर्बई-९ नदी प्रणाली (शारदा)	बर्दिया, सल्यान, सुर्खेत	लुम्बिनी	२०७७/७८	२०७७/७८	४८३००	४२०६९.१५	
९	पश्चिम राप्ती - २ नदी प्रणाली	अर्घाखाँची	लुम्बिनी		२०७९/८०	९५००	९३२२.००	
१०	सुराही नदी प्रणाली	कपिलबस्तु	लुम्बिनी		२०७९/८०	३०००	२९८१.००	
११	बर्बई - ४ नदी प्रणाली	दाङ	लुम्बिनी		२०७९/८०	६०००	२९५३.००	
१२	कन्चन पहिलो इगुरिया नदी प्रणाली	पाल्पा, रुपन्देही, अर्घाखाँची	लुम्बिनी	२०७९/८०	२०७९/८०	४३३००	३३९२३.००	
१३	नारायणी-१ नदी प्रणाली	तनहुँ, नवलपरासी, चितवन	लुम्बिनी		२०७९/८०	६०००	४८४७.००	
१४	तिनाउ नदी प्रणाली-१, २, ३	पाल्पा, रुपन्देही, अर्घाखाँची	लुम्बिनी		२०७९/८०	४५२००	४०७१५.००	

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

क्र.स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	प्रदेश	योजना तयारी वर्ष	कार्यान्वयन शुरु	आ.व.२०७५/७६ देखि २०८१/८२ (रु.हजार)		कैफियत
						विनियोजित	खर्च	
१५	बबई-५ नदी प्रणाली (बबई पातु, वडला, चिरगाड, च्याटि, भित्रीखोला)	दाङ	लुम्बिनी			१९०००	१७३९६.००	
१६	बबई-१ नदी प्रणाली	दाङ	लुम्बिनी			४५००	४२८८.००	
	जम्मा:					१३३८३४७	१९८७०३.११	
ड	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, लम्की							
१	कौन्डा नदी प्रणाली	कैलाली	सुदूरपश्चिम	२०७५/७६	२०७५/७६	२०३६५३	१७०५३५.७१	
२	निकास नदी प्रणाली (फलाटे)	सुर्खेत	सुदूरपश्चिम	२०७५/७६	२०७५/७६	१४०९७५	१२९६४७.३६	
३	पुन्तुरा नदी प्रणाली	डेडेलधुरा	सुदूरपश्चिम	२०७५/७६	२०७५/७६	१९४०००	१८१२७४.८१	
४	बबई नदी प्रणाली	बर्दिया	लुम्बिनी	२०७५/७६	२०७५/७६	१९६०००	१७१८१०.१२	
५	भेरी -१ नदी प्रणाली (गोचे)	सुर्खेत	कर्णाली	२०७५/७६	२०७५/७६	१०६९२५	९४८२२.१७	
६	महाकाली नदी प्रणाली (जोगबुढा)	कंचनपुर	सुदूरपश्चिम	२०७५/७६	२०७५/७६	१७९२२५	१५१०२५.६३	
७	सुरमा-कटेनी नदी प्रणाली (लिकमा कटेनी)	कैलाली	सुदूरपश्चिम	२०७५/७६	२०७५/७६	२१५२२५	२२१२९९.६३	
८	खुटिया नदी प्रणाली	कैलाली	सुदूरपश्चिम	२०७७/७८	२०७७/७८	७९०००	७१८५६.६४	
९	मोहना नदी प्रणाली	कैलाली, कंचनपुर	सुदूरपश्चिम		२०७७/७८	७४३००	६२८८०.१७	
१०	पश्चिम राप्ती-१० नदी प्रणाली (राप्ती)	बर्क	लुम्बिनी		२०७७/७८	८७५२१	१५१४९.५६	
११	कर्णाली -६ नदी प्रणाली (हुलीगाड)	डोटी	सुदूरपश्चिम		२०७८/७९	८९५००	६३१८९.००	
१२	मछेली-दौडा नदी प्रणाली	कैलाली, कंचनपुर, डडेल्धुरा	सुदूरपश्चिम	२०७८/७९	२०७९/८०	२८०००	२४८२०.००	
१३	स्याली-बनहारा नदी प्रणाली	कंचनपुर, कैलाली, डडेल्धुरा	सुदूरपश्चिम		२०७९/८०	२६४००	२४४१५.००	
१४	चौधार नदी प्रणाली (रौटेला खनिया)	कंचनपुर	सुदूरपश्चिम		२०७९/८०	३००००	२७९००.००	

क्र.स.	नदी प्रणाली	जिल्ला	प्रदेश	योजना तयारी वर्ष	कार्यन्वयन शुरु	आ.व. २०७५/७६ देखि २०८१/८२ (रु.हजार)		कैफियत
						विनियोजित	खर्च	
१५	पथरी-कर्हाखोला नदी प्रणाली	कैलाली	सुदूरपश्चिम			८८००	७७००.००	
१६	रंगुनखोला-१ (रंगुन-कलेना) नदी प्रणाली	डडेल्धुरा	सुदूरपश्चिम			१५००	१४५८.००	
१७	रंगुनखोला-२ (रंगुन-कुन-सुन-भद्रेनीखोला) नदी प्रणाली	डडेल्धुरा, डोटी	सुदूरपश्चिम			३०००	२९२१.००	
१८	मानखोला (मान-अछरिया-दुन्दवा) नदी प्रणाली	बाँके, बर्दिया	लुम्बिनी			७४००	६१४७.००	
१९	दुन्दवा-बेहा-दोन्डा-अमिला-किरणखोला नदी प्रणाली	बाँके	लुम्बिनी			५२००	४७९७.००	
२०	चौमाला-घुरहा (चौमाला-घुरहा-बालुवा-तिनफाले) नदी प्रणाली	कैलाली	सुदूरपश्चिम			४५००	४३७६.००	
२१	कर्णाली नदी-२ (कर्णाली-कोलटाडी-कारा-बोटा-बाडेगौला-तिउले) नदी प्रणाली	कैलाली	सुदूरपश्चिम			६०००	५८९२.००	
	जम्मा					१६८७१२४	१४४३९६.८०	
	कुल जम्मा:					७४९४४६८	६५९२५०१.६६	

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

आ.व. २०७१/०७२ (पहिलो चुरे संरक्षण दिवस) देखी हाल (एघारौं चुरे संरक्षण दिवस) सम्म चुरे संरक्षण दिवसमा भएका कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

आ.व. २०७१/७२ (पहिलो चुरे संरक्षण दिवस)

प्रत्येक जिल्लाहरूमा जिल्ला वन कार्यालय र जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालय मार्फत कार्यक्रम आयोजना गरी वृक्षारोपण गरिएको प्रत्येक जिल्लामा चुरे संरक्षण सम्बन्धी विद्यालयस्तरीय निबन्ध प्रतियोगिता गरी उत्कृष्ट विधार्थीलाई पुरस्कृत गरिएको विद्यालयका विधार्थीहरूबाट प्राप्त निबन्धहरू कम्पायल गरी निबन्ध संग्रहको पुस्तक समेत प्रकाशन गरिएको ।

आ.व. २०७२/७३ (दोस्रो चुरे संरक्षण दिवस)

वन तथा वातावरण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री श्री अग्नी प्रसाद सापकोटाज्युको प्रमूख आतिथ्यमा राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, खुमलटार, ललितपुर परिसरमा वृक्षारोपण गरिएको ।

आ.व. २०७३/७४ (तेस्रो चुरे संरक्षण दिवस)

क्षेत्रिय वन निर्देशकज्यू र नव निर्वाचित पालिका प्रमूखहरूको उपस्थितिमा हेटौडाको वन निर्देशकज्यू र पालिका प्रमूखज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा रुखजन्य र फलफुलका विभिन्न प्रजातिका विरूवाहरू वृक्षारोपण गरिएको ।

आ.व. २०७४/७५ (चौथो चुरे संरक्षण दिवस)

कपिलवस्तु जिल्लाको बाँणगंगा नगरपालिकाको शिव मन्दिर सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको वन क्षेत्रमा लुम्बिनी प्रदेशका मूख्य मन्त्री माननीय श्री शंकर पोखरेलज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा रुखजन्य र फलफुलका विभिन्न प्रजातिका विरूवाहरू वृक्षारोपण गरिएको ।

आ.व. २०७५/७६ (पाँचौं चुरे संरक्षण दिवस)

रुखजन्य तथा फलफुलका विरूवा वितरण, सभा समारोह लगायत प्रचारात्मक कार्यक्रम आयोजना गरी ५ वटै कार्यान्वयन इकाई र समितिद्वारा सम्बन्धित प्रदेशका वन मन्त्रीहरूको आतिथ्यतामा कार्यक्रम गरी चुरे संरक्षणको महत्वलाई सबै तहमा पुर्याउने गरी चुरे दिवस मनाइएको ।

आ.व. २०७६/७७ (छैटौं चुरे संरक्षण दिवस)

वन तथा वातावरण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री श्री शक्ति बस्नेतज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा विभिन्न प्रजातिका विरूवाहरू राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, खुमलटार, ललितपुर परिसरमा वृक्षारोपण गरिएको । रुखजन्य तथा फलफुलका विरूवा वितरण, सभा समारोह लगायत प्रचारात्मक कार्यक्रम आयोजना गरी ५ वटै कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई र समितिद्वारा चुरे संरक्षणको महत्वलाई सबै तहमा पुर्याउने गरी जनचेतनामूलक रूपमा चुरे दिवस मनाइएको । सोही दिन यस समितिद्वारा तयार गरिएको चुरेको महत्व सम्बन्धी श्रव्यदृष्य सामाग्री चुरे तथा तराई क्षेत्रमा रहेका केबल नेटवर्क मार्फत प्रशारण गरिएको ।

आ.व. २०७७/७८ (सातौं चुरे संरक्षण दिवस)

५ वटै कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई अन्तर्गत प्रचार प्रसार गोष्ठी, वृक्षारोपण, विरुवा वितरण लगायत अन्य प्रचार प्रसार कार्य गरी चुरे संरक्षणमा जनचेतना बढाउन राखिएको यो कार्यक्रम सबै इकाईहरूमा सम्पन्न गरिएको । चुरे दिवसको अवसरमा समितिको आयोजनामा Virtual Webnair कार्यक्रम संचालन भएको थियो भने सम्माननीय प्रधानमन्त्री केपि ओली, वन तथा वातावरण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री नारद मुनी राना र माननीय राज्यमन्त्री आशा कुमारी विक उपस्थित रहेको समारोहमा समितिका अध्यक्ष डा. किरण पौडेलबाट चुरे दिवस २०७८ को अवसरमा सन्देश जारी भएको थियो ।

आ.व. २०७८/७९ (आठौं चुरे संरक्षण दिवस)

आठौं चुरे दिवस २०७९ को अवसरमा सिन्धुली जिल्लाको दुधौली नगरपालिका वडा नं. ३, कमलामाई नदीको किनार, झुगामा अवस्थित विशाल सामुदायिक वनको खाली क्षेत्रमा सम्माननीय राष्ट्रपति श्री विद्यादेवी भण्डारीज्यूबाट वर र पिपलको विरुवा वृक्षारोपण गरी शुभारम्भ भएको कार्यक्रममा चुरे क्षेत्रका विभिन्न स्थानमा २ लाख १० हजार विरुवा वृक्षारोपण गरिएको । उक्त कार्यक्रममा वागमती प्रदेशका प्रदेश प्रमुख श्री यादव शर्माज्यू, वन तथा वातावरण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री श्री रामसहाय प्रसाद यादवज्यू, वागमती प्रदेशका माननीय मुख्यमन्त्री श्री राजेन्द्रप्रसाद पाण्डेज्यू, प्रतिनिधि सभाका माननीय सदस्य श्री गणेशकुमार पहाडीज्यू, वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिवज्यू, नेपाली सेनाका वलाध्यक्षज्यू, दुधौली नगरपालिका र कमलामाई नगरपालिका नगर प्रमुखज्यूहरू, सिन्धुली जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी लगायत कार्यालय प्रमुखज्यूहरू, स्थानीय जनप्रतिनिधी र विशाल सामुदायिक वनका उपभोक्ता समूहका सदस्य गरी एकहजार भन्दा बढी जनसमुदायको उपस्थिति रहेको ।

त्यस्तै गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई सलकपुर अन्तर्गतमा प्रदेश नं. १ का माननीय वन, वातावरण तथा भू-संरक्षण मन्त्री श्री शेखरचन्द्र थापा, कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई जनकपुर अन्तर्गतमा मधेश प्रदेशका माननीय उद्योग, पर्यटन तथा वन मन्त्री श्री शत्रुघन महतो, कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई भरतपुर अन्तर्गतमा वागमती प्रदेशका माननीय श्रम तथा रोजगार मन्त्री श्री घनश्याम दाहाल, कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई बुटवल अन्तर्गतमा लुम्बिनी प्रदेशका माननीय मुख्यमन्त्री श्री कुलप्रसाद के.सी. र कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई लम्की अन्तर्गतमा लुम्बिनी प्रदेश वन, वातावरण तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री श्री सुरेन्द्र हमालले प्रमुख आतिथ्यता गरी वृक्षारोपण कार्यको शुभारम्भ गर्नु भएको थियो ।

आ.व. २०७९/८० (नवौं चुरे संरक्षण दिवस)

नवौं चुरे दिवस, २०८० को अवसरमा कावासोती नगरपालिका वडा नं. ६ स्थित विष्णुनगर सामुदायिक वनमा राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समितिका अध्यक्ष डा. किरण पौडेलको अध्यक्षतामा प्रमुख अतिथि सम्माननीय उपराष्ट्रपति श्री रामसहाय प्रसाद यादव, विशिष्ट

अतिथि गण्डकी प्रदेश पृथ्वीमान गुरुङ्ग, अतिथिहरू वन तथा वातावरण मन्त्री श्री बीरेन्द्रप्रसाद महतो, गण्डकी प्रदेशका कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्री महेन्द्रध्वज जि.सी., उद्योग पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्री श्री दिपेन्द्रबहादुर थापा, प्रदेश सभाका सदस्यज्यूहरू, वन तथा वातावरण सचिव डा. रेवतीरमण पौडेल, बलाध्यक्ष रथि श्री सिताराम खडका, राष्ट्रपति चुरेका बोर्ड सदस्यहरू, जि.स.स. प्रमुख बाबुराम विश्वकर्मा, नगरप्रमुख विष्णुप्रसाद भुसाल, नगर उपप्रमुख श्री फूलकुमारी थनेत, राष्ट्रपति चुरेका सदस्य सचिव डा. सिन्धुप्रसाद ढुंगाना, वन तथा पर्यावरण निर्देशनालयका सहायक रथि यमबहादुर अधिकारी र निमित्त प्रजिअको उपस्थितीमा वर, पीपल, समी लगायत फलफुलको विरुवाहरू रोपण गरी शुभारम्भ भएको वृक्षारोपण कार्यक्रममा उक्त सामुदायिक वनको करिव ११ हेक्टर क्षेत्रमा वृक्षारोपण कार्य सम्पन्न गरिएको ।

आ.व. २०८०/८१ (दशौं चुरे संरक्षण दिवस)

दशौं चुरे संरक्षण दिवस २०८१ को अवसरमा सिराहा जिल्ला मिर्चैया नगरपालिका वडा नं. ६ र ७ मा रहेका लक्ष्मी सामुदायिक वन र रामनगर खोरिया जीवा सामुदायिक वनको २२ हेक्टर जमिनमा नेपाली सेनाको वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालयको सहकार्यमा सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको प्रमुख आतिथ्यतामा वृहत वृक्षारोपण कार्यक्रम सम्पन्न भएको । उक्त कार्यक्रममा मधेश प्रदेशका माननीय प्रदेश प्रमुखज्यू, नेपाल सरकारका माननीय वन तथा वातावरण मन्त्रीज्यू, मधेश प्रदेशका माननीय मुख्यमन्त्रीज्यू, संघीय संसदका माननीय सदस्यज्यूहरू, मधेश प्रदेशका माननीय मन्त्रीज्यूहरू, मधेश प्रदेशका माननीय नगरप्रमुख/उपप्रमुखज्यू, नेपाल सरकारका सह-सचिवज्यूहरू, नेपाल सरकार/प्रदेश सरकार/स्थानीय बलाधिकृत रथीज्यू, सिराहा जिल्लाका जिल्ला समन्वय प्रमुख/उपप्रमुखज्यू, मिर्चैया नगरपालिकाका सदस्यज्यूहरू, वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिवज्यू, मधेश प्रदेशका प्रमुख सचिवज्यू, नेपाली सेना लगायत सरकारका कर्मचारीहरू, प्रतिनिधिहरू, सुरक्षाकर्मीहरू, सञ्चारकर्मीहरू समेतको सहभागिता रहेको थियो ।

आ.व. २०८१/८२ (एघारौं चुरे संरक्षण दिवस)

एघारौं चुरे संरक्षण दिवस २०८२ को अवसरमा नवलपरासी जिल्ला कावासोती न.पा.- ३ अट्टाईसबिगाहामा रहेको ज्योतिकुञ्ज सामुदायिक वनको क्षेत्रमा नेपाली सेनाको वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालयको सहकार्यमा सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूको प्रमुख आतिथ्यतामा ३०२ मि. तारबार सहितको १०,००० वटा वनजन्य, फलफुल, सौन्दर्यपरक र जडिबुटी लगायतका विरुवाहरूको वृहत वृक्षारोपण कार्यक्रम सम्पन्न भएको । यो कार्यक्रममा गण्डकी प्रदेशका प्रदेश प्रमुख, संघीय वन तथा वातावरणमन्त्री, वन तथा वातावरण राज्यमन्त्री, गण्डकी प्रदेश कृषि सहकारी तथा भूमि व्यवस्थामन्त्री, नगर प्रमुख/उप-प्रमुख, नेपाल सरकारका सह-सचिवहरू/अन्य कर्मचारीहरू, नेपाली सेना, सुरक्षाकर्मीहरू, सञ्चारकर्मीहरू लगायतको सहभागिता रहेको थियो ।

श्रोत: समितिको विभिन्न आ.व. मा प्रकाशित वार्षिक प्रगति प्रतिवेदनहरू तथा समितिका विभिन्न शाखा मार्फत प्राप्त जानकारीहरू समेत ।

आ. व. २०८१/०८२ मा सम्पन्न कार्यक्रम/ क्रियाकलापहरुको केहि झलकहरु

कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई सलकपुर मोरङ्ग

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण/व्यवस्थापन,
त्रियुगा-२, बाविया खोला, उदयपुर

लेलिया खोला तटबन्ध, शिवसताक्षी-३,
लेलियाखोला, झापा

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण/व्यवस्थापन,
हनुमाननगर कंकालिनी-१४, जिता नदी, सप्तरी

गल्छी पहिरो, खहरे रोकथाम, कटारी-५,
छाउरी खोला, उदयपुर

गल्छी, पहिरो, खहरे रोकथाम, माई-५,
टाङटिङ खोला, ईलाम

गल्छी, पहिरो, खहरे रोकथाम, माई-४,
सुखानी खोला, ईलाम

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

भूमिगत जल पुनर्भरण तथा उपयोग,
धनगडीमाई-१४, सिरहा

पोखरी निर्माण तथा पर्यापर्यटन प्रवर्धन,
सप्तकोशी-१, फत्तेपुर, सप्तरी

संरक्षण पोखरी निर्माण तथा व्यवस्थापन, मेचीनगर
न.पा.-११, बाँसबारी सा.व., झापा

सिमसार संरक्षण तथा व्यवस्थापन, माई-४, सुखानी
सा.व., ईलाम

सिमसार संरक्षण तथा व्यवस्थापन, त्रियुगा-४, रातु
सिमसार, उदयपुर

११ औं चुरे दिवसको अवसरमा वृक्षारोपणका लागि
कावासोतीमा बाँसको विरुवा पठाईएको

कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई जनकपुर

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण/व्यवस्थापन,
ब.न.पा.-११, बाँके झल्ला, महोतरी

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण/व्यवस्थापन,
ब.न.पा.-१०, माईदोभान क्षेत्र, महोतरी

बाहुनी खोला तटबन्ध, लालबन्दी -११, सर्लाही

गल्छी पहिरो खहरे रोकथाम कार्यक्रम, बर्दिबांस
न.पा.-५, माथिल्लो शिराखोला, महोतरी

भूमिगत जल पुनर्भरण र सतहमुनिको पानी उपयोग
बरहथवा न.पा.-२, सर्लाही

हट स्पट कार्यक्रम रातु महिला सा.व.,
बर्दिबांस-३, कालापानी, महोतरी

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

सिमसार संरक्षण, नगराईन-१, धनुषा

सिमसार संरक्षण, सबैला-९, सतोखर पोखरी, धनुषा

इश्वरपुर ५, असमसानघाटको पोखरी

मुर्गिया, हार्वेस्टिंग ड्याम, धनुषाधाम-९

बाँस रोपन तथा व्यवस्थापन, कमलामाई न.पा.-१४,
तल्लो रानिबाँस, सिन्धुली

लालबन्दी-५, बेतनी दह, बेतनी दह संरक्षण, सर्लाही

कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई भरतपुर

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण, मनहरी गा.पा-५,
चौराहा खोला, मकवानपुर

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण, मध्यविन्दु न.पा.
१०, नवलपरासी (ब.सु.पू.)

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण,
ठोरी ५, ओरिया खोला, पर्सा

पहिरो रोकथाम, हेटौडा-१५, कर्नेखोला, मकवानपुर

गलछी खहरे रोकथाम, विनयी त्रिवेणी गा.पा. २, घुसेरी,
गंगटे खोला, नवलपरासी (ब.सु.पू.)

सतहमुनीको पानी उपयोग, जितपुरसिमरा २१, बारा

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

सिंचाईकुलो, हेटौडा १५, कर्ने खोला, मकवानपुर

वन बिरुवा उत्पादन, कार्यालय परिसर, भरतपुर,
चितवन

संरक्षण पोखरी, माडी न.पा. ७, गौरीनगर. चितवन

संरक्षण पोखरी, बाकैया ७, मकवानपुर

सडक किनारा वृक्षारोपण, बिरगंज, पर्सा

अम्रिसो रोपण, जीतपुरसिमरा २२, अमलेखगन्ज, बारा

कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई बुटवल

नदी तथा खोला किनार संरक्षण राप्ती ४
करम्दिखोला दाङ

नदी तथा खोला किनार संरक्षण वाणगंगा ०९
भोर्लाबास कोइला खोला

नदी किनारा स्थिरीकरण गढवा २, खौरहवा खोला

नदी किनारा स्थिरीकरण शान्तिनगर ०६
बवईखोला दाङ

नदी किनारा स्थिरीकरण देवदह ०६ केउलीखोला
रुपन्देही

गल्छि पहिरो खहरे नियन्त्रण सैनामैना ६ रुपन्देही

जंगली फलफूल बाँस लगायतका विरुवा रोपण भित्रीखोला सामुदायिक वन शान्तिनगर-३, दाङ

बाँसको विरुवा रोपण तथा नमूना प्लट स्थापना शान्तिनगर-६, कोरबाङ्ग, दाङ

कृषिवन प्रवर्द्धन कार्यक्रम भवानी सामुदायिक वन गढवा-५, बाँकी, दाङ

बाँस/अम्रिसो/अन्य विरुवा रोपण तथा व्यवस्थापन शितगंगा १० सामकोट अर्घाखाँची

शितगंगा १० सामकोट अर्घाखाँची

सिमसार संरक्षण तथा ब्यवस्थापन भवानी सामुदायिक वन गढवा-५, बाँकी, दाङ

वर्षातको पानी संकलन बाँध निर्माण-पानी श्रोत संरक्षण, घोराही -५, पाण्डेश्वरधाम

कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई लम्की कैलाली

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण/ व्यवस्थापन,
घोडाघोडी न.पा. १०, बुलबुले कैलाली

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण/ व्यवस्थापन,
लम्कीचुहा न.पा. २ कैलाली

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण/ व्यवस्थापन,
राप्ती सोनारी १, फुर्केसल्ली बाँके

गल्छी खहरे रोकथाम ,परशुराम न.पा १, कलेना
डडेल्धुरा

गल्छी खहरे रोकथाम, गोदावरी ४, हाटखोली
कैलाली

नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण/ व्यवस्थापन
शुक्लाफाँटा न.पा. ५ कन्चनपुर

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

सिमसार संरक्षण/ ब्यबस्थापन, बाँसगढी न.पा. ४,
चटिया ताल बर्दिया

संरक्षण पोखरी निर्माण, धनगढी ७, सिद्धबाबा
सा.व.उ.स.

सिंचाई कुलो निर्माण/ मर्मत, राप्ती सोनारी गा.पा. १
बाँके

खानेपानी मूहान संरक्षण तथा व्यवस्थापन ,बिरेन्द्रनगर
न.पा. १, जलकुने सुर्खेत

HOT SPOT पुनरूत्पादन संरक्षण, भीमदत्त न.पा. १
बाहकुण्डा कंचनपुर

बिरुवा उत्पादन

वन तथा पर्यावरण सुरक्षा निर्देशनालय

तारबार सहित वृक्षारोपण दुधौली न.पा.वडा नं. ३
झुँगा, सिन्धुली

तारबार सहित वृक्षारोपण, दुधौली न.पा.-२,
गोगनपानी, सिन्धुली

तारबार सहित वृक्षारोपण बर्दघाट न.पा. ५, पालडाँडा,
नवलपरासी (ब.सु.प.)

तारबार सहित वृक्षारोपण तुलसीपुर उ.म.न.पा. १३,
नेवारीकोट लेरुवा पहाड, दाङ्ग

वृक्षारोपण गरिएको विरुवाहरुमा प्लाष्टिक बोटल
प्रयोग गरी थोपा सिचाई गरेको

श्री नं. २ वन तथा पर्यावरण सुरक्षा गण, नवलपरासी

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

श्री नं. १ वन तथा पर्यावरण सुरक्षा गण, सिन्धुली

श्री नं. २ वन तथा पर्यावरण सुरक्षा गण, नवलपरासी

अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धी सामग्री, श्री नं. १ वन तथा पर्यावरण सुरक्षा गण, सिन्धुली

तालतलैया संरक्षण तथा व्यवस्थापन, देवचुली न.पा.
१, घुमौरी, नवलपरासी (ब.सु.पू.)

तालतलैया संरक्षण तथा व्यवस्थापन, मछयाही ताल,
सुरुङ्गा न.पा. ३, लक्ष्मणपुर, सप्तरी

प्रदेशस्तरीय स्रोत परिचालन समिति तथा प्रदेश समन्वय समितिको सयुक्त बैठक

अनुगमनका झलकहरु

चितवन

माई-१, १३ कुने पोखरी, ईलाम

घोडाघोडी क्याम्पस, कैलाली

मेचीनगर-४, बाहुनडाँगी, झापा

वृक्षारोपण अबलोकन, दाङ्ग

धनुषाधाम-९, मुर्गिया, हर्वेस्टिंग ड्याम अबलोकन

चुरे पहाडले धान्न सक्ने वन जैविक पिण्ड मापन अध्ययन क्षेत्र बारामा फिल्ड अबलोकन गर्दै

अध्ययन अनुसन्धान कार्यहरु

चुरे क्षेत्रका सिमसार तालतलैयाको अवस्था, जल पुनर्भरण तथा जैविक विविधता संरक्षणमा प्रभाव अध्ययन अनुसन्धानको लागि सम्झौता, पुल्चोक इन्जिनियरिंग क्याम्पस

चुरे पहाडले धान्न सक्ने वन जैविक पिण्ड मापन अध्ययन अनुसन्धानको लागि सम्झौता, वन विज्ञान अध्ययन सस्थान डीन अफिस, कीर्तिपुर

अध्ययन प्रतिवेदनहरु

“चुरेको माटो चुरेलाई, सफा पानी सबैलाई”

राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति
खुमलटार, ललितपुर

समिति स्थापनाकाल देखि हाल कार्यरत सदस्य सचिवहरुको नामावली

क्र.सं.	नाम थर	देखि	सम्म
१.	श्री भरत प्रसाद पुडासैनी	२०७१/०५/२५	२०७२/०२/३२
२.	डा. अन्नपूर्णानन्द दास	२०७२/०३/०५	२०७३/०८/१०
३.	डा. दीपक कुमार खराल	२०७३/०८/१७	२०७३/११/२०
४.	श्री हेमलाल अर्याल	२०७३/११/२३	२०७५/०४/२३
५.	डा. पेमनारायण कंडेल	२०७५/०४/२३	२०७६/०५/३०
६.	श्री मनबहादुर खडका	२०७६/०५/३१	२०७६/११/२०
७.	श्री नवराज काफ्ले	२०७६/११/२२	२०७७/०८/०१
८.	डा. दीपक कुमार खराल	२०७७/०८/११	२०७७/१०/०९
९.	डा. कृष्णप्रसाद आचार्य	२०७७/१०/११	२०७८/०३/२१
१०.	श्री बद्रीराज हुंगाना	२०७८/०३/२३	२०७८/०६/०६
११.	डा.महेश्वर ढकाल	२०७८/०६/११	२०७९/०४/१९
१२.	डा. सिन्धु प्रसाद हुंगाना	२०७९/०४/२३	२०८०/०४/०८
१३.	श्री मेघनाथ काफ्ले	२०८०/०४/०८	२०८१/०१/३०
१४.	श्री गणेश पौडेल	२०८१/१०/०७	